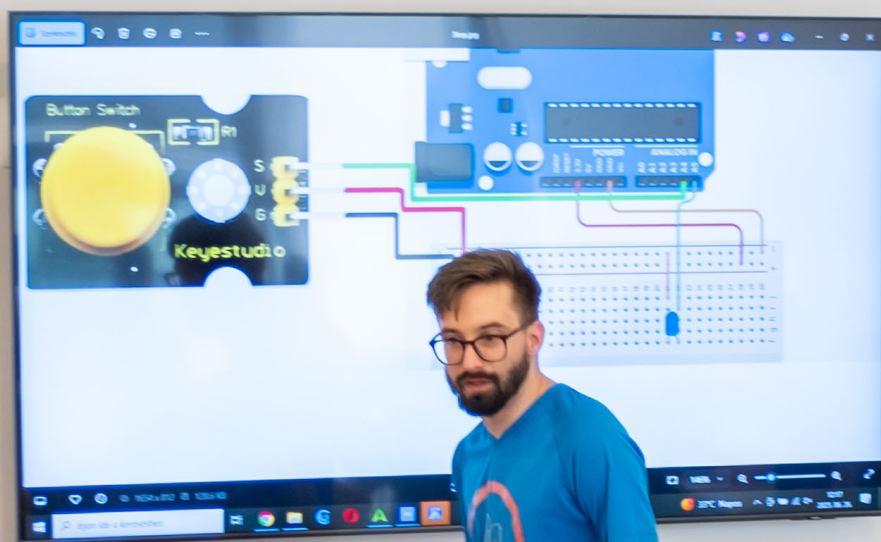

Ú

KÖZNEVELÉS

2025. JÚNIUS | 81. ÉVF. 6. SZÁM

NYÁRI TÁBOROK

OKTATÁSI
HIVATAL

A

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

országos kreatív pályázata

5–8. OSZTÁLYOSOKNAK

Alkoss és nyerj!

A jövő MI vagyunk

Mutasd meg, mit gondolsz
a mesterséges intelligenciáról!

3 PÁLYÁZATI KATEGÓRIA

Válassz kategóriát,

alkoss és nyerj!

ELŐADÁS

(7–8. osztály, 3 fős csapat)

**RÖVID
VIDEÓ**

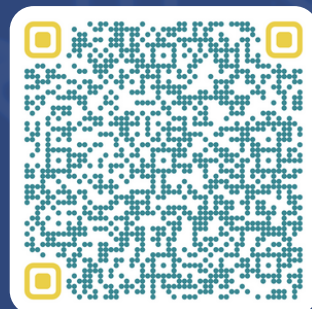
(7–8. osztály, egyéni)

PLAKÁT

(5–6. osztály, 3 fős csapat)

A pályázat részleteit
itt találod:

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ:

2025. NOVEMBER 15.

Támogatónk:

NŐK
A JOGBAN

Élményekből épülő értékek

Szöveg: **Szabó Dániel** főszerkesztő

A nyári hónapokhoz sokak számára a pihenés, az élményszerzés és a közösségi együtt-létek emléke társul – ez az időszak az oktatás világában sem csupán szünetet, hanem új tapasztalatokat, felfedezéseket és értékközvetítést is jelent. Jelen lapszámunkban éppen ilyen kapcsolódásokra igyekszünk példát mutatni: legyen szó a klasszikus kultúra új utakra találásáról, történelmi pedagógiai örökségeink mai értelmezéséről vagy a tehetséggondozás megújult formáiról.

Lapunkban megszólal *dr. Maruzsa Zoltán* köznevelési államtitkár, aki a pedagógushivatás állandó értékeiről és a Brunszvik–Apáczai emlékévé személyes és szakmai tanulságairól osztotta meg gondolatait. Emellett betekintünk a pedagógus-béremelések idei folytatásának hátterébe is, *Balatoni Katalin* köznevelési helyettes államtitkár értékelése alapján. Tudósítunk a legkiválóbb középiskolai OTDK-díjazottakról, valamint arról, hogyan válhat a színház, az irodalom vagy éppen a filmalkotás a fiatalok mindennapi élményévé – akár az iskolák falain belül, akár a nyári szünidő során.

Külön figyelmet szentelünk a táborozásnak mint fejlődési, nevelési és közösségi térnek: pszichológiai, pedagógiai és hitéleti szempontból egyaránt körbejárjuk, mi minden rejlik e tapasztalatban, és hogyan formálhatja a gyermekek jövőképét. A Kárpát-medencei körkép rovatban pedig a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség helyzetét és küldetését mutatjuk be – ott, ahol az oktatás nem csupán szakmai, hanem identitásőrző tevékenység is.

A mostani összeállításunk is arra a kérdésre keresi a választ: hogyan lehet a nevelés élő, hatásos és emberközelű – minden korban, minden közegben.

Új Köznevelés magazin

Alapító:

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó:

Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó:

Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal elnöke

Felelős szerkesztő:

Kiss Gábor László főosztályvezető

Főszerkesztő:

Szabó Dániel

Szerkesztő:

Bodon Gergely Dávid

Szerkesztőbizottsági tagok:

Geröly Noémi Katalin, Kaposi József,
Kóródi Bence, Sipos Imre

Olvasószerkesztő:

Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő:

Pattantyus Gergely

Hirdetés: koznevelas@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

koznevelas@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.

E-mail: koznevelas@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Fotók: Shutterstock.com, Freepik.com

Címloldal fotó: Vigh Levente

HU ISSN 2939-6050 (Online)

HU ISSN 2064-0625 (Nyomtatott)

[megj.: 2013–2021]

Terjedelem: 3,375 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Szabó Dániel: Élményekből épülő értékek

AKTUÁLIS

- 3 Nem nézők, hanem résztvevők – KultUp program az iskolákban
6 Három korszak, egy hivatás – Visszaemlékezés dr. Maruzsa Zoltán köznevelési államtitkárral

KÁRPÁT-MEDENCEI KÖRKÉP

- 9 A megmaradás és értékmentés szolgálatában. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség jelenéről és küldetéséről
12 Két nemzethez tartozva is egy közösséget alkotni. A Kárpátaljai magyar oktatás jelenéről és kihívásairól

OKTATÁS-NEVELÉS

- 15 Szenvedéllyel és kitartással a közös sikerért. Beszélgetés a 37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) Kémiai és vegyipari szekció – Középiskolai tagozatának osztott első helyezettjeivel
18 A 2025-ös évben is folytatódtak a pedagógus-béremelések
20 Juhász Rebeka: Differenciálás és Robotika
22 Sok kéz, egy cél: folyamatban lévő tananyagfejlesztéseink
26 **LÉLEKBÚVÁR**
Leválás és felfedezés határán. Táborozás pszichológusszemmel

A HÓNAP TÉMÁJA: NYÁRI TÁBOROK

- 30 A jövő tudósainak debreceni bölcsője – Nyári táborok a Belügyminisztérium finanszírozásában
34 Hit, élmény, nevelés – keresztény nyári táborok Magyarországon
36 A természet közelségén keresztül tapasztalni Isten közelségét. Interjú a Magyarországi Keresztény Ifjúsági Egyesület (MKIE) önkénteseivel
40 Ha nyár, akkor film! Nyári táborok a Nemzeti Filmintézet (NFI) és partnerei szervezésében
43 A 2024. október–novemberi szülői kérdőíves felmérés értékelése

A MI VILÁGUNK

- 46 Kulturális ajánló
48 Hazai ízek – Gasztrokulturális összeállítás
50 Évfordulók
52 Iránytű
54 Pályázatok

Nem nézők, hanem résztvevők – KultUp program az iskolákban

A klasszikus kultúrától ma már nem várhatjuk el, hogy magától találjon utat a fiatalokhoz – a Déryné Program KultUp alprogramja ezért a középiskolákba viszi el a színház, a művészet és az irodalom élményét. A témnapokkal, interaktív foglalkozásokkal és rendhagyó órákkal működő kezdeményezés célja, hogy újra élő kapcsolódás jöjjön létre a diákok és a magyar kulturális értékek között – élményszerűen, közvetlenül, hozzáférhetően.

Szöveg és fotó: **Déryné Program**

Mi is az a KultUp?

A KultUp a Déryné Program középiskolásoknak szóló alprogramja, amely szerves része a Déryné kulturális életciklus modelljének, ahol az óvodás korosztályt a Vitéz László Program, az általános iskolásokat a Lázár Ervin Program, a középiskolásokat pedig a KultUp program segítségével éri el minőségi művészeti és színházi programokkal. A KultUp egy színházi és művészeti iskolai témnaposorozatot juttat a középiskolákba. Ezek gerincét a speciálisan iskolai platformra tervezett színházi és művészeti produkciók, valamint foglalkozások (tantermi és szünet-színházi produkciók, rendhagyó irodalom- és történelemórák) alkotják.

A program alapkonceptióját már 2014-ben megalkotta *Kis Domonkos Márk* – a Déryné Program jelenlegi ügyvezető igazgatója és *Héjja Gábor*, aki jelenleg a program vezetője. Már a 2010-es években is egyértelműen felismerhető volt, hogy a Z generáció kulturális tartalomfogyasztási szokásaiban jelentős változások mentek végbe, amely elsősorban a közösségi kompetenciák csökkenéséhez, valamint a klasszikus kulturális – elsősorban magyar – alkotások és értékek megismerésére való törekvés hiányára mutatott. Éppen ezért a KultUp program akkori koncepciója is azt a célkitűzést fogalmazta meg, hogy az élmény- és drámapedagógiai nevelés eszközeivel, kulturális élményeken keresztül a diákokat a minőségi tartalomfogyasztás felé terelje. A program tehát kiemelt figyelmet fordít az élménypedagógiai fejlesztésre, a kultúraterjesztésre, a pályaválasztási szemléletformálásra, a közösségépítésre és a tehetséggondozásra. Az alprogram megkülönböztetett figyelmet fordít azokra az iskolákra, ahol korlátozott a kultúrához való hozzáférés lehetősége. Nem titkolt célja a programnak a közösségi kompetenciák erősítése, amely kapcsán közép- és hosszú távon a társadalmi felelősségvállalás, a közösséghez tartozás igényének az erősödése remélhető. A program a Déryné Program alprogramjaként pilotjelleggel 2023 februárjában indult, majd – teljesen integrálva a Déryné struktúrájához – a 2023/2024-es tanévtől teljessé vált ki. Mind ez idáig 190 témnap valósult meg, közel 70 000 diák elérésével.

Mi jellemzi a témnapokat?

EGYEDISÉG: A program az iskola infrastruktúráját, osztálylétszámát, egyéb paramétereit felmérve, egyedi órarendet készít a témnapra az iskola diákjainak. A fő feladat, hogy a dinamikus összeállított programelemek a legtöbbféleképpen tudjanak működni a legtöbb típusú térben és iskolában, úgy, hogy ez lehetőség szerint több órán átívelő tematikát is eredményezzen. Nagyon fontos figyelembe venni, hogy a diákok változatos, életkoruknak megfelelő foglalkozásokat kapjanak, így kerül az órarendjükbe dráma, zenei és mozgásos színház egyaránt. Cél, hogy sokféle élmény érje őket, a témnap egy összművészeti élmény legyen, a diákok felváltva kicsit játsszanak, figyeljenek, gondolkodjanak, zenét hallgassanak.

KÖNNYŰ HOZZÁFÉRÉS: Nem a diáknak kell keresnie a kulturális tartalmat, hanem „helybe viszik”, ezzel irányítottan tudják befolyásolni a tartalomfogyasztási szokásokat. Ez abból a felismerésből fakad, hogy az óvodás, általános iskolás korosztállyal ellentétben a középiskolások nehezebben mozdíthatóak.

KÖLTSÉGHATÉKONYSÁG, SZINERGIA: Az egy főre jutó költségek fajlagosan sokkal kedvezőbbek, mintha ezeket a művészeti szolgáltatásokat a diákok külön-külön vennék igénybe, mindemellett párhuzamosan egy átfogó kutatást, felmérést is végeznek.

ILLESZKEDÉS: A kiválasztott magyar irodalmi klasszikusok, amelyek a foglalkozások irodalmi gyökerét adják, igazodnak a 2020-as *Nemzeti Alaptanterv*hez.

AKTÍV ELÉRÉS: Az elért diákok nem egyszerűen meg-nézik a színházi programokat, hanem egytől-egyig bevonódnak, részt vesznek a programokon, foglalkozásokon; a program középiskolásokat célzó hatékony hatásmechanizmusa következtében nem nézők, hanem résztvevők.

Mi történik egy témanapon?

Az egész tanítási napot átívelő kulturális és művészeti program, egy témanap alatt közel 50 programelem valósul meg, az iskolára szabott egyedi órarenddel.

- Minőségi és profi színházi előadások testközelből az osztályteremben
- Csapat- és közösségépítő foglalkozás profi animátorokkal
- Zenei beavató foglalkozások és klasszikus zenei program
- Rendhagyó irodalom- és drámaóra
- Interaktív művészeti foglalkozások (mozgás, zene, színház).

A foglalkozásokat egy közel 10 fős drámapedagógusokból álló csapat, a Déryné társulat tagjai, a kőszínházi partnereik művészei, és többek között neves táncművészek, zenészek, előadók tartják a *Rippel Fivérektől Várkonyi Andrea* Liszt-díjas zongoraművészig, *Grecco Zoltán* táncművésztől *Fekete János Jammal* beatbox előadóművészig.

Legfontosabb kőszínházi partnerek:

- Győri Nemzeti Színház
- Salgótarjáni Zenthe Ferenc Színház
- Kaposvári Csiky Gergely Színház
- Szolnoki Szigligeti Színház
- Pécsi Nemzeti Színház

Tekintve, hogy kivételesen sok középiskolással lépnek kapcsolatba, átfogó kutatást is végeznek a kulturális fogyasztási szokásokról, valamint a KultUp közösségi kompetenciákra gyakorolt hatásairól. Fontos, hogy mérni lehessen a program népszerűségét, a közösségi kompetenciákra gyakorolt hatását, valamint a tartalomfogyasztási szokások változását.

A program szerves része, annak egyfajta nyári kicsúcsosodása a KultCamp, ami egy összművészeti tehetségkutató program egy háromnapos táborral a Déryné Fesztiválon. A KultCamp egyediségét az adja, hogy valahol az iskolás életre jellemző táborok, osztálykirán-

dulások és az egyetemi, fiatal felnőtt életkorra jellemző fesztiválok között van félúton. A KultCamp a Rákóczi Szövetséggel közösen valósul meg Sátoraljaújhelyen, a Szövetség táborában.

A YouTube-, Netflix- és Insta-generációt már nagyon nehezen lehet klasszikus módszerekkel oktatni, ez igaz az irodalomra és az összes iskolai tantárgyra. A KultUp programnak az az egyedisége, hogy a témanapokon egy olyan világot teremtenek, ahol a diákok aktív részesei a történeteknek. A színházi produkciók, rendhagyó foglalkozások elsődleges szerepe az, hogy olyan pozitív élményt nyújtsanak a diákok számára, amelyen keresztül játékosan, szinte észrevétlenül jutnak irodalmi, zenei, színházi és közösségi impulzusokhoz. Ehhez pedig a legnagyobb segítség a dráma, a drámapedagógia, ami párbeszédre, kapcsolatra épül. A dráma segítségével a programban nem tanítanak, hanem egy olyan közeget teremtenek, ahol a diákok az információt a saját élményeinken keresztül szerzik meg.

Dráma Mindenkinek?

A KultUp program fejlesztésével párhuzamosan olyan foglalkozások tervezése is elindult, amelyek a drámapedagógia eszközeivel az önismeret, kommunikációs készségek, párbeszéd, önkifejezés és megértés kompetenciáit fejlesztik, ebből született a Dráma Mindenkinek. A program elsősorban egy részvételi alapú élmény- és drámapedagógiára épülő oktatási módszer és az erre a módszerre épülő oktatási tartalmak, segédanyagok rendszere.

Az óratervek elsősorban a dráma és színház tantárgyhoz készültek, de a tervezés közben egyértelművé vált, hogy az irodalom tantárgy oktatását is elősegíthetik. A cél a fenti kompetenciák erősítésén túl az volt, hogy az irodalmi klasszikusokhoz egy átélhető, izgalmas környezetet keressenek, ezáltal felkeltsék az érdeklődést a klasszikus irodalmi szövegek, karakterek és történetek iránt. A Z és alfa generáció fogyasztási szokásait vették figyelembe a forma megalkotásakor, illetve azt, hogy ezeket a foglalkozásokat mindenki számára elérhetővé tegyék a KultUp programon túl is.

Mit tartalmaz a csomag?

- Egy drámapedagógiára épülő foglalkozásterv, amely 45 vagy kétszer 45 perc időtartamú és az egész óra menetét, foglalkozások leírását tartalmazza, gyakorlatilag a tanórához egy forgatókönyv. A foglalkozás-terv pontos utasításokat tartalmaz a tanóra megtartásához, valamint a foglalkozáselemek pontos leírását, tervezett idejét, a diákok reakciója kezelésének a módját. A foglalkozás központi eleme egy vizuális élmény (animációs kisfilm), amelyen keresztül, amely segítségével épül fel az óra menete és dramaturgiája. Az óraterveket gyakorlott drámapedagógusok segítségével fejlesztik/fejlesztették, viszont a cél az, hogy ezek birtokában minden érdeklődő, a téma iránt nyitott pedagógus is meg tudja tartani ezeket a foglalkozásokat. Olyan pedagógusok tudják előnyben részesíteni ezeket a foglalkozásokat, akik újítani szeretnének, élménydús órákat szeretnének tartani, az eddigi megszokott kereteket átlépve.
- Egy animációs kisfilm, egy vagy két részletben (4–5 perc hosszúságú), amely szerves része az órának, amit a foglalkozások legfontosabb dramaturgiai pontjain vetítenek le. A filmek szerepe az esetek többségében az, hogy a drámaóra kontextusát (témáját, fókuszát) felvezesse, felvillantssa, kellő ingert, információt adva ahhoz, hogy a drámás gyakorlatokhoz, játékokhoz megfelelő mennyiségű információjuk és kötődésük legyen. A drámaóra feladata ebben az esetben a fókusz mélyítése és elvarrása, azaz az eredeti problémafelvetésre, az órára való reflexió. Bizonyos esetekben a filmek nem a kezdő ingert biztosítják, hanem a drámaóra már megágyazott kontextusát mélyítik. A filmek animált háttérrel, de élő szereplőkkel, úgynevezett „paper-cut” stílusban, kifejezetten az adott foglalkozáshoz készülnek, a film forgatókönyve és a foglalkozás terve ugyanazon műhelyben, párhuzamosan készül.

- Egy kiadvány, amely az órán megszerzett élményt mélyíti és gazdagítja, kézzelfogható, hazavihető emlék, és egyben az óra keretét adó irodalmi alapanyag nagyon hasznos háttéranyaga. A kiadványok szerepe, hogy a megszerzett élményt az érdeklődők számára tovább mélyítse. Nem az irodalmi tananyag pótlása életrajzzal és műelemzéssel, hanem az érdeklődés felkeltésének továbbépítése, a műről, szerzőről interaktív, játékos formában, a filmekből kölcsönzött képi világgal és a foglalkozások fókuszának a továbbvitelével. A kiadvány az élmények összekapcsolásával alkalmas lehet érettségire való felkészülésre is.

A projekt során 25 irodalmi művet választottak ki az órák keretéből. Az irodalmi alapanyagokat a *Nemzeti Alaptanterv*ben javasolt törzsanyag alkotja. A cél az, hogy az órák keretét a foglalkozások, a kompetenciaépítés alapját ne hétköznapi dolgok alkossák, hanem irodalmi szituációk, karakterek, amelyek ugyanúgy maiak és átélhetőek. Ezzel párhuzamosan az órán meg tudják teremteni az egyes irodalmi anyagokhoz kapcsolódó érdeklődést, az elmélyülés lehetőségét, és ez szintén segítheti az irodalomérettségire felkészülést is.

A „Dráma mindenkinek” projekt a KultUp program tapasztalataira, a tanulási szokások változására és az élménypedagógia minden eddiginél nagyobb térnyerésére alapozva megteremti az átjárást a színház és a középiskolai oktatás között. A tanórák szerves részét képező film megteremti azt a vizuális impulzust, ami megnyitja az utat egy részvétel- és élményalapú élményülést igénylő foglalkozáshoz.

A projektet többéves előkészítő munka és kutatás előzte meg, több mint 100 drámatanárt, filmes szakembert, színészt, forgatókönyvírót, oktatási szakembert mozgató meg a közel egy évig tartó alkotási folyamat. A filmekről és az alkotási folyamatról egy dokumentumfilm is készült *Dráma Mindenkinek* címmel. Az óraterveket, az órák működését és az alkotói folyamatot 2025. március 5-én mutatták be oktatási szakembereknek és pedagógusoknak egy nagyszabású konferencia keretében a Nemzeti Színházban. A foglalkozásokat rendszeresen tesztelik és használják a témnapjaikon.

A csomag felkerült a www.dramamindenkinek.hu oldalra, ahol megismerhető a kiválasztott 25 irodalmi alapanyag, a filmek és a kiadványok is pdf formátumban. A tartalmak az Oktatási Hivatallal való szoros együttműködés keretében hamarosan elérhetővé válnak a Nemzeti Köznevelési Portálon is.

Három korszak, egy hivatás

Visszaemlékezés és beszélgetés dr. Maruzsa Zoltán köznevelési államtitkárral Brunszvik Teréz és Apáczai Csere János öröksége kapcsán

A 2025-ös esztendő különleges alkalmat kínál arra, hogy a magyar pedagógiatörténet két emblemikus alakjára, Brunszvik Terézre és Apáczai Csere Jánosra emlékezzünk. A páros emlékév nem csupán történelmi visszatekintés, hanem lehetőség is: alkalom arra, hogy újragondoljuk, honnan jövünk, kikre támaszkodhatunk és milyen értékeket kívánunk továbbadni a magyar közoktatásban. Míg Brunszvik az óvodai nevelés hazai megalapítójaként a gyermekközpontúságot, az érzelmi nevelést és a társadalmi felelősségvállalást helyezte előtérbe, addig Apáczai korszakos munkájával a tudás demokratizálását, a köznevelés megerősítését és a nemzeti önazonosság szellemi bástyáit építette.

De vajon miként jelenik meg e két örökség a 21. századi oktatáspolitikában? Milyen elveket, mintákat, értékeket tartunk ma is követendőnek abból, amit Brunszvik vagy Apáczai képviselt? És hogyan lehet e történelmi példákból a jelen pedagógusainak, iskolavezetőinek és döntéshozóinak is inspirációt meríteni?

Ezekről a témákról beszélgettünk dr. Maruzsa Zoltán köznevelési államtitkárral, aki személyes élményeiből és szakmai tapasztalataiból merítve válaszolt az emlékév kapcsán felmerülő legfontosabb kérdéseinkre: tanáregyeniségekről, a gyermekről való gondolkodás fejlődéséről, a tanulás esélyegyenlőségéről, valamint a pedagógushivatás ma is érvényes alapértékeiről.

Szöveg: Szabó Dániel | Fotó: Botár Gergely

Volt az életében Brunszvik Teréz- vagy Apáczai Csere János-szerű pedagógus, aki különösen nagy hatással volt Önre és akire ma is jó szívvel gondol vissza?

Természetesen, több tanítóm, tanárom is nagy hatással volt rám. Általános iskolai osztályfőnököm, *Merényi József*, akinek a némettudásom alapjait köszönhetem, 8 évig volt az osztályfőnököm (leszámítva sorkatonai szolgálatát, amikor másfél évre meg kellett szakítania a tanítást). Általános iskolai történelemtanárom, *Tallér Mihályné*, és különösen gimnáziumi történelemtanárom, *Kemmer Erzsébet* nagyon sokat formáltak. Kemmer tanárnőt szinte mindenki félte a legendás szigora miatt, de én imádtam a történelmet, nekem nem okozott gondot a magas követelmény, sőt, örültem neki. Az, hogy később történelem-német szakos tanár és történész lettem, nekik is köszönhető.

Gyermekeként milyennek képzelte el a „tökéletes iskolát”? Hogyan változott ez a kép felnőttként, államtitkárként?

Amit emberek hoznak létre és emberek működtetnek, sosem tökéletes, de lehet nagyszerű! Sükösdön jártam általános iskolába, akkoriban ott egy több mint 500 tanuló falusi iskola működött. Gyermekeként nem ismertem másikat, elégedett voltam vele, szerettem oda járni, nem vágytam másra. Ma már a szakmai standardok meglétéből indulok ki, amikor egy kiváló iskolára gondolok: jó tantestület, megfelelő infrastruktúra, optimális osztálylétszámok, támogató családi háttér, jó pedagógiai program – a többi már az igazgató, a tágabb értelemben vett vezetés és a kollégák elkötelezettségén, hozzáállásán múlik.

Brunszvik Teréz a gyermekközpontúság, az érzelmi nevelés és az életkori sajátosságokat figyelembe vevő óvodai szemlélet úttörője volt. Hogyan jelennek meg ezek a nézetek a mai óvodapedagógiában?

Brunszvik Teréz pedagógiájának szellemisége a nevelés fontosságára épült, ahogy ezt képviseljük mi is napjainkban, legyen szó óvodáról, általános iskoláról. Ez lehetőséget ad arra, hogy ne csak a tudás átadására törekedjünk, hanem valóban a gyermekekre, a családokra fókuszáló tanulási folyamat valósuljon meg. A mai óvodákban is azokra az értékekre építünk, melyek Brunszvik Teréz munkássága során is kiemelt hangsúlyt kaptak; ilyen a gyermekek iránti szeretet és megértés, a testi, lelki és értelmi fejlesztés együttese. Kiemelt fejlesztési területe volt óvodájának az anyanyelvi nevelés, a nemzeti értékek közvetítése, a társadalmi felelősségre nevelés, valamint a közösség erősítése is.

Ön szerint mit tanulhatunk ma Apáczai reformátori, korszerűsítő, oktatást demokratizáló szemléletéből a tantervi fejlesztések vagy a tananyag modernizálása kapcsán?

Ma is fontos a tudásmegosztás kiszélesítése, az esélyteremtés növelése, a pedagógusok segítő szerepe az oktatásban. A fejlesztés és modernizáció napjainkban folyamatba épített, ezért a tartalmakat rendszeresen felülvizsgáljuk, a tanulási utakat fejlesztjük. Lényeges eltérés azonban, hogy manapság jelentős külső segítséget tudunk adni a tanároknak: minden tanulónak tankönyvet és notebookot biztosítunk, létrejött a Nemzeti Köznevelési Portál, ahol ma már több mint 40.000 okosfeladat

található, az összes közismereti tankönyvünk elérhető okostankönyvként; mindenhol használják a KRÉTA-t, ami sokkal több, mint egy tanulmányi rendszer.

Apáczai Csere János egyik fő célja az volt, hogy a tudást mindenki számára hozzáférhetővé tegye. Mennyire érvényesül ma ez az elv a magyar köznevelésben?

Apáczai Csere János hitt abban, hogy a tanulás nem kiváltság, hanem jog. A jelenkorban az általános tankötelezettség és a kötelező óvodáztatás ezt a kérdést jogilag rendezte. A kötelezés azonban nem mindig elegendő, azt szeretnénk, hogy a köznevelési intézményekben megjelenő tananyag legyen elérhető, aktuális, közérdekű és életközeli. Nekünk a 21. századi valóságot, annak kihívásait kell az iskoláinkban megválaszolni, mindvégig az értékeinkhez ragaszkodva.

Brunszvik Teréz és Apáczai Csere János két különböző korban élt, de közös bennük az edukáció iránti elhivatottság. Az oktatáspolitikai jelenlegi kihívásai között hogyan segíthet minket ez a két örökség abban, hogy hosszú távú, értékalapú irányokat találjunk?

A legfontosabb a nevelés, az oktatás fontosságába vetett meggyőződés megtartása. Fontos a tananyag, előírja a *Nemzeti Alaptanterv*, a kerettanterv –, de ezen túl embereket nevelünk. Köszönnek-e, amikor kell? Oda tudnak-e figyelni, amikor kell? Meg tudják-e adni a tiszteletet, amikor kell? Száz ilyen kérést tehetnénk

fel, és akkor még nem is jutottunk el olyan értékekhez, mint az igazságosság vagy a hazaszeretet. Ezen értékeket a család mellett – sokszor egyre inkább helyette – az oktatásnak kell átadnia. Fontos, hogy a korszerűsítés, a modernizáció közepette megmaradjon a nevelés jelentősége, az anyanyelv fejlesztése, a korszerű tudás biztosítása, az emberségre törekvő személyiség fejlesztése, a gyermekközpontú szemlélet erősítése és a tanári hivatás megbecsülése. Ezek mindegyike kiemelt helyet kap a mai köznevelésben.

Mit gondol, mitől válik ma valaki „jó pedagógussá”? Mennyire változtak ezek az elvárások Brunszvik vagy Apáczai korához képest?

Sokan feltették már azt a kérdést, hogy a pedagóguslét tanulható-e, vagy ez olyan hivatás, melyre születni kell. Talán mindkettő szükséges hozzá. Ma az egyik fő kompetencia, hogy tudni kell gyorsan reagálni és a megszokásból kilépve segíteni a gyermekeket, családokat. Vannak olyan helyzetek, melyekben új utakat kell találni, új technológiákat kell alkalmazni. A legfőbb kérdésekben azonban nincs és nem is lehet változás: a szülő és a pedagógus elsődleges feladata a segítő, óvó nevelés, a szeretetteljes figyelem, a gyermek személyiségének kibontakoztatása.

Milyen jövőképet lát a magyar köznevelés előtt – milyen értékekre, pedagógiai példaképekre és hagyományokra érdemes alapozni a 21. században?

A feladatunk adott: a köznevelés rendszerének kell a jövő magyar fiatalságát felkészíteni az életre, oktatni, nevelni az utánunk jövő generációt. A magyar köznevelés képes erre. Az egyik alapvetésünk, hogy őrizzük meg a gyökereinket, történelmünk, identitásunk, életmódunk az iskolában kapjon megerősítést. A globális világ kihívásait a technika terén be kell fogadnunk, de mindazt, ami magyarrá tesz minket, egyediségünket a világban meg kell őriznünk. Olyan szellemi örökség birtokosai vagyunk, ami csak a miénk. Ez egyszerre ad példát, motivációt, hitet és muníciót a jövőhöz. De egyúttal felelősséggel is jár, hiszen mindent meg kell tennünk, hogy generációról generációra átadjuk a virtust, a bennünk élő küzdeni és tenni akarást, hogy ott legyünk fiataljaink mögött, akik a jövő történelmének alakítói, a tudományos világ meghatározó személyiségei lesznek.

Mit üzenne a mostani pedagógusoknak, akiknek épp az emlékév segíthet hivatástudatuk megújításában és megerősítésében?

Apáczai Csere János 370 éve ekként fogalmazott: „A’ tanítoban hogy tisztiben hasznoson járhasson el, meg kivantatik. 1. Hogy tanittasához illendő elyet ellyen ’s tanítványinak jo ’s ditseretes példát adjon. 2. Hogy elég tudos legyen. 3. Hogy jo lelki ismerettel ’s Isteni felelemmel a’ mit tud, azt masokkal közöllye. 4. Tanítványit mint attyok ugy szeresse. 5. Tanittsa ökö’t világosson, rövideden és tellyességesen (tökellelessen).” Ma már lehet, hogy másként mondanánk, de nem mást. Büszkén léphet minden magyar pedagógus az elődei lábnyomába.

” A globális világ kihívásait a technika terén be kell fogadnunk, de mindazt, ami magyarrá tesz minket, egyediségünket a világban meg kell őriznünk. Olyan szellemi örökség birtokosai vagyunk, ami csak a miénk. ”

A megmaradás és értékmentés szolgálatában

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség jelenéről és küldetéséről

Noha a közoktatásban való részvétel elidegeníthetetlen alapjog, sőt, a tankötelezettségnek megfelelően még csak nem is önkéntes a benne való részvétel, nemzetiségként ennek anyanyelvi igénybevétele már korántsem magától értetődő. A nemzetiségi anyanyelvi oktatás minden civilizált állam oktatási infrastruktúrájának részét képezi, ennek eredményes működtetése, színvonalassá tétele azonban már az ezért felelősséget vállalókra hárul. E felelősség egyszerre komoly feladat és érdem, teljesítéséhez pedig valamennyi rendelkezésre álló erőforrásra és segítségére szükség van. A kárpátaljai magyar oktatás helyzetéről, nehézségeiről és sikereiről **Orosz Ildikóval**, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) alapítóelnökével beszélgettünk.

Szöveg: Bodon Gergely Dávid | Fotó: Fülöp László

Milyen pedagógiai, oktatásszervezési igények hívták életre a Szövetséget? Hogyan járul hozzá a Szövetség küldetéséhez a kötelékében működő Tankönyv- és Taneszköztanács?

A KMPSZ gyökerei egészen a Szovjetunióig, az 1989-ben megalakult KMKSZ (Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség) oktatási bizottságáig nyúlnak vissza. A bizottság, amelynek én voltam a legfiatalabb tagja, akkor fogalmazta meg távlati céljait. Egy állami fenntartású, önálló magyar nyelvű oktatási intézményrendszerben láttuk a fejlődés lehetőségét. 1991-ben a független Ukrajna megalakulásakor azonnal létrehoztuk a Szövetséget, és részletesebben kidolgoztuk az elképzelt magyar oktatási rendszer koncepcióját. Ez lényegében egy, az oktatás teljes vertikumát az óvodától az egyetemig magában foglaló intézményhálózatot jelentett, amelynek irányítását az itt élő magyar pedagógusok végzik.

A TT-t mindezek után a szükségszerűség hozta létre. Amíg a szovjet rendszerben minden segédanyagot, munkafüzetet lefordítottak azokra a nyelvekre, amelyeken oktatás folyt, Ukrajna függetlenné válásakor a munkafüzetek kiadását piaci alapra helyezték, a kiadóknak pedig nem volt rentábilis a kis példányszámú magyar nyelvű munkafüzetek, segédanyagok kiadása. Ezért is vállalta végül magára a gyerekek érdekében ezt a feladatot a KMPSZ. Később néhány tárgyból már saját fejlesztésű tartalommal is adtunk ki több mun-

kafüzetet, segédanyagot, ami az ukrainai tanmenethez illeszkedett. Immár 35 éve gyermeklapot is megjelenítettünk *Irka* címmel, valamint a pedagógusok szakmai fejlődését segítő *Közoktatás* című folyóiratot.

A KMPSZ alapítóelnökeként a Szövetség megalakulása óta elért eredmények közül melyekre a legbüszkébb?

Természetesen a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola megalapítására, létrehozására és működtetésére, mert ez hat leginkább az oktatási hálózatra. A felsőfokú továbbtanulás lehetősége biztosítja a szülők számára is a gyermekeik jövőjét. Minden szülő Kárpátalján ugyanazt akarja, amit az anyaországban egy fővárosi vagy vidéki szeretne: azt, hogy minél jobb és magasabb szintű képzést biztosítson gyermeke számára az általuk elérhető és finanszírozható lehetőségek közül. Leginkább ez hat az iskolaválasztásra. Amennyiben van anyanyelven is minőségi oktatási perspektíva a gyerekek előtt, úgy azt választják.

Azért is a főiskola a legkomolyabb eredmény, mert ezért kellett vívnunk a legnagyobb küzdelmet. Először azzal próbálkoztunk, hogy az Ungvári Állami Egyetemen, ahol mi is tanultunk, hozzanak létre egy magyar kart. Még fizetésekiegészítési pótlékot is sikerült az anyaországtól szerezni a feladatokat elvállaló oktatók számára. Sajnos azonban az egyetem vezetése nem volt nyitott

az együttműködésre, és ez a kezdeményezés elsorvadt. Közben elfogadták az új oktatási törvényt, amely már magánintézmények alapítását is engedélyezte, így a KMKSZ-szel, valamint a Kárpátaljai Református Egyházzal közösen létrehoztuk a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítványt, amely anyaországi támogatással 1994-ben kezdeményezte az önálló alapítványi intézmény engedélyeztetését.

Két évig tartott a folyamat, nagyon sok iszapbirkózásnak tűnő harccal. Meg kellett tapasztalnunk, hogy bár törvényileg lehet, de nekünk „nem szabad” főiskolát alapítani. Az alapítást az Ungvári Állami Egyetem (2000 óta Ungvári Nemzeti Egyetem) is gátolta, mert féltette a monopolhelyzetét, és azzal zsarolta az alapítókat, hogy bezárja az egyetemen 1964 óta működő magyar szakot, ha a főiskola létrehozását engedélyezik. A legnagyobb kihívást mégis az állammal való meg egyezés jelentette, amely politikai kérdésként kezelte az intézményalapítás ügyét, és a legmagasabb szintre tornázta annak engedélyeztetését. 1996-ban az Ukrán–Magyar Kisebbségi Vegyes Bizottság válaszüti elé állította az ukrán döntéshozókat: vagy a főiskola, vagy a vereckei honfoglalási emlékmű engedélyeztetése mellett kellett dönteni. Végül a főiskola indítását engedték, az emlékmű építését pedig leállították – majd egy évtized múlva azonban sikerült azt is felépíteni.

Közben a Nyíregyházi Főiskola (ma már Nyíregyházi Egyetem) kihelyezett tagozataként megkezdődött az oktatás Beregszászon, bérelt épületekben. Miután valamennyi tantárgyfelelős nyíregyházi kolléga volt, két év alatt összejött a tanári gárda, a szemináriumokat pedig olyan kárpátaljaiak vezették, akik sorsközösséget vállaltak az ügygel. Sajnos több neves ungvári professzor is volt, aki nem vállalta a bizonytalan kimenetelű projektben való részvételt, így azonban maradéktalanul megvalósulhatott egy új képzőgeneráció kitanítása, valóban friss szellemiségű intézménnyé téve a főiskolát.

Milyen lehetőségek adóttak a kárpátaljai magyar pedagógusok és tanulóik támogatására, fejlesztésére, a tehetségek gondozására?

A kárpátaljai magyarság egy 200 km hosszú és mintegy 50–60 km széles sávban él az ukrán–magyar határ mentén, több közigazgatási egységbe sorolva. A KMKPSZ felépítése igazodik a közigazgatási egységekhez, és igyekszik összefogni az ott dolgozókat és tanulókat. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében dolgoztunk ki és tartjuk megalakulásunk óta a többlépcsős magyar nyelvű tantárgyi vetélkedőket. 2025-ben 12 tantárgyi versenyt hirdettünk. Az első forduló online zajlott, amin 4835-en vettek részt. A második fordulóra a főiskolán került sor, amire az eredmények alapján 2213-an jutottak tovább.

Ezen kívül, igazodva az anyaországi rendszerhez, megtartjuk az Édes anyanyelvünk, illetve a Kazinczy szépkiejtési versenyt, ahogy az egyes színjátszó körök rendszeres találkozóit, de népdaléneklő versenyt, a költészet napján pedig szavalóversenyt is rendezünk. Mindemellett hat nyári tehetséggondozó táborral is segítjük a diákok fejlődését. A pedagógusok szakmai

előmenetelét a Kölcsey Nyári Akadémia programjai támogatják. Ezeken a fórumokon minden alkalommal egy élő kapcsolatokat teremtő, inspiráló szellemi közeg jön létre, gyerekek és pedagógusok számára egyaránt.

Milyen az együttműködés a kárpátaljai magyar pedagógusközösségek érdekképviselője és az állami szakpolitika között? Hogyan támogatja az ukrán állam az egyes nemzetiségi intézményeket pedagógiai céljaik megvalósításában?

Alapszabályunk szerint szakmai és érdekképviselői szervezet vagyunk. A törvényi lehetőségeket kihasználva minden minket érintő kérdésben igyekszünk megnyilvánulni, véleményt alkotni és azt eljuttatni a döntéshozókhoz. Minden fórumot és lehetőséget megragadunk, hogy elmondjuk és érvényesítsük az álláspontunkat. Minden éves közgyűlésünkön állásfoglalást fogadunk el a magyar nyelvű oktatás helyzetével, kihívásaival kapcsolatban, amit eljuttatunk minden oktatással foglalkozó szervhez. A KMKPSZ képviselteti magát az országos kisebbségek egyeztető fórumain. Jőmagam immár hatodik ciklusban vagyok Kárpátalja megyei képviselője, és mindig az Oktatási Bizottság munkájában vettem részt. Az utóbbi két ciklusban az Oktatási, Egyházügyi és Kisebbségi Állandó Bizottság elnökeként tevékenykedek. Ily módon lehetőségem van a megye legmagasabb döntéshozói szintjén képviselni a véleményünket.

A gond inkább az, hogy a központi hatalom az utóbbi évtizedben nem tekinti partnernek a kisebbségeket, főleg a 2017-es oktatási kerettörvény vitája és elfogadása óta. Már több tucatra rúg azon beadványaink száma, amelyekre nem érkezik érdemi válasz. Az anyaországgal rendelkező kisebbségi képviselőket nem vonják be az őket érintő törvényalkotási folyamatokba. Például hosszú ideig az oktatási kisebbségi kérdések rendezésére létrejött ukrán–magyar kisebbségi munkacsoportba sem vonta be az ukrán fél a legitim kisebbségi magyar szervezetek képviselőit. Még a kárpátaljai megyei tanács Kisebbségi, Oktatási és Kulturális Bizottságának elnökeként sem kaptam sokáig meghívást a közös munkába, és a tárgyalások előtt sem kérték ki a véleményünket a napirenden szereplő kérdésekben.

Milyen határon átvéelő pedagógiai projektek valósultak meg az elmúlt években Magyarországgal együttműködésben?

Minden projektünk különböző, főleg anyaországi pályázatokon nyert támogatással valósulhat meg, mert a civil szervezetek nem kapnak támogatást az ukrán államtól. A Nemzetpolitikai Államtitkárság vállalja ebben az oroszlanrészt. Például a Kárpát-medencei óvodaprogram kapcsán Kárpátalján több mint száz óvoda újult meg és több új is épült. Más szervezet pályázatai révén is sok projekt megvalósul, néha nemzetközi forrásból. Az utóbbi évek néhány legnagyobb projektje között szerepel az egyszerre nemzetközi támogatással és az OH vezetésével működő *Köznevelési együttműködés a digitális módszerek és eszközök használatának támogatására Magyarországon és a szomszédos ország-*

gokban című, de akár említhetném a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) támogatásával megvalósuló *Kompetencia–Oktatás–Mérleg–Perspektíva* (KOMP)-projektet is.

A Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) jóvoltából eddig évente mintegy 800 gyerek vehetett részt az Erzsébet-táborokban, akik közül 200 olyan gyerek, akik a magyart idegen nyelvként tanulják. De 100 gyerek mehet Erdélybe is táborozni a Nemzetstratégiai Kutatóintézet (NSKI) támogatásával. A Belügyminisztérium minden évben biztosítja a tankönyveket magyar nyelvből és irodalomból, valamint matematikából, felmenő rendszerben, immár az 1–8. osztály számára. Nekik köszönhető, hogy évente megrendezhetjük a tantárgyi vetélkedőinket és a nyári akadémiákat Kárpát-medence-szerte.

Milyen kihívások elé állítják az ország területén zajló háborús cselekmények a kárpátaljai magyar oktatás ügyét és az egyes regionális pedagógiai közösségeket?

Bár nálunk, hála Istennek, eddig harci cselekmények nem zajlottak, és csak egyszer lőttek ki egy elektromos állomást a hegyekben, a hadiállapot és a velejáró bezártság egyaránt megvisel minden gyereket, szülőt és pedagógust. Az iskolák folyamatos működésének biztosítása volt a legnagyobb kihívás a háború kezdetén. A protokoll szerint ugyanis, ha légiriadó van, a gyerekeknek az óvodában és iskolában egyaránt az óvóhelyre kell menni. Ennek megfelelően a jelenléti oktatást is csak ott engedélyezték, ahol volt megfelelő felszereltségű óvóhely, aminek a kialakításához az állam az első években nem adott támogatást. A KMPSZ a pandémia után úgy érezte, a legfontosabb az oktatás megszervezése, ezért felmértük a helyzetet, és a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) támogatásával sikerült elérni, hogy minden magyar iskolában jelenléti oktatás van a háború kezdete óta.

A gyerekek nem tehetnek a kialakult helyzetről, ezért is igyekszünk az itthon maradottaknak mindent megadni, ami a fejlődésüket segíti. A családok nagy része szétszakadt. A férfiak vagy a fronton vannak, vagy külföldön, esetleg otthon bujkálnak. Az anyukák, ha tehetik, hétvégén viszik az apákhoz őket, de sok gyerek a nagyszüleinél él, akik viszont már nem tudnak mindent biztosítani számukra, különösen a fejlődésüket segítő mobilitás terén. Ezért fontosak a közösségi alkalmak, a tantárgyi vetélkedők, a táborok. Például a Nemzetpolitikai Államtitkárság támogatásával immár harmadik éve vesznek részt iskoláink a Határtalanul Program táboráiban. Ezekben a napközis táborokon 2024-ben 65 iskolából több mint 3000 gyerek vehetett részt.

A Szövetség alapítóelnökeként milyen célokkal és reményekkel tekint a Szövetség és a kárpátaljai magyar oktatás jövője felé?

A legnagyobb kihívás, hogy megőrizzük a kialakult oktatási hálózatot és az anyanyelvű oktatást, mert egy iskolát mindig nehezebb újraindítani, mint megőrizni. Nem tudjuk, mikor ér véget a háború, és a szülők – gyer-

” **Nekünk pedig az itthon maradottaknak kell megteremteni a lehetőséget az oktatáshoz. Fő feladatunk, hogy megőrizzük azt a háború utáni időszakra.** ”

mekeiket féltve – egyre nagyobb arányban döntenek a családgyejesítés mellett. Akiknek van megfelelő forrásuk, azok az édesapjuk után viszik a gyermekeiket, de azok a családok is elvándorolnak, ahol a fiúgyermekek betöltötték a 15–17. életévüket, mert a fiúk 18 éves kor után már nem hagyhatják el az országot. Nekünk pedig az itthon maradottaknak kell megteremteni a lehetőséget az oktatáshoz. Fő feladatunk, hogy megőrizzük azt a háború utáni időszakra.

Kitartó munkánk, harcunk eredményeként ugyan módosítottak az oktatási törvényen, de van még min dolgoznunk. Annyit már elértük, hogy nem kell a tantárgyak nagy részét ukránul tanítani, csak Ukrajna történetét, a jogi alapismereteket, valamint a katonai alapképzést. Megszüntették viszont a kisebbségiiskola-státuszt, így a jogszabályok értelmében minden nemzetiségi iskola ukrán intézménynek számít, ezért 2027-től ezekben az iskolákban is csak az órán lehet majd magyarul beszélni: a folyóson és minden rendezvényen viszont ukránul. Küzdünk, hogy ne csak az órákon, hanem az oktatás teljes folyamatában is használhassuk az anyanyelvünket.

Nagy kihívást jelent, hogy amióta fejkvótaalapúvá vált az oktatásfinanszírozás, úgy hárul az önkormányzatokra az intézmények fenntartása, hogy nem áll rendelkezésre elegendő helyi adóbevétel. Kérdés, hogy fogjuk tudni így megőrizni minden településen az intézményhálózatunkat. További nehézséget jelent az Ukrajnában most induló líceumi képzés, ami csak a 10–12. osztályokra fókuszál. 2027-től ugyanis kizárólag azokon a településeken maradhat meg középiskolai szinten az oktatás, ahol 60, egyes tervek szerint 100 gyerek van egy évfolyamon. Ezzel a jelenlegi 33 középiskolánkban várhatóan 7 fog maradni csupán. Mivel a törvény nem vonatkozik a magániskolákra, azon dolgozunk, hogy minden kistérségben elérhető legyen egy magán- vagy egyházi középiskola, vagyis líceum. Ehhez viszont anyagi támogatásra van szükség, mert Ukrajnában ezen intézmények nem részesülnek állami támogatásban.

Két nemzethez tartozva is egy közösséget alkotni

A Kárpátaljai magyar oktatás jelenéről és kihívásairól

Egy kétnyelvű közegben kiemelten fontos az egy közösséghez való tartozás, a közös kultúra, hagyományok és nyelv ápolása, továbbadása. Túlbecsülhetetlen e kérdésben a szülői példamutatás jelentősége, éppígy az iskola közösségépítő ereje. Egy többnyelvű közegben a nemzeti identitással párhuzamosan kell kialakulnia egy alapvető közösségi felelősségtudatnak és kulturális nyitottságnak. Ehhez mindenekelőtt jól képzett és megbecsült pedagógusokra, valamint olyan intézményekre van szükség, ahol a kulturális értékek ápolása megfér a pedagógiai innovációkkal és a társadalmi integrációval. A kárpátaljai magyar oktatás helyzetéről, aktualitásairól **Jakab Andrea**, a Perényiné Frangepán Katalin Gimnázium igazgatója segített képet alkotni.

Szöveg: Bodon Gergely Dávid | Fotó: Sas Erzsébet Eszter

Hogyan foglalható össze a Perényiné Frangepán Katalin Gimnázium pedagógiai küldetése? Milyen tagintézmények tartoznak még a gimnáziumhoz?

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2020. június 8-án alapította meg intézményünket, amely azóta töretlenül igyekszik biztosítani a magyar nyelvű oktatást, magyar és ukrán anyanyelvű gyermekek számára egyaránt. Intézményünk alapvető célja fenntartani a magyar nyelvű oktatás lehetőségét a nem magyar anyanyelvű családok számára is, így iskoláinkban nem különítjük el az eltérő nemzetiségű gyerekeket. Intézményhálózatunk különösen azokon a területeken igyekszik jelen lenni, ahol hosszú ideje hiányzik, vagy valamilyen okból hiányosnak bizonyul a magyar nyelvű oktatás, és valamennyi intézményünkben igyekszünk a hozzánk járó gyermekeket a kultúra szeretetére és a hagyományaink ápolására tanítani. Gimnáziumunk programjában kiemelt szerepet kap a hagyományos és digitális oktatás módszertanainak ötvözése, folyamatosan törekszünk arra, hogy pedagógusaink és nevelőink naprakész tudással álljanak a gyermekek elé, hogy nemzetiségüktől függetlenül egyaránt magas színvonalú oktatást tudjunk biztosítani számukra.

A beregszászi térségben többnyire a magyar anyanyelvű gyerekek vannak többségben, a szóróványvidékeken azonban egyre kevesebb magyar család él, így az ott működő intézményeinkben az ukrán anyanyelvű gyermekek jelenléte a jellemzőbb. Mivel intézményhálózatunk célja a magyar kultúra és nyelv ápolása, to-

vábbörökítése, a szóróványtelepüléseken is igyekszünk felszínre hozni, újragyökereztetni a magyarságot, az ott működő iskolákban a gyermekeken keresztül hatva a családokra. Mielőtt megnyitnánk egy új intézményt, mindig megérdeklődjük a helyiektől, hogy mekkora az igény egy ilyen jellegű iskolára, és szerencsénkre eddig valamennyi intézményünket nagy érdeklődéssel, örömmel fogadták a helyiek. Iskoláinkon, óvodáinkon keresztül azonban nemcsak hagyományörzést végzünk, hanem különféle kulturális rendezvényeken, családi napokon keresztül egy élő, aktív közösség megteremtésére is törekszünk.

Intézményhálózatunk indulásakor mindössze négy tagintézményben, összesen kilencvenhat gyermekkel kezdtük meg oktatói-nevelői munkánkat, mára azonban tizenkét intézményben több mint háromszáz gyermekkel foglalkozunk. Ily módon egész Kárpátalja-szer- te, a Felső-Tisza-vidéktől Ung megyéig jelen vagyunk: Terebesfejrátakon, Gyertyánligeten, Taracközön, Királyházán, Beregszászban, Búcsúban, Alsó-Kerepecen, Homokon, Minajban, Szerednyén és Nagybereznán. Ugyan már az induláskor hozzánk iratkozott gyermekek száma is nagy eredményt jelent számunkra, külön öröm, hogy nem csupán az egyes tagintézmények vonatkozásában, hanem a gyermekek és pedagógusok, segítő szakemberek létszámát tekintve is sikerül évről évre bővülnünk. Terveink között szerepel további intézmények alapítása, nyitása is, persze mindez nagyban függ a szakpolitika és a háború alakulásától.

A magyar nemzetiségi kultúra átörökítése, ápolása mellett hogyan jelenik meg intézményünk pedagógiai gyakorlatában a kultúrák közötti párbeszéd és hídépítés?

Nagy kihívást jelent, hogy a gyerekeket megfelelő körülmények között, a szükséges nyelvi háttérrel tudjuk oktatni. Mivel minden adminisztratív munka a hivatalos államnyelven történik, a kétnyelvűség leginkább gyakorlati szempontból jelent kihívást a pedagógusainknak, hiszen intézményeink oktatási nyelve a magyar. Ám mivel egyre több ukrán anyanyelvű gyermek jár intézményeinkbe, pedagógusainknak is naprakész ukrán nyelvtudással és integratív csoportszemlélettel kell rendelkezniük. Célunk, hogy minél inkább elősegítsük a nyelvi-kulturális közeledést a pedagógiai közösségeinkben. Ennek megfelelően kiemelt figyelmet szentelünk a hozzánk beiratkozó nem magyar anyanyelvű gyermekek fejlődésének, előmenetelének.

Közös programjainkkal is igyekszünk hozzájárulni a kölcsönös tolerancia, identitástisztelet és együttműködés fejlődéséhez. Ha az óvodai és általános iskolai oktatást és nevelésfejlesztést nézzük, intézményeinkben a magyar nemzeti ünnepek mellett szorosan követjük az ukrán nemzet ünnepeit is, hogy a ránk bízott gyermekek és családjaik számára nemzeti hovatartozásuktól függetlenül tudjuk biztosítani az egy közösséghez tartozás, a befogadás és elfogadás élményét. Mindezen túl több határon túli oktatási intézménnyel is kapcsolatban állunk, ami éppúgy kiváló lehetőséget teremt a kulturális tapasztalatcserére és önfejlesztésre mind a pedagógusaink, mind a tanulóink számára. Részt veszünk különféle pedagógus-továbbképzéseken, rendezvényeken, valamint hozzánk is rendszeresen ellátogatnak külföldi partnerintézményeink.

A magyar identitásépítés és hagyományápolás céljával indult útnak egy együttműködés a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által alapított Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskolával is, amely különféle játékos, népi szakkörökön, kézműves foglalkozásokon keresztül valamennyi oktatási alintézményünkben jelen van. A Tanoda szervezésében minden évben megrendeznek június negyedikén, az összetartozás napja alkalmából egy tanévzáró koncertet, amelyhez nagy örömeinkre és büszkeségünkre valamennyi frangepános intézmény diákja, pedagógusa csatlakozik. A több helyszínen zajló eseményen közel kétezre gyermek vesz részt és adja elő a táncát. Minden évben megható számunkra megtapasztalni a közös hagyományaink, gyökereink ápolásának közösségteremtő és -megtartó erejét.

Hogyan reagál a kárpátaljai magyar oktatás a digitalizáció kihívásaira? Milyen digitális tanítástámogató, tanulásfejlesztő innovációkat, jógyakorlatokat sikerült meggyökereztetniük gimnáziumuk és tagintézményeik pedagógiai gyakorlatában?

Manapság már az oktatás világában is nélkülözhetetlennek bizonyulnak bizonyos infokommunikációs technológiai (IKT) eszközök, így a mi intézményeink is igyekeznek élen járni ezek beszerzését, elsajátítá-

sát illetően. Mindebben hatalmas segítséget jelent Magyarország pénzügyi, módszertani és technológiai támogatása. Szerencsére valamennyi intézményünk rendelkezik olyan korszerű IKT-eszközökkel, amelyek lehetővé teszik a tanórák korszerűsítését, élményszerűbbé tételét.

Büszkeség számunkra, hogy 2023-ban a Nemzetpolitikai Államtitkárság jóvoltából megkaptuk az első DIOO-gépünket (Digitális OkosJáték Óvodásoknak, diao.hu), amely a gyermekek készségeinek felmérésében, fejlesztésében játszik kulcsszerepet. A pedagógusok a gép statisztikai elemzőfunkcióin keresztül valós képet alkothatnak arról, hogy melyek azok a készségterületek, amelyek fejlesztésre szorulnak, vagy hogy mely készségek, képességek terén teljesítenek kiemelkedően a gyermekek. Hatalmas előny, hogy ezek a statisztikai adatok nemcsak a pedagógusok, hanem a szülők számára is hozzáférhetők, így akár ők is első kézből tudják nyomon követni saját gyermekük fejlődési tendenciáit. 2024-ben a DIOO-gép mellett 5 új digitális okosjátékkal gazdagodtunk. Minden ilyen fejlesztés bevezetése kapcsán igyekszünk vonatkozó pedagógus-továbbképzéseket is szervezni, amelyeken elsajátíthatják pedagógusaink ezeknek az IKT-eszközöknek a használatát.

Mivel intézményeinkbe ukrán anyanyelvű gyerekek is szép számban járnak, külön kihívást jelentett annak kigondolása, hogyan segíthetik ezek a magyar rendszerrel IKT-eszközök a magyar nyelv elsajátítását és általában a feladatmegoldás során felmerülő készségek fejlesztését a nem magyar anyanyelvű gyerekek számára. A gép többnyelvű közegben való használatával kapcsolatos első eredmények idén, 2025 nyár végére várhatók: ekkor fog kiderülni, hogy a DIOO-gép használata a mindennapi óvópedagógiai fejlesztőmunkán túl mennyiben szolgálta a gyermekek készségeinek fejlődését.

Milyen regionális, akár országos lehetőségek (pályázatok, tanulmányi versenyek, ösztöndíjak) adottak a szorgalmas tanulók tehetségének kibontakoztatására?

Szerencsére sok lehetőség van a tehetséges gyerekek segítésére, fejlesztésére Kárpátalján. Kimondottan az általános és középiskolás korosztálynak szólnak e különféle tantárgyi vetélkedők, helyesírási és szépkiejtési versenyek. Külön öröm, hogy ezeken rendszeresen, kiemelkedő eredményekkel vesznek részt például szerednyei tagintézményünk általános iskolás diákjai, akik már nem egy ízben értek el dobogós helyezést ilyen megmérettetéseken. Eredményeik azért is jelentősek, mivel az intézménybe többségében ukrán anyanyelvű diákok járnak. Részvételük és kimagasló teljesítményük e magyar nyelvű hagyományápoló vetélkedőkön példaértékű.

Számtalan, Magyarország által meghirdetett program is várja az érdeklődőket különféle alapítványok, civil-szervezetek (mint a Rákóczi Szövetség vagy a Határtalan Segítség Alapítvány) aktív közreműködésével. Az általuk meghirdetett pályázatok általában nemcsak egy-egy családot, hanem egész pedagógiai közösségeket szólítanak meg.

A felsőoktatás vonatkozásában a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola jóvoltából minden tehetséges diáknak van lehetősége (és nem csak a magyar anyanyelvű fiataloknak) a magyar nyelven való továbbtanulásra. A főiskola oktatási rendszere minden lehetőséget megad ahhoz, hogy nemzetközileg elismert diplomát kapjanak a hallgatói. Temérdek lelkiismeretes nemzetiségi oktató dolgozik azért, hogy a kezeik alól kikerülő hallgatók mind jól elboldoguljanak majd az életben; nem is csak itthon, hanem akár külföldön is. Emellett, noha igen szerény számban, de léteznek államilag finanszírozott magyar nyelvű általános iskolák és középiskolák is, ahogy az egyház által fenntartott magyar nyelvű intézmények is szép számban fogadják évről évre a magyar nyelven tanuló diákokat.

Milyen általános nehézségekkel kell szembenéznie a kárpátaljai magyar oktatásnak és milyen állami segítséget kap ezek leküzdésében? Hogyan érintik a háborús cselekmények a magyar nemzetiségi oktatást?

Az orosz–ukrán háború kitörése óta nagyon nehéz – és nemcsak a kárpátaljai magyar oktatás helyzete, hiszen e megrázó események egész Ukrajnára és a környező országok gazdasági és társadalmi stabilitására, biztonságérzetére is rányomják a bélyegüket. A kárpátaljai magyar közösség és a magyar nyelvű oktatás vonatkozásában a legfájóbb a családok tömeges kiköltözése, elvándorlása a magyarlakta régiókból. A férfiak sorköteleessége temérdek családot szakított szét, így sokan a családgyejesítés és megmaradás reményében költöznek ki az országból. Emellett a demográfiai adatok is folyamatosan romlottak az elmúlt években, de az infrastrukturális és anyagi nehézségek, valamint az általános pedagógushiány is csak tovább fokozzák az oktatás színvonalának romlását. Noha sehol sem könnyű, főleg a szórványtelepüléseken jelent nagy nehézséget az elvándorló magyar pedagógusok pótlása, az utánuk maradt űr betöltése – ugyanakkor a folyamatosan növekvő gyermekhiány is egyre több intézményt fenyeget bezárással. A saját eszközeinkkel igyekszünk itthon tartani a magyar pedagógusokat és családokat, általuk pedig a gyermekeket, de ez nem egyszerű.

A hatályban lévő nyelvtörvény sem könnyíti a magyar nyelvű oktatáson: sok szülő már eleve ukrán tannyelvű intézménybe íratja a gyermekeit, hogy ne jelentsen számukra akkora nyelvi-kulturális sokkot, ha a magyar nyelvű általános iskolából egy állami gimnáziumba kerülve ukrán nyelven kell folytatniuk a tanulmányaikat. Egy ilyen váltás egyaránt nehéz a szülőknek és a gyerekeknek. Az ukrán nyelv elsajátításának általános nehézsége könnyen fakadhat abból, hogy az iskolákban a magyar gyerekek számára is anyanyelvként tanítják az ukránt, míg az idegen nyelvként tanított angol nyelv esetében már sokkal pozitívabbak a tapasztalatok. Ugyanez a tendencia jellemző az ukrán anyanyelvű gyermekekre nézve is. Szerencsére óvintézményeinkben van annyi mozgásterünk, hogy a gyerekek fejlődési üteméhez leginkább alkalmazkodva, játékosan tanítsuk számukra a magyar nyelvet.

Milyen iskolán túli szakkörök, táborozási lehetőségek adóttak a magyar diákok számára? Mivel töltik legszívesebben a kárpátaljai magyar fiatalok a nyári szünidőt?

Kezdve a legkisebbekkel, amellett, hogy év közben folyamatosan zajlanak óvodás gyermekeink számára a kötött óvópedagógiai foglalkozások, már a tanév során megjelennek különféle ukrán, angol és magyar nyelvű szakkörök. A Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetség (KMPSZ) elnöke, *Orosz Ildikó* javaslatára egyeztetünk pedagóguskollégáinkkal, hogy ezeken a szakkörökön milyen módszerekkel, eszközökkel tudnánk a leghatékonyabban támogatni a gyerekek tanulását, fejlődését. Ezek eredményeként foglalkozásaink alkalmával mindig célunk, hogy az adott nemzet népi, irodalmi kultúrájának egy-egy emblemikus alakján keresztül párosítsuk össze a nyelvelsajátítást az adott nép, nemzetiség kultúrájának felfedezésével, megismerésével. Angol nyelvű szakkörünket ennek megfelelően *Mary Poppins* vezeti, aki angol polgári viseletével, esernyőjével varázsolja el a gyerekeket. Az ukrán nyelvű szakkörünket pedig *Colomiňka (Szolomjka)*, akit egy ukrán nemzeti viseletbe öltözött pedagógus személyesít meg, megismertette a magyar anyanyelvű gyerekeket az ukrán nyelvvel. A szórványtelepüléseken ugyanakkor a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvánnyal együttműködésben zajlanak azok a magyar nyelvű kurzusok, amelyek a helyi ukrán anyanyelvű gyerekeket vezetik be a magyar nyelv és kultúra világába.

Ezek a többnyire óvodásoknak szóló szakkörök ugyan kötetlenebb formában, de nyáron is folytatódnak, az iskolásokat pedig intézményünk szervezésében minden évben egy-két hetes nyári táborba várjuk vissza. A Hátartalanul Program magyarországi kezdeményezésének köszönhetően a gyermekek a magyar kultúra és nyelv megismerésén, elsajátításán kívül különféle kézműves foglalkozásokon is részt vehetnek, játékos feladatokon keresztül fejlesztve kompetenciáik széles körét. Mindezek mellett a középiskolások számára is egyre több nyári tehetséggondozó program kínál lehetőséget az értékes időtöltésre, kapcsolatteremtésre. Szintén a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány jóvoltából a matematikától a gitártáboron át különféle könnyűzenei és néptánc-táborok is várják az általános és középiskolás gyerekeket a szünidőben. Egyre több lehetőség adott a felsőoktatásban tanuló fiataloknak is, akik akár nevelőként vehetnek részt a már említett, kisebbeknek szóló táborokban.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola mindezek mellett temérdek tanulmányi utat, kirándulást szervez azzal a céllal, hogy kapukat nyisson a leendő pedagógusok előtt. E kirándulások alkalmával Ukrajnán belül is rengeteg vidékre eljutunk a pedagógushallgatókkal, a Felső-Tisza-vidéktől az Ungig, és sorra vesszük, hogy az egyes állami, egyházi vagy akár magánintézmények milyen oktatási rendszer szerint foglalkoznak a gyerekekkel, hogyan tud működni szimultán az ukrán és a magyar kultúra átadása, ápolása – de éppígy külföldi kirándulásokat is szervezünk. Most legutóbb a Makovecz Program keretében Baján, az Eötvös József Főiskolán tettünk látogatást az első és második évfolyamos tanító és óvópedagógus szakos hallgatókkal.

Szenvedéllyel és kitartással a közös sikerért

Beszélgetés a 37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) Kémiai és vegyipari szekció – Középiskolai tagozatának osztott első helyezettjeivel

Az OTDK-n való eredményes részvétel nem csupán tudást és felkészültséget igényel, de kitartást, kíváncsiságot és elhivatottságot is. A győzelem sokat jelent – különösen fiatalokban, amikor az ilyen visszacsatolások akár egészen meghatározó, pályaeorientáló erővel hathatnak. A siker minden esetben egyértelmű bizonyítéka, hogy szorgalommal és lelkesedéssel komoly eredményeket lehet elérni. A felkészülésről, a verseny során szerzett élményeiről és arról, hogy mit is jelent számukra ez a siker, **Petrikó Patríciával** és **Komáromi Zsomborral**, a Debreceni Szakképzési Centrum – Vegyipari Technikum diákjaival, a 37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Kémiai és vegyipari szekció – Középiskolai tagozatának osztott első helyezettjeivel beszélgettünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid** | Fotó: Dr. Csupász Tibor

Melyik előre megadott tématerületet választottátok? Mi keltette fel az érdeklődésüket abban, ami mellett döntöttetek?

Komáromi Zsombor (K. Zs.): A kémia szerepe az élelmiszeriparban és mezőgazdaságban című tématerületet választottuk, több okból kifolyólag is. Az egyik, hogy mivel két, jól meghatározott struktúrával rendelkező téma, könnyen fel tudtuk osztani egymás között a feladatokat. A legfőbb indok azonban, amiért ezt választottuk, hogy a két gazdasági terület szorosan kapcsolódik egymáshoz, így sok hasznos összefüggésre és analógiára fel tudtuk hívni a figyelmet. Mindemelllett a már meglévő tudásunk is sokat segített abban, hogy saját szavainkkal fejezzük ki magunkat.

Petrikó Patrícia (P. P.): A választott témánk eleinte kissé távol állt tőlem, de hálás vagyok, hogy a versenyre való felkészülés során megismerkedhettem ezzel a területtel és bővíthettem a tudásomat. A témaválasztásban mindemelllett az is szerepet játszott, hogy így egy átfogó és egyben összegző munkát tudtunk kiadni a kezünk közül a mezőgazdasággal és az élelmiszeriparral kapcsolatban, amely bárki számára egy egyszerű, mégis tartalmas bevezetést kínál a területbe.

Milyen jellegű segítséget kaptatok a felkészítő tanároktól, Csupász-Szabó Hannától? Hogyan támogatt benneteket a szűkebb környezetetek: a barátaitok, a család, az osztály, az iskola a felkészülésben?

K. Zs.: A felkészítő tanárunknak nagyon sokat köszönhetünk. Temérdek hasznos tanáccsal és tippel szolgált a poszter kialakításához és felépítéséhez. A legapróbb munkáktól egészen a prezentáció elkészítéséig rengeteg segítséget kaptunk tőle. A tanárnőn túl legfőképpen a családomtól, az ismerőseimtől kaptam a legtöbb támogatást, de más tanáraink is rengeteget motiváltak. Nekik külön köszönetet mondok.

P. P.: A tanárnő a prezentációnk elkészítésén és előadásán túl a témánk részletesebb megismerésében is rengeteget segített. Szóra érdemes még a családkunk, továbbá az osztályfőnökünk és kémiatanárunk, *Volosinovszki Sándor* is, aki a középiskola kezdetétől fogva bátorító szavaival és a kémiaórákon átadott tudásával végigkísérte az utunkat.

Mit jelent számotokra az elnyert első helyezés? Mivel ünnepeltétek meg ezt a kiemelkedő teljesítményt?

K. Zs.: Először nem tudtuk elhinni, amikor az első helyezéshez érve kimondták a nevünket. Nagyon örülünk ennek a egyszerű eredménynek, és természetesen nemcsak mi, hanem a felkészítő tanárunk is. Ez mindenképp egy olyan löketet adott számunkra, amely hatására annál is inkább szeretnénk a céljaink felé törni, újabb tapasztalatokat

szerezni, a hibáinkon javítani, mert mindig van hova fejlődni. Nem mellesleg annak is nagyon örülünk, hogy további pontot jelent majd ez az OTDK-helyezés az egyetemi felvételi során. Ugyan nagyon boldoggá tett a helyezésünk, de csak szolidan ünnepeltem, szűkebb körben, hiszen ez még csak a kezdet.

P. P.: Az elnyert első helyezés olyan visszajelzés volt számomra, amely megerősített abban, hogy jó úton haladok a jövőm felé és biztosított arról, hogy megéri a belefektetett energia, a sok éjszakába nyúló tanulás és lemondás. Az eredmények mellett igen kevés szó esik erről, mégis kiemelt fontosságú, hiszen a kitűzött cél mit sem ér kellő kitartás és elhivatottság nélkül. A díjátadó után egy finom pizzával ünnepeltük meg az elmúlt hetek készüléssel járó fáradalmait.

Mi miatt szerettétek meg a kémiát? Melyik ága, aspektusa vonz benneteket a leginkább?

K. Zs.: Még az általános iskolában szerettem meg a kémiát, amiben jelentős szerepe volt annak, hogy a tanárom nagyon közérthetően fogalmazott. Később, ahogyan egyre többet és többet tudtam meg erről a tudományterületről, egyre kevésbé bírtam kiszabadulni ebből a „spirálból”. Vonzott az anyagok sokszínűsége, a reakciók változatossága, valamint a benne rejlő matematika is. Középiskolai éveim során rájöttem, hogy a fizika is nagyon érdekel, de ezt szinte csak autodidakta módon tanulom. A párhuzamosságból következően a kémia és a fizika egészen „összemosódott” bennem – ezért is talán a fizikai kémia vonz a leginkább.

P. P.: Már kisebb koromban is csodáltam a természetet és érdekelt annak felépítése, működése, így nem volt kérdés számomra, hogy a kémiát választom. A kémia egy megunthatatlan ága a tudománynak, ami amellet, hogy izgalmas, mégis néha váratlan, hiszen nem mindig az elvárásaink alapján alakulnak a reakciók. Ez annál is inkább motivál, hogy kísérletezhessenek és netán eddig nem ismert reakciókat vagy anyagtulajdonságokat fedezzek fel. Jelenleg az elméleti kémiában igyekszem elmélyedni.

Ha tehetnétek, milyen irányban folytatnátok a most megkezdett tudományos kutatást?

K. Zs.: Korábban is gondolkoztam már azon, hogy a reakciókinetikával kapcsolatosan fedeznék fel valami újat. Ez a fizikai kémiának egy olyan ága, amelyet egyre gyakrabban használunk a mindennapokban, például kémiai folyamatok ipari modellezésekor, gyógyszer-gyártáskor és minden más területen is, ahol fontos tudni, hogy egy kémiai folyamat milyen körülmények között játszódik le optimális sebességgel. Mindemellett persze nyitott vagyok más területekre is.

P. P.: Nagyon izgalmas lenne például az elméleti kémia felől közelíteni egyes mezőgazdasági anyagokkal végzett kísérletek reakcióinak mélyebb megismerése felé. Emellett azonban a gyógyíthatatlan betegségekre nyújtott gyógymódok megtalálása is foglalkoztat. Szívesen járulnék hozzá egy olyan kutatáshoz, amivel az emberiség egészét tudnám szolgálni. Az ilyesmire

persze nagyot kell tudni álmodni. Nemrég részt vettünk egy pódiumbeszélgetésen *Karikó Katalinnal*, ami nagy hatással volt rám.

Milyen más szenvedélyetek van még a kémián kívül? Két tanulmányi siker között mivel szeretitek leginkább elütni az időt?

K. Zs.: A kémián és fizikán kívül e tudományterületek építőkövét, a matematikát is szeretem művelni, az élettelen tudományok mellett pedig a növényvilág is rendkívül foglalkoztat. Persze vannak más hobbijaim is a tanuláson kívül: szeretek kertészkedni, olvasni, de futni is előszeretettel járok, ha úgy támad kedvem. Mivel a környékünkön több olyan hely is van, ami növényfajokban gazdag, ezért szoktam gyógynövényeket is gyűjteni, valamint használni, a jó idő beálltával pedig még ötvözni is tudom a futást a természetjárással.

P. P.: Személyem a sütés és a főzés, a sok tanulás mellett tökéletes kikapcsolódást jelent az ilyesmi hétvégekre. Szeretek gobelinezni is, amit már manapság egyre kevesebben csinálnak, pedig gyönyörű alkotások születhetnek belőle. Imádom a művészetet, így múzeumokban is gyakran megfordulok, de a kirándulások, utazások alkalmával tudok a leginkább kapcsolódni önmagammal. Úgy gondolom, ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy megismerjük a természet csodáit és a számtalan kultúrát, amit hordoz a hátán a Föld.

Tervezték-e még indulni ilyen vagy hasonló tanulmányi versenyen a jövőben? Az idei OTDK-n szerzett tapasztalataitokat alapul véve változtatnátok-e valamin a felkészülés menetét, a tanulási módszereketket illetően egy következő megmérettetés alkalmával?

K. Zs.: A következő tanévben valószínűleg jelentkezni fogok kémia OKTV-re, ami nem egy könnyű verseny – én azonban szeretem a kihívásokat. Ha lesz időm az érettségire való felkészülés mellett, fontolgatom, hogy jelentkezsek a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok (KöMaL) online fizikaversenyére is, ami a Középiskolai Kémiai Lapok (KÖKÉL) mintájára zajlik, csak épp nem kémia tárgykörben. Az egyetemi éveim alatt tervezek még indulni TDK-n és OTDK-n is, azéon belül a Kémiai és Vegyipari Szekció fizikai kémia tagozatán. Mindemellett pedig leginkább az előadásmódomon változtatnék, hogy kevésbé legyek feszült a sok ember előtt – de tudjuk: gyakorlat teszi a mestert.

P. P.: Szeretnék majd még indulni további versenyeken, hogy még több területen próbálhassam ki magam. Az ilyen jellegű tapasztalatok által fejlődünk a leginkább: a kevésbé pozitív eredményekből tanulni kell, a jókból pedig erőt meríteni a további megmérettetésekhez. Mindkettőből lehet és fontos építkezni. Szeretek a kihívásokat és feszegetni a határait, hiszen ezeken túlpillantva ismerjük meg magunkat igazán. A felkészülésen pedig nem változtatnék, mert a tőlünk telhető maximumot tettük bele, és hittünk a sikerünkben.

Túl a kitüntető elismerésen, mit adott számotokra az OTDK? Milyen tanáccsal tudnátok szolgálni azoknak a diáktársaitoknak, akik esetleg fontolgatják a nevezést a következő OTDK-ra?

K. Zs.: Sok mindent tanultam az OTDK-n, például, hogy milyen egy jó előadás és egy figyelemfelkeltő előadó, vagy hogy miként lehet csapatban hatékonyan dolgozni. Szerintem a legfontosabb egy versenyre való felkészülésben – vagy bármilyen más élethelyzetben – a kitartás. Éltem már át kudarcot előző versenyek és más szituációk során, de mégis itt vagyok, mert bennem volt az a tűz, amiért nem tudtam volna hátralepni. Ehhez persze az is kell, hogy szeressük azt, amit csinálunk: hiába van meg valamihez a kitartás, ha egyébként nincs odáig érte az ember. Válassza mindenki azt, amit a szíve diktál!

P. P.: Egy élményekben gazdag tapasztalás volt; mindenképpen ajánlom a középiskolásoknak, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel. A versenyek nemcsak az addig rejtett tehetségek kibontakozására adnak lehetőséget, hanem hozzánk hasonló egyének megismerésére is, ami akár életen át tartó barátságokhoz is vezethet – aminek én is részesévé válhattam egy projektmunka során. Sosem szabad félni vagy kételkedni magunkban, mert ezek csak gátolnak minket valami jobb elérésében. Bátornak kell lenni és belevágni, mert végtére is az életben bármi megtörténhet – még az is, hogy sikerrel járunk!

Építsük együtt
Magyarországot!MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAAz Európai Unió
társfinanszírozásávalPILLÉR
projekt

A 2025-ös évben is folytatódtak a pedagógus-béremelések

A 2025 évi pedagógus-béremelésekről és annak hatásairól beszélgettünk **Dr. Balatoni Katalinnal**, aki április végéig a Belügyminisztérium köznevelési helyettes államtitkáráként dolgozott, május 1-jével pedig a pedagógiai innovációk előmozdításáért és a családbarát oktatási környezet erősítéséért felelős miniszterelnöki biztossá nevezték ki.

Szöveg és fotó: **Belügyminisztérium**

2025. május 1-jével a miniszterelnök pedagógiai innovációk előmozdításáért és a családbarát oktatási környezet erősítéséért felelős miniszterelnöki biztossá nevezte ki. Milyen feladatai lesznek az új megbízatással? Mennyiben lesz ez más, mint a korábbi köznevelési helyettes államtitkári megbízása?

Helyettes államtitkárként több olyan programot indítottam el, amelyek a köznevelés fontos kérdéseivel foglalkoznak. Úgy gondolom, hogy a magyar oktatási rendszernek számos értéke, belső tartaléka van, amelyeket miniszterelnöki biztосként több lehetőségem lesz kifejteni, ráirányítani a figyelmet. Abban is biztos vagyok, hogy a köznevelés irányítóinak, szereplőinek a gyermekeket kell a középpontba helyezni, így lehet közösen gondolkodni, és ekkor képesek leszünk az elért eredményeket megőrizni és meg többszörözni. Az elmúlt években fejlesztések sokasága valósult meg az oktatás terén, melyek publikálását is kiemelt feladatomban tartom. Sajnos gyakran tapasztalom, hogy sokan lemondóan nyilatkoznak az óvodák, iskolák világáról, pedig sok kiemelkedő eredményünk van.

Miniszterelnöki biztосként egyik kiemelkedő feladata lesz az oktatás családbarát jellegének erősítése. Mit kell ezen érteni?

Számomra a köznevelési intézmények családbarát működése azt jelenti, hogy a közös gondolkodásra és az együttműködésre helyezzük a hangsúlyt. A köznevelés főbb résztvevőinek, a pedagógus, a diák és a szülő hármásának együttműködése teremti meg a megfelelő összhangot. Helyettes államtitkárként is ebben az összefogásban hittem, és azon dolgoztam, hogy ezt a szemléletet erősítsem. Miniszterelnöki biztосként is ezt az alapelvet tartom irányadónak. Ahhoz, hogy az oktatás minden szereplője a legtöbbet hozhassa ki magából, olyan módon kell tekintenünk a köznevelésre,

mintha a saját családukról és gyermekeink jövőjéről gondoskodnánk: mindenki érdekeit szem előtt tartva, de az egyensúlyt is megőrizve közöttük.

A tanuló-pedagógus-szülő hármás egyensúlyát tekintve az utóbbi időben sok szó esett a pedagógusokról, pontosabban a pedagógusbérek rendezéséről, amely idén is folytatódott. Ön is több szakmai rendezvényen beszélt erről. Miért tartja ezt fontosnak? Melyek az idei béremelés főbb sajátosságai?

A tavaly megindult pedagógus-bérfejlesztést rendkívül fontosnak tartom, hiszen a béremeléssel a Kormány a pedagógusok megbecsülését fejezi ki, az állami elismerés üzenetet hordoz: „számít a munkád”. Mint ismert, 2024-ben átlagosan 32,2%-os pedagógus-béremelés valósult meg, így tavaly év végére a pedagógusok átlagbére elérte a 700 ezer forintot. Idén folytatódott a béremelés, a Kormány átlagosan 21,2%-os béremelést biztosított a pedagógusok részére. A tavaly év végén megjelent vonatkozó kormányrendelet pedagógusfokozatonként határozta meg az emelés kötelező mértékét. Ezzel a béremeléssel a gyakornokok átlagbére megközelítette, a pedagógus I. fokozatúaké meghaladta a 700 ezer forintot, a pedagógus II. fokozatúak átlagbére pedig több mint 800 ezer forint. A mesterpedagógusok és kutatótanárok átlagbére megközelítőleg 1 millió forintra emelkedett, az iskolaigazgatók átlagbére pedig elérte az 1,2 millió forintot. Ha összevetjük ezeket a béradatokat a 2022. évvel, akkor a növekedés mértéke a gyakornokok esetében több mint kétszeres, pedagógus I. fokozat esetében 98%-os, pedagógus II. fokozat esetén 79%-os.

Mennyire homogén ez az emelés, milyen differenciálásra van lehetőség a rendszeren belül?

A tavaly kialakított szabályozás bizonyos feltételek teljesülése esetén a pedagógus illetményét magasabb

összeben állapítja meg. Ilyen eset, ha mesterképzésben szerezte a szakképzettségét, mert ekkor 2%-kal magasabb összegű illetményben részesül. Amennyiben a kolléga matematika, informatika vagy természettudományos tantárgyat tanít, akkor az alapilletménye 7%-ával magasabb illetményre jogosult. Ez az egyes tantárgyak után járó illetményrész, amely az idén emelkedett a tavalyi 4%-ról 7%-ra. A Kormány ezzel is ösztönözni szeretné a pedagógushallgatókat a természettudományos és műszaki szakok választására, hiszen az elmúlt években kevesebben jelentkeztek ilyen képzésekre. A harmadik eset speciális, a hátrányos helyzetű településeken dolgozó, vagy hátrányos helyzetű gyerekekkel foglalkozó pedagógusoknak 20%-os esélyteremtési illetményrész jár. Ezzel a juttatással a Kormány elismeri a hátrányos helyzetű gyerekekkel foglalkozó pedagógusok erőfeszítéseit. Érdekes, hogy ezekben a hátrányos helyzetű területeken emelkedtek a legnagyobb mértékben a bérek, és itt alakultak ki a legmagasabb pedagógus-átlagbérek, melyek összege megközelíti a 900 ezer forintot.

A költségvetési támogatás mellett meg kell említeni, hogy az Európai Unió is támogatja ezt a béremelési programot. Hogyan, mekkora összeggel?

Igen, a béremelés az Európai Unió társfinanszírozásával valósul meg, az Európai Szociális Alap Plusz több mint 700 milliárd forinttal támogatja a programot a 2021–2027-es fejlesztési időszakban. Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz) keretében megvalósuló *Pedagógus életpálya-modell* című, és a *Pedagógus életpálya modell – hátrányos helyzetű tanulókkal foglalkozó pedagógusokat érintően* című projektek keretében nyújtott támogatás egészíti ki a Kormány által vállalt bérfejlesztést. Magyarország az Európai Unióval kötött partnerségi megállapodásban azt vállalta, hogy a pedagógusok átlagbére 2025-re eléri a diplomás átlagbérek 80%-át, és ezt az arányt 2031-ig – törvényben rögzítetten – fenntartja. Az is fontos kritérium a béremeléseknél, hogy a gyakorlatok béremelése az átlagos pedagógus-béremeléssel azonos mértékű kell, hogy legyen. Ezzel az intézkedéssel az is cél, hogy minél több fiatal lépjen a pedagóguspályára, és többen válasszák ezt a hivatást.

Említette a két uniós projektet, amit a szakmai rendezvényeken Pillér projektnek is neveznek. Ez mit jelent?

A 2021–2027-es uniós fejlesztési időszakban minden tagállam kijelöli azokat a stratégiai fontosságú műveleteket, amelyek jelentősen hozzájárulnak az adott program céljainak teljesítéséhez. Magyarország ezeket a kiválasztott műveleteket közös néven Pilléreként jelöli, utalva fontosságukra, a fejlesztéspolitikai célkitűzések elérésében betöltött szerepükre. Az EFOP Plusz egyik Pillér művelete a Pedagógus életpálya-modell. Tehát ez azt jelzi, hogy fejlesztéspolitikai szempontból a fenti két projekt kiemelkedő fontosságú, mind összegét, mind hatását tekintve.

Mik a tapasztalatai az eddigi intézkedések eredményeiről? Vannak olyanok, amelyekről úgy gondolja, hogy a béremelés hatására következtek be?

A béremelések egyik legfőbb célja, hogy emelkedjen a pálya presztízse, vonzereje. A pálya vonzereje lemerhető abban is, hogy hányan választják hivatásul a pedagógusszakmát. A 2024-ben elkezdődött béremelések hatása már most érezhető, hiszen egyre több pedagógus van a pályán. A tavaly szeptemberben induló pedagógusképzésekre összesen 27.369 fő jelentkezett, ez a szám 2022-ben még csak 13.422 fő volt. A szeptemberben induló képzésekre 14.964 hallgatót vettek fel, amely duplája a 2022-ben 7.460 felvételt nyert hallgatói számnak. Ez a kedvező tendencia idén is folytatódni látszik, hiszen a 2025-ben induló felsőoktatási felvételi jelentkezések során, az általános felvételi eljárás keretében még több hallgató jelentkezett, mint tavaly. Az idei felsőoktatási felvételi eljárásra jelentkezők számát vizsgálva az is kiderül, hogy a pedagógusképzés a harmadik legnépszerűbb képzési terület ma, a gazdaságtudományok és a műszaki informatika terület után. Az is biztató, hogy jelentősen emelkedett a természettudományos szakokra jelentkezők száma, ami idén 2.046 fő, ezzel a számuk a 2022. évhez képest megháromszorozódott. A fenti adatokból tehát az látszik, hogy a béremelések hatására kedvező folyamatok indultak el a hazai felsőoktatásban a pedagógusok utánpótlásában. Az intézkedések eredményeképp várhatóan a jövőben is emelkedni fog a pályakezdő pedagógusok száma, így a korábban a pályára jellemző elöregedés hosszabb távon megszűnik.

Mik a tervek a jövőre vonatkozóan? Folytatódni fog jövőre is a béremelés?

A Kormány azt vállalta, hogy 2031-ig fenntartja a pedagógusbérek 80%-os arányát a diplomás átlagbérekhez viszonyítva. Mivel az a tendencia, hogy a bérek – így a diplomás bérek is – évről-évre emelkednek, ezért törvényszerű, hogy a pedagógusbéreket is évente emelni kell. 2025-ben elértük a 80%-os arányt, ezért várhatóan jövőre – kisebb mértékben, mint az idén – de emelkedni fognak a pedagógusbérek. Ezért én a jövőt illetően bizakodó vagyok, úgy gondolom, hogy ez a bérszínvonal kellő vonzerőt jelent a pályaválasztó fiataloknak, és kellő megtartóerőt azok számára is, akik a pályán vannak.

Differenciálás és robotika

A pedagógusok számára sokszor fejtörést okoz, hogy a különböző tudású és képességű tanulóknak egyazon tanóra keretén belül hogyan adják át egyformán hatékonyan a tudást. A tanítói munkában az egyik legnagyobb csoda számomra a gyermekek sokszínűsége és az ezzel járó kihívások.

Szöveg és fotó: Juhász Rebeka

Korábbi munkám során a motiváció és a tanítási folyamat hatékonyságát vizsgálva elkezdtem foglalkozni a digitális eszközök és a robotika alkalmazásának lehetőségeivel. Apránként csempészttem be a közismereti tárgyak oktatásába, és mind a gyerekek, mind a kollégák részéről pozitív visszajelzések érkeztek. A diákok motiváltak lettek, a korábban csendben meghúzódó gyermekek szívesen dolgoztak, játékosan sajátították el az új ismereteket. Ezen felbátorodva jutottam el a kérdéshez, vajon ezek az eszközök alkalmasak lehetnek-e a differenciálásra.

Alsó tagozatos diákjaim számára terveztem több tanórát, csoportmunkában való tevékenykedtetéssel, matematika, magyar irodalom és ének-zene tantárgyakból. A csoportkialakításnál a fő szempont a képességek szerinti differenciálás volt. Ezek közül szeretném most bemutatni a matematika-foglalkozást.

Differenciáló matematikaórát az első osztályosoknál tartottam, amely rengeteg tapasztalatot és további ötletet adott számomra. A gyermekek 5 darab 4 fős csoportba kerültek – képesség szerint válogatva – melyet a kollégák tapasztalatait és javaslatait figyelembe véve közösen alakítottunk ki. A tanóra gyakorló, rendsze-

rező típusú óra volt, számolások a húszas számkörben, tízesátlépéssel. A kitűzött cél megvalósítására három eszközt választottam, melyek tapasztalataim szerint a legjobban igazodtak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődési körükhöz és képességeikhez. A tanóra célja nem a robotika és programozás tanulása volt, hanem a matematikai ismeretek rendszerezése, az elsajátított tudás mélyítése, előhívása és annak önálló alkalmazása. Előkészítő feladatként terveztem a már ismert „Fejem, a lábam...” kezdetű mozgásos testkép-, testséma-erősítő mondókát, melyet az irányok ismétlése követett. Első osztályban és a későbbiekben is gyakran előkerül, hiszen fontos szerepe van mind a mozgás-fejlődésben, mind a tanulási készségek elsajátításában. Az irányok gyakorlása az eszközhasználat szempontjából is fontos volt. Olyan robotokat választottam, melyek az irányok által történő, unplugged (képernyő nélküli) módon irányíthatóak. Megbeszéltük, mókásan szemléltettük, hogy az oldalra haladás fordulással és előrehaladással történik, akár csak a való életben.

Szintén ráhangoló, de már a matematikára mutató feladat volt a „milyen témát hoztam”, ahol minden csoport műveleti kártyákat kapott, melyek eredményét növekvő sorrendbe téve megkapták a *robot* szót, illetve egy kis robotot ábrázoló képet. A csoportok a számolásokat már a képességek szerint differenciálva kapták. A legügyesebbek már tízesátlépéssel számoltak, míg az egyéni haladási tempójú tanulók egyszerűbb műveleteket oldottak meg. A sorrendbe tételnél segítséget nyújtottam, mert a csoportmunka még új volt számukra, és bizony az egyetértés nem mindig volt meg a gyerekek közt. Lazításképp kicsit tornáztunk, az irányokat ismételve előre, hátra, jobbra, balra mozgottunk, ugrottunk és guggoltunk. A gyerekek nagyon élvezték a „programozd a társad” feladatot, melyben egy tanuló a programozó szerepét tölthette be, míg egy másik társa a robot volt. Ennek a játéknak a lényege, hogy a padlórobothoz hasonlóan kell vezetni a „robotot”, úgy, hogy a gyermek megérinti a társa hátát és szóban adja lépésenként az utasítást. Nagyon jó előkészítő feladata ez a padlórobotok bevezetésének.

Ezt követte az eszközeink működésének virtuális bemutatása digitális tábla segítségével, ahol a tanulók megismerhették annak működését és elsajátították a programozása mikéntjének alapjait. Egy egyszerű, mégis gondolkodtató feladatot terveztem, melyet először papíralapon kellett megoldaniuk csoportmunkával. A feladat első lépése a négyzethálós pályán elhelye-

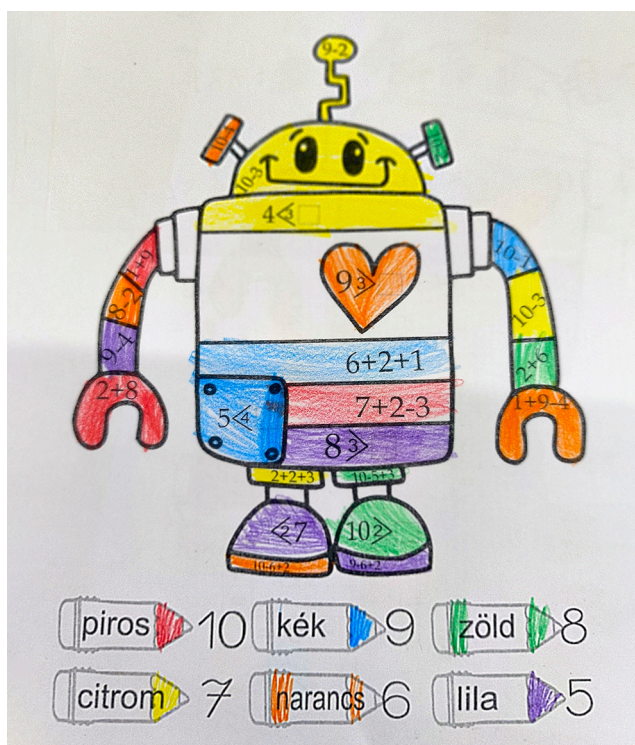

zett műveletek kiszámítása és az eredmény lejegyzése volt. Ezután három megadott lehetséges útvonalból kellett kiválasztania a gyerekeknek a helyes megoldást. Ezt segítette egy általam készített kisegérkártya, mellyel a pályán vezetve ellenőrizhették a megoldásokat. A megadott lehetőségeket közösen is sorra vettük, és a gyerekek lelkesen jelezték, hogy a kapott feladatot szinte mindenkinek sikerült hibátlanul megoldania. Így továbbléptünk a tanóra legizgalmasabb részére, ahol minden kis csapat saját pályát és eszközt kapott. A feladatot az ezt megelőző feladatra építve terveztem meg. Egy csoport kivételével minden csapat kapott egy négyzet alakú pályát, illetve 4 darab műveletkártyát, így minden csapattagnak jutott egy számolás. A megoldásokat fejben kellett tartani, és az eredmények alapján növekvő sorrendet kialakítani, majd ezek alapján végigvezetni a robotot a pályán. Ebben a feladatban zajlott a robotok által történő differenciálás. Három eszközre esett a választásom. A legegyszerűbb robot egy vonalkövető kis emberke, amit a legkevésbé erős csapat kapott. A feladat a műveletek kiszámítása, a kapott eredmények növekvő sorrendbe tétele és vonallal történő összekapcsolása volt, melyen a robot a megoldást követően végigszaladt. Náluk a műveletek megoldása és a sorrendiség kialakítása is több időt és energiát vett igénybe, segítségre is szükségük volt, ezért úgy véltem, a sikerélményt és a tanóra céljának elérését ez az eszköz segítheti legjobban. A feladat megoldása közben páros munka kialakítása is történt itt, mert a 4 művelet sorrendbe helyezése nehéznek bizonyult a gyerekek számára. A helyes megoldást követően szabad pályarajzot készíthettek, melynek egyetlen feltétele a műveletek használata volt.

Két-két csapat kapott még különböző padlórobotokat. Mindkét feladattípus azonos volt a korábban leírtak szerint. Az ügyesebbek az Andy nevű aranyos kisrobottal dolgoztak, aminek fején gombokkal programozhatták az irányokat. Ez a kis eszköz lehetőséget biztosít arra, hogy a lépéseket egyesével is végrehajthassák, így ellenőrizve gondolataikat, és magabiztosságot ad a tanulóknak. Ha a diákok már ügyesek és bátrak, megpróbálkozhatnak a több kódos programozással is. A két csapat közül csak az egyik kérte, hogy kipróbálhassák

a több kódos verziót, a másik csapat biztonságosabbnak látta, ha lépésenként haladhatnak. A legügyesebbek kapták a Code and Go robotegert, ami egy igazi kedvenc padlórobot a gyerekek körében. A feladat ugyanaz, azzal a különbséggel, hogy a lépéssorozatot fejben kell megtervezni, amihez kis kártyák nyújtanak segítséget, majd a kódot betáplálva a robot ellenőrző körútra indul. A feladat helyes megoldását követően szabadon kódolhattak újabb műveletkártyák felhasználásával. A házi feladat sem maradhatott el, és bár szomorúan vették tudomásul, hogy az eszközök nem költözhetnek hozzájuk, az általam készített robotos számológép színező és a robotos nyitott mondatok percek alatt elkészültek a délutáni tanórán. Rengeteg feladatot terveztem még a későbbiekre, de első bevezető órának ennyi, úgy gondolom, bőven elegendő volt.

Minden csoport sikeresen teljesítette a kapott feladatot. A megfigyelésem és a gyerekek visszajelzése alapján egyaránt kijelenthetem, hogy a tanóra elérte célját, a feladatok és eszközök megválasztása, párosítása megfelelő volt, a differenciálás megvalósult. A gyerekek kevés segítséggel fel tudták idézni a meglévő ismereteiket, és ügyesen, jól használták őket. Minden kisdiák végig motiváltan dolgozott, a csoportmunka újdonsága nem jelentett akadályt számukra. Úgy gondolom, az eszközválasztás megfelelően sikerült, a differenciálást és a feladatok megoldását egyaránt jól segítették. Tanóra végén a gyerekek elmondták, hogy izgalmas és vidám óra volt, és úgy érezték, a feladatokhoz is szívesebben, lelkesen álltak hozzá, illetve könnyebb volt megoldani azokat. Egyetlen nehézségként csupán a csoportmunkához kellő türelem hiányát hozták fel, amelyen azóta is kitartóan dolgozunk. Úgy gondolom, ezek az eszközök sok lehetőséget nyújtanak a pedagógia minden területén, az oktatásban, differenciálásban, motivációban és fejlesztésben egyaránt.

Sok kéz, egy cél: folyamatban lévő tananyagfejlesztéseink

A 2025-ös évben az Oktatási Hivatal (OH) számos új tananyagfejlesztési projektbe kezdett, amely elsősorban a közismereti és nemzeti tantervi tantárgyakat, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók számára készülő (SNI) kiadványokat érinti. Az egyik nagy csoportról, a digitális tananyagfejlesztésekről egy későbbi lapszámunkban fogunk beszámolni. Most a papír alapú kiadványaink munkálataiba pillanthatnak be az olvasók. A tavasz óta zajló munkában számtalan tananyagfejlesztő, lektor, grafikus és gyógypedagógus vesz részt, a teljes folyamatot pedig a kéziratok elkészítésétől egészen az akkreditációig, majd a kinyomtatott tankönyvig az OH Tankönyvkiadási Koordinációs Főosztállyal karöltve a Tananyagfejlesztési Főosztály, azon belül a Tankönyvfejlesztési Osztály csapata koordinálja. A folyamatban lévő szaktárgyi, tematikus kiadványfejlesztésekről **Vitéz Annamária**, a Tankönyvfejlesztési Osztály vezetője mesélt nekünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid**

Milyen jellegű szaktárgyi vagy tematikus kiadványfejlesztések vannak épp folyamatban?

A 2025-ös évi új fejlesztéseink alapvetően közismereti és nemzeti tantervi tárgyakhoz, valamint egyes KSNI-kiadványokhoz kapcsolódnak. A közismereti tárgyakon belül történelem és matematika tantárgyakhoz fejlesztünk egy 11.-es történelem-tankönyvet hatévfolyamos gimnáziumok számára, illetve egy középszintű történelem, valamint egy matematika érettségi feladatgyűjteményt. A nemzeti tantervi tárgyakhoz kapcsolódóan egy szlovák nyelv és kommunikáció tankönyv és munkafüzet fejlesztése zajlik 5. évfolyamosoknak, valamint német nyelvből készülnek olvasókönyvek 5. és 6. évfolyamosok számára. KSNI-fejlesztéseinken belül a 9–10. évfolyamra készülnek kiadványok kommunikáció, életvitel és gyakorlat, számolás és mérés, állampolgári ismeretek, illetve környezet- és egészségvédelem tárgyakhoz.

A fejlesztések idén tavasszal kezdődtek, temérdek külső munkatárs (tananyagfejlesztők, szakmai lektorok, grafikusok és gyógypedagógusok) közreműködésével. A kéziratok megszületésétől a lektorálási folyamatokon át, a különféle grafikák elkészítésében való koordinálási feladatokig és a betördelt állomány eléréséig valamennyi munkálattal az OH tananyagfejlesztői csapata – szerkesztők, grafikai és műszaki szerkesztők – fogják össze. A folyamat legvégül pedig akkreditációval és a tankönyvjegyzékre kerüléssel zárul.

Pontosan mely előzménykötetekre épülnek a folyamatban lévő fejlesztések?

A hatévfolyamos gimnáziumok számára készülő *Történelem 11.* tankönyv Száray Miklós Nemzeti Tankönyvkiadó által kiadott sorozatát veszi alapul, míg a középszintű

történelemérettségire felkészítő feladatgyűjtemény a *Gyűjtemény a Történelem emelt szintű oktatásához 11–12.* című kiadvány koncepcióját, szerkezetét követi. A matematika érettségikhez korábban használt „sárga-kék-zöld” *Gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény* különböző okok miatt már nem bizonyult meghosszabbíthatónak, ezért egy teljesen új fejlesztésű *Középszintű érettségire felkészítő feladatgyűjteményt* készítünk, amelyik viszont már a NAT 2020-hoz igazodó feladatokat fog tartalmazni, szigorúan középszinten.

A nemzetiségi fejlesztéseinkben a *Szlovák nyelv és kommunikáció* 5. tankönyv és munkafüzet a már forgalomban lévő 7. és 8. évfolyamos kiadványok alá épülő, eddig hiányzó láncszem szerepét töltik be. A *Lesebuch* 5. és 6. német olvasókönyvek pedig a mára elavult kiadványok felfrissített változatai.

A KSNI-fejlesztések közül a *Kommunikáció* 9–10. című kötetnek ugyan nem volt előzménye, viszont szerves folytatása a *Kommunikáció* 7–8. és az *Olvasás-írás* 7–8. című köteteknek. Az új kiadvány szerzője ugyanaz, aki az előzményköteteké, Szabó Mónika. Az *Életvitel és gyakorlat* 9–10. a sorozat korábbi, 3–8. évfolyamosok számára készült köteteire épülnek, szerzője úgyszintén régi szerzőnk, Kovács-Sipeki Noémi. Éppígy a *Számolás és mérés* 9–10. kötet is az 1–8. évfolyamokon már elkészült kiadványokra épül, kidolgozója Delacassené Zvekanovics Tímea. Az *Állampolgári ismeretek* 9–10. a NAT 2020 alapján készült *Állampolgári ismeretek* 5–6. és 7–8. kiadványokra épül, egy új tananyagfejlesztővel, Barta Vámos Judittal. A szintén folyamatban lévő *Környezet- és egészségvédelem* 9–10. című kötet fejlesztéséhez az 5–6., illetve a 7–8. évfolyamok számára készült *Környezetismeret a közepesen súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára* című kiadványok szolgálnak alapul, szerzője Barthel Betty.

Mely évfolyamok számára és milyen tantárgyakból/fejlesztési területekre fókuszálva készülnek a jelenleg fejlesztés alatt álló kiadványok?

A *Történelem 11. a hatévfolyamos gimnáziumok számára* című kiadvány a hatosztályos gimnáziumok 11. évfolyamára, a *Történelem érettségi feladatgyűjtemény (középszintre)* pedig azoknak a felkészülését igyekszik majd segíteni, akik a 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelmények szerint kívánnak középszinten érettségizni. A *Matematika feladatgyűjtemény a középszintű érettségéhez* című kötetünket a 9–12. évfolyamra járó tanulóknak tervezzük, kiváltképp azoknak, akik középszinten tervezik a matematikaérettségijüket. Az emelt szinten érettségizőknek pedig a fakultációs tananyagot tartalmazó kiadványainkat javasoljuk. Emelt szinten minden korábbi témakör megmaradt az érettségiken, sőt icipici bővülés is tapasztalható.

A *Szlovák nyelv és kommunikáció* 5. kiadványok a szlovák nemzetiségi és nyelvoktató iskolák 5. évfolyamos tanulóihoz szólnak, a szlovák nyelv és irodalom tantárgyon belül. Elsősorban a tanulók szlovák nyelvi és kommunikációs kompetenciáinak fejlesztésére összpontosítanak. A *Lesebuch* 5. és 6. német olvasókönyvek főleg az olvasás-szövegértést, a hallás utáni szövegértést, a kommunikációs képességet és az írásbeli szövegalkotást helyezik előtérbe, a már létező nyelvtan tankönyvek ismereteire támaszkodva.

A KSNI-kiadványok közül mindegyik új fejlesztésű kiadványunk a 9–10. évfolyamon tanuló, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára készül. Tananyaguk leginkább az általános iskolában elsajátított ismeretekre épít. Spirálisan építkezve, rengeteget ismételve a tankönyvek segítségével a 10. évfolyam végére célunk többek között az eredményes szocializációra és az önálló életvezetésre való felkészítés gyakorlatorientált módszerekkel. A cél annak elősegítése, hogy a tanulók szélesebb körű ismereteket szerezzenek a test védelméről, működéséről és tisztán tartásáról. Ehhez kapcsolódik a háztartási munkák során használt gépek és berendezések helyes használatára való felkészítés, valamint a vegyszerek biztonságos, körültekintő alkalmazásának elsajátítása. Fontos szerepet kap a balesetek megelőzésével, illetve a bekövetkező balesetek esetén szükséges teendőkkel kapcsolatos tudnivalók átadása, továbbá a segítségnyújtás különböző formáira vonatkozó alapvető ismeretek közvetítése. Emellett hangsúlyt kap a mindennapi életben való eligazodást segítő tudás megalapozása, így például az ügyintézés, a közvetlen és tágabb környezetben való tájékozódás térben és időben, az alapvető mérések alkalmazása, valamint a pénzügyi alapismeretek elsajátítása.

Kerültek-e ki témakörök, fókuszterületek a fejlesztés alatt álló kiadványokból az előzménykötetekhez képest? Ha igen, mi indokolta ezt?

A *Történelem 11. a hatévfolymas gimnáziumok számára* című kiadvány kapcsán érdemi változás, hogy a NAT 2020-hoz készült új kerettanterv a hatosztályos gimnáziumok számára megváltoztatta az évfolyamokhoz tartozó korszakhatárokat. A korábbi 11. évfolyamos tankönyv a 19. század második felének történelmétől indult és a 2. világháború végével zárult. A mostani tankönyv az 1. világháború végétől a Kádár-korszakig tart. A NAT 2020-ban meghatározottak szerint tehát némileg eltolódtak az arányok az egyetemes és a magyar történelem között az utóbbi javára. A *Matematika feladatgyűjtemény a középszintű érettségire* című kötetből természetesen minden olyan témakört kihagytunk, amelyik nem szerepel az új középszintű érettségi követelményrendszerben. Tehát például nincsenek benne összetett trigonometrikus és exponenciális egyenletek.

Áttérve a KSNI-kiadványokra, az *Életvitel és gyakorlat 9–10.* esetében nincs jelentős változás. Az előzménykötetekben tárgyalta témaköröket dolgozzuk fel ebben a kötetben is, csak épp differenciáltabban, részletesebben. Hasonlóképp a *Számolás és mérés 9–10.* című kötet is éppúgy a vonatkozó kerettanterv témaköreit veszi alapul, mint ahogyan a korábbi években, az 1–8. évfolyamra készült kiadványok is. Az *Állampolgári ismeretek 9–10.* esetében szintén elenyésző változás történt a tantárgy kerettantervében, jobbra csak annyi, hogy kikerültek a más tárgyakra vonatkozó kapcsolódási pontok. A *Környezet és egészségvédelem 9–10.* című kiadvány fejezetei pedig tartalmilag teljesen megegyeznek az előzménykötetek fejezeteivel.

Milyen módszertani megközelítést tükröztek a korábbi kiadványok, és ehhez képest miben tér el a fejlesztés alatt álló kiadványok szemlélete, módszertana, közelítésmódja?

A többi NAT 2020-hoz készült történelemtankönyvhöz hasonlóan a *Történelem 11. a hatévfolymas gimnáziumok számára* című tankönyv ahelyett, hogy 50–60 tanórás leckére bontaná a tananyagot, 31 témára tesz ajánlatot, a mindenkor szaktanár kezébe helyezve az egyes témákra jutó órák megtervezését. A megtanulandó tananyag mellett háromféle kiegészítő szöveg is helyet kapott a tankönyvben: a *Háttérolvasmányok* a folyamatok megértését segítik, a *Történelmi nézőpontok* egy-egy olyan jelenséget, eseményt vagy összefüggérendszerrel ismertetnek, elmeznek, ami hozzájárul a történelmi gondolkodás fejlődéséhez, a *Kitekintő* szövegekben pedig többnyire szaktárgyi érdekességek olvashatók.

A *Történelem érettségi feladatgyűjtemény (középszintre)* című kiadvány a rövid választ igénylő és az esszéfeladatok gyakorlásához kínál mintafeladatokat. Az alapórákon használt tankönyvek kiegészítőjeként a gyűjtemény célirányos és hatékony eszköze lehet a középszintű érettségire felkészítő iskolai fakultációknak, de az önálló felkészüléshez is éppoly megfelelő feltételeket biztosít. A gyűjteményben szereplő feladatok egyaránt segítik a problémák elemzésében való elmélyedést és az ok-okozati viszonyok megismerését – nehéz ezek nélkül elemezni a történelmi folyamatokat. A feladatok pedig szerkesztőink megítélése szerint is változatosak, érdekesek.

A mintafeladatok egyaránt jól orientálhatják a tanárok és a diákok munkáját a felkészülés során, a tanulók pedig gyakorlás útján megfelelő önbizalmat szerezhetnek a középszintű érettségi vizsga sikeres letételéhez. Történelem fakultáción pedig minden gyakorló tanár a tanulók igényeinek megfelelően válogathat belőle és differenciáltan használhatja a tanulók tudásszintjének mérésére. A tartalmat a 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben bevezetett *Nemzeti Alaptantervben* (NAT 2020), illetve az ehhez közzétett *Történelem 9–12. kerettantervben* meghatározott követelmények, valamint az új, részletes érettségi vizsgakövetelmények Témakörök részében meghatározott témák pontosítják.

Ami a KSNI-kiadványainkat illeti, a *Kommunikáció 9–10.* című kötet a 7–8. évfolyamra készített előzménykiadványok folytatása, így ezek szemléletmódja és a tananyagfeldolgozás módszerei teljesen megegyeznek egymással. Ugyanakkor a fejlesztés során igyekszünk kidomborítani az ismeretsajátítás alapvető módszereit: a meglévő tudás előhívását, bővítését, a gyakorlást, majd a megszerzett tudás alkalmazását. Mindezt gondosan válogatott fotó- és rajzanyagok, illetve játékos feladatok segítik. Az *Életvitel és gyakorlat 9–10.* című taneszköz – a korábbi kiadványokhoz hason-

lóan – valójában szabadon felhasználható feladatgyűjtemény, amely a gyakorlati alkalmazhatóságra, a képességek szerinti differenciálásra, az adaptálhatóságra és a többszöri használat lehetőségének megteremtésére fókuszálva készült. A kiadvány különálló lapokból áll, az egyes oldalak kivethetőek, szétvághatóak, elősegítve ezzel is a sokoldalú felhasználást.

Az ugyancsak fejlesztés alatt álló *Számolás és mérés 9–10.* című kiadvány szemlélete, módszertana szintén nem tér el a korábbiaktól. SNI-s tanulóknál kiemelten fontos, hogy a már megismert módszereket, munkaformákat rendszeresen ismételjék, gyakorolják. A tananyagfejlesztő nagy tapasztalattal rendelkező, gyakorló gyógypedagógus. Gyakorlatban, napi szinten sikerrel használja és tanítja az előzménykiadványokat, tapasztalatait pedig jelen munkájába is beépíti. Az előző évfolyamokhoz képest a 9–10. évfolyamon egyre nagyobb önállóság várható el a gyerekektől a feladatvégzés területén. Fontos változás az is, hogy bizonyos információkat ekkor már egyénileg is meg kell tudnia nevezni, meg kell tudnia fogalmazni a tanulóknak. A tankönyv segíti a differenciált osztálymunkát, változatos gyakorlást biztosít, és a lassabban haladókat is igyekszik sikeres feladatmegoldáshoz juttatni.

Az *Állampolgári ismeretek 9–10.* kiadvány szerzője is – hasonlóan az előzménykötetekhez – gyakorló gyógypedagógus, többéves oktatási és nevelési tapasztalattal. A taneszközben e tapasztalatok adják a szerző módszertani megközelítésének alapját. A *Környezet- és egészségvédelem 9–10.* című kötet pedig többféle készség fejlesztésével igyekszik bemutatni a tartalmat, amihez változatos feladatok is kapcsolódnak. A módszertani változatosság a differenciálást is szolgálja. A jövőben pedig minden új fejlesztésünkhöz készül majd tanári kézikönyv is, útmutató gyanánt a használathoz.

A fejlesztés alatt álló kiadványok várhatóan milyen formában és mikor fognak megjelenni?

A *Történelem 11. a hatévfolyamos gimnáziumok számára* című papír alapú, akkreditált tankönyv várhatóan a 2026/27-es tanévre lesz megrendelhető az iskolák számára. A *Történelem érettségi feladatgyűjtemény (középszintre)* tervezetten ugyancsak a 2026/27-es tanévre jelenik meg papír alapon. A *Matematika feladatgyűjtemény a középszintű érettségihez* című kiadványból viszont már nem készül papíralapú könyv, PDF-et állítunk elő, amely letölthető formában lesz elérhető a hivatalos felületeken. 2026 elején tervezzük közzétenni. A 2026/27-es tanévre elkészülő nemzetiségi fejlesztéseink pedig papír alapú kiadványként jelennek majd meg.

Valamennyi fejlesztés alatt álló KSNI-kiadványunk is a 2026/27-es tanévre lesz rendelhető tankönyvjegyzéken szereplő – gumis mappába hordott, különálló lapokból álló, esetenként mellékleteket, vagy A3 kihajtható lapokat is tartalmazó – tankönyvként. Valamennyi fejlesztés alatt álló, online formában is megjelenő kiadványunkat pedig az OH [Tankönyvkatalógusáról](#) lehet majd letölteni PDF-formában.

Várhatóak-e további hasonló fejlesztések a közeljövőben?

A hatévfolyamos gimnáziumok számára szóló történelemtankönyv-sorozatunk várhatóan jövőre fog elkészülni, a sorozat utolsó, 12. évfolyamnak készülő kötetével. A *Történelem érettségi feladatgyűjtemény (középszintre)* című kiadványunkhoz egy online formában elérhető megoldókulcs is készül. Már léteznek tankönyvek és munkafüzetek a szlovák nyelv és kommunikáció tantárgyhoz a 7. és 8. évfolyam számára, így a terv az, hogy az idei fejlesztés után a jövőben a 6. évfolyam számára is elkészüljön a tankönyv és munkafüzet, így a sorozat teljessé válna.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára a kommunikáció, a számolás-mérés és a környezet- és egészségvédelem tantárgyak 11–12. évfolyamon is folytatódnak, vagyis érdemes lenne fejleszteni a befejező évfolyampárra is, hogy teljes legyen a sorozat – de ez természetesen a fenntartótól függ.

Köszönöm kollégáimnak a cikk létrejöttében való közreműködését!

Leválás és felfedezés határán

Táborozás pszichológus szemmel

Gyermekeként a nyarak sokunk számára jelentettek egyet az újonnan szerzett és a régről ismert barátokkal átélt kalandokkal, a kirándulás, utazás vagy épp a táborozás izgalmaival. Nem is gondolnánk, mekkora jelentősége van, hogyan találjuk fel, milyen új oldalunkról ismerjük meg magunkat ezekben az idegen helyzetekben. Táborozás és gyermeki fejlődés összefüggéseiről **Dr. Szvatkó Anna** gyermek klinikai szakpszichológussal, gyógypedagógussal, a Gyermekút Módszertani Központ szakértőjével és a Magyar Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápiás Egyesület (DSZIT) elnökével beszélgettünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid**

Milyen kihívásokat és lehetőségeket jelent egy ottalvós tábor a gyerekek érzelmi, pszichés és szociális fejlődése szempontjából?

Többféleképp is gondolkodhatunk erről. Sokat számít a gyermek arra vonatkozó érettsége, hogy a szülei nélkül viszonylag hosszú időt – jó hangulatban, szorongásmentesen – el tudjon tölteni. Az életkor mindebben csupán egyetlen tényező, ennél fontosabb, hogy milyen gyakorlata van az önállóságban: meg tudja-e szervezni a saját magára vonatkozó tevékenységeit, mint az időjárásnak megfelelő ruházkodás, a mosakodás, fogmosás és WC-használat, valamelyes rendrakás. Érzékeli-e és tudja-e kommunikálni, ha szomjas vagy éhes, tud-e segítséget kérni a felnőttektől? Észleli-e, ha baj van: diétahiba, betegség, sérülés?

Ezek a képességek elsősorban a saját testével való harmonikus viszonyból származnak; hiányuk, nem kellő fejlettségük sok pszichés és szociális területet érinthet. Bármennyire is furcsa, de manapság nem ritka, hogy ezeknek a területeknek a kontrollálását a hétköznapiakban a szülők nem adják át az egyébként erre már érett gyermekeiknek, akik nem egy esetben egyenesen viszolyognak az ilyen jellegű feladatoktól.

A lehetőségek sorában is pontosan ezek megvalósulása lehet az első, de a felmerülő nehézségeken leginkább egy vágyott tevékenység végzésének lehetősége szokta a gyermekeket átlendíteni: kézműveskedés, filmezés, fotózás, indiánosdi, tánc, főzés, nyelvtanulás, levelibéka-megfigyelés – bármi lehet olyan izgalmas és örömet szerző elfoglaltság, ami kedvéért érdemes önállósodni, és néhány napra lemondani a jóéjtusziról. És legalább ilyen csalogató a társakkal, barátokkal való együttlét lehetősége. Önmagában már az is izgalmas, hogy milyen az, amikor együtt mosunk fogat, öltözünk át pizsamába, vagy együtt sóhajtozunk a honvágytól.

Mi a szülőktől és az otthontól távol töltött idő szerepe a reziliencia kialakulásában? Miért fontos egy gyermek számára, hogy korábban ismeretlen emberekkel is megtalálja a közös hangot?

Ha egy táborozás jól sikerült, a gyermek jól érezte magát, eleget tudott tenni az önállósági kihívásoknak, az minden dicséretnél erősebben fejleszti az önbecsülését, és

azt az érzést, hogy ő bizony a „jég hátán is megél”. Lehet, hogy a táborvezető felnőtt nem volt rokonszenves, de a gyerektársaság befogadta és elismert helyet vívott ki magának. Vagy egy olyan képessége került fókuszba, amelyről neki magának sem volt tudása. Egy soron következő nehéz helyzetben ezek az érzések biztonságot adnak és reményt, hogy meg tudja oldani, neki ez megy.

Kérdés az, hogy képes-e egy gyerek a szülőktől való elválás fonákjaként még egy olyan helyzettel is megbirkózni, amikor nem ismeri a többiekét, vagy a táborban ténykedő felnőtteket. Természetesen általában fontos, hogy ismeretlen emberekkel is együtt tudjunk működni, de nem vagyok biztos benne, hogy ennek feltétlen egy nyári tábor a legjobb gyakorló terepe. Minél fiatalabb egy gyermek, annál inkább szükséges, hogy legyenek körülötte ismerősök a gyerekek és a felnőttek között is, hogy legyen mögötte egy biztos háttér kapcsolati szempontból. Ettől persze még lehet ismeretlenekkel is barátkozni, közös tevékenységeket végezni, ellesni dolgokat, beavatni őket a mi dolgainkba. Sok szociális készség tud így csiszolódni, az idegenektől való túlzott félelem azonban megbéníthatja a közeledési vágyat.

Hogyan érdemes egy szülőnek reagálnia arra, ha a gyermeke nem hajlandó elmenni egy táborba – vagy mindenáron haza akar jönni onnan?

Joggal gondolja a szülő, hogy ha kiválóan megszervezi, alaposan meggondolja, igényesen előkészíti, kifizeti, akkor a gyerek vonakodása ne húzza keresztül a számításait. Hiszen mindezt az ő érdekében tette, az ő igényeinek megfelelően, az ő szórakoztatására. Egy kikényszerített táborozás azonban nemhogy nem erősíti a gyermeket, de még jobban elmélyítheti a félelmeit.

Általában az lenne a javaslatom, hogy a szülők a táborozás tervezésének folyamatába az első perctől kezdve vonják be a gyermeket is. Kezdve azzal, hogy táborba is lehet menni nyáron, és nem csak napközisbe, hanem akár ottalvósba is. Arról is fel kell világosítani a gyermeket, hogy ez pénzbe kerül, gyakran nem is kevésbe, tehát felelősségteljes részvételt várnak el tőle a közös döntésben. Az alternatívákról is beszélni kell: ha nem tábor, akkor a nagynéniké vidéken, apa, anya vagy valamelyik nagyszülő munkahelyén tett látogatások, besegítés az építkezésbe és így tovább. Megjegyzem, egyáltalán nem biztos, hogy minden gyermeknek a szervezett táborok jelentik a valóban színvonalas nyári elfoglaltságot. Vannak gyerekek, akik szívesebben ismerkednek a „valós élettel”, örülnek, ha láthatják, hogy mit csinálnak a családtagjaik, rokonaik a számukra idegen helyzetekben, és főleg, ha részt is tudnak venni ennek valamely szakaszában.

Visszatérve a táborozásra, az előkészítés során számtalan alkalom adódik arra, hogy a gyerek rákérdezhesen részletekre, előre elképzeljen tábori eseményeket, és eddze magát arra, hogy milyen lesz majd a szülők nélkül elaludni. Ki fog ott mesélni este, kinek kell szólni, ha nem szereti az ebédet, ha nem találja a fogkeféjét, ha elvesztette a telefonját – és így tovább. És közben a szülő is elmondhatja, hogyan képzelte a tábori kapcsolattartást vele, mikor lehet telefonon beszélni egymással. És azt is, hogy milyen sokat fog gondolni rá – vagyis attól még, hogy nincsenek valóban együtt, még ugyanolyan közeli marad a kapcsolatuk arra a néhány napra. Az így előkészített táborozást nem a honvágy fogja meghatározni, és nagyon durva szakmai hibát kell elkövetnie a táboroztatóknak, hogy egy gyerek onnan haza akarjon menni.

Meglátása szerint hogyan hat a digitalizáció a táborozási kedvre és az együtt töltött idő minőségére? Kell-e alkalmazkodniuk a táboroknak a digitalizáció által támasztott igényekhez?

Az a benyomásom, hogy a gyermekek egy részénél a „kütyüzés” nyári, tágabb lehetősége határozottan csökkenti a valós kalandvágyat. Még azok a szülők is engedékenyebbé válnak ilyenkor, akik iskolaidő alatt igyekeztek határozottan szabályozni gyermekük képernyőidejét. Tudni kell, hogy minden „kütyüzéssel” töltött óra közelebb visz a függéshez, így a legizgalmasabb augusztusi lovastábor sem elég vonzó egy előzőleg több hetet a képernyő előtt töltő gyereknek.

A szépirodalomból is ismert közös kalandokat, barátsághözvetéseket, összeveszéseket és nagy kibéküléseket megörökítő nyári történetek – amelyek a végtelen játékok és mesék terepét jelentik –, kevésbé tűnnek érdekesnek az állandó online jelenléthez képest. A közösségimédia-platformok, a linkek, kommentek és blogok jelen ideje

azonnali reakciókat ad a gyerekeknek, akik egyébként is figyelemhiánytól – a rájuk figyelő felnőtt és társ hiányától – szenvednek. Ha pedig egyszer belekerülnek ebbe a látzatfigyelembe, egyre kisebb esélyük lesz a tartós és mély, valódi kapcsolatokra.

A nyári pihenőidő fontos részét képezné tehát az észszerű kütyühasználatra való oktatás és felnőtt példaadás – otthon éppúgy, mint a táborokban. Igen, legyen a gyereknél telefon a táborban, beszélhessen a szüleivel, hadd fényképezhesse le, amit meg akar örökíteni, írhasson néhány üzenetet, de legyen minden táborban olyan hozzáértő felnőtt, aki segít a gyerekeknek szabályozni ezt a területet. Hihetetlen, mekkora különbség van az internetet okosan használó gyerekek, és azon szerencsétlen sorú társaik között, akiknek ezt nem tanították meg, akik nem kaptak segítséget, modellt.

Ezt az újabb szétnyíló ollót – az anyagi, műveltségügyi ollók mellett – szerintem kötelező lenne a 21. század technológiai feltételei között legalább kibővíteni, ha lehet, becsukni. Egyik oldalon a gyorsan tájékozódó, információkat ügyesen használó, de elmélyülni is tudó, figyelmesen olvasó gyermekek és fiatalok, a másikon a kapkodó, görgető, élményhajhász, zavaros gondolatoknak, tartalmaknak és tetteknek kitett társaik. Itt a csupán tiltással élő felnőttek nem érnek el eredményeket, noha a kihívás óriási.

A tábori programok és az együttműködés által fejlődő készségek szempontjából milyen szerep jut a környezetnek: van-e lényegi különbség egy városi és egy erdei ottalvós tábor között?

Nyilvánvaló, hogy ez attól is függ, milyen a gyermekek eredeti környezete. Egy faluban élő gyermeknek nagy élmény a város a maga zajával, a rengeteg emberrel, a lökdösődéssel, a közlekedés formáival, a városi emberek életstílusával. Ha a táborvezetők tudják ezt, akkor olyan programokat tervezhetnek, amelyekben a gyerekeknek úgy kell ebben a dzsungelben eligazodniuk, hogy egymást támogatva jussanak előre. Am legalább ilyen fontos, hogy arra is figyeljenek, kik azok a gyermekek, akik ettől a nyüzsgéstől hamarabb elfáradnak, túlpörögnek, elvesztettnek érzik magukat, ezért számukra csendes, elvonulós programot is kell biztosítani.

Jó lehetőség ez arra is, hogy érzékenyítsük a gyerekeket mások eltérő idegrendszeri alkatának felismerésére és elfogadására. Az erdei tábor bármely környezetből érkező gyermeknek nagy élmény és nagy kihívás lehet, így biztosra vehető, hogy az egymásra utaltság érzése és az együttműködés igénye kéz a kézben jelenik meg. A kép persze csak bizonyos távolságból nézve és utólag látható így, az ellenségeskedések, összetűzések itt is megjelenhetnek, de a környezet nyugalma és méltósága segítség lehet a megoldásban.

Meglátása szerint milyen érvek szólnak a vegyes korosztályú és a csak egy korosztályt megszólító, valamint a koedukált és a szeparált táborok mellett?

Jobbnak tartom a vegyes korosztályú, koedukált táborokat, noha szólhatnak érvek az egy korosztályt megszólító csoportok mellett is. A legmeggyőzőbb érvem az, hogy a vegyes korosztályú táborokba mehetnek a testvérek is együtt, ami egyes családokban nagy könnyebbség lehet. Vannak viszont olyan testvérpárok is, ahol nagyobb a korkülönbség, ennél fogva nagyobb az eltérés az érdeklődési körök, barátok, önállósági szint között. Ilyen esetben nem biztos, hogy a nagyobb testvér számára boldogító a kisebb támogatása, és a kicsinek sem jó, hogy a megszokott „babás” háttérével próbál egy új lehetőséget felfedezni.

Tehát az a jó, ha azoknak a szülőknek, akiknek anyagi háttérük megengedi a táborok közötti válogatást, többféle lehetőség áll a rendelkezésére, és a gyermekeiknek ki tudják választani a legmegfelelőbbet. Akik pedig nem tudják a gyermekeiket ilyen prémium táborokba küldeni, használhatják a családi összefogás nyújtotta lehetőségeket, saját kreativitásukat, a gyerekükkel való meghitt kapcsolatukat, és kiváló nyarakat szervezhetnek, sok élménnyel, olvasással, játsszal, közös palacsintasütéssel. Biztosak lehetnek benne, hogy gyermekük a nyáron sokat fejlődik majd, élettapasztalatokat szerez, valamint tovább finomítja az érzelmi világát és a társas képességeit.

A HÓNAP TÉMÁJA

Nyári táborok

A jövő tudósainak debreceni bölcsője

Nyári táborok a Belügyminisztérium finanszírozásában

A Belügyminisztérium egyik legnagyobb hatású nyári kezdeményezéseként értékelhető idei táborprogramja, amely 94,5 millió forintos állami támogatással teszi lehetővé, hogy országszerte több mint 10 kiválasztott természettudományos tábor mintegy 900 diák számára biztosíthasson ingyenes tudományos foglalkozásokat a legmagasabb színvonalon. A program mögött álló elgondolás forradalminak tekinthető a hazai tehetséggondozás történetében: azok a professzionális táborok, amelyek eddig is kiváló minőségű, ám költséges programokat kínáltak, most ugyanezt a színvonalat nyújthatják hátrányos helyzetű gyerekek számára is, miközben a részvételi díjat teljes egészében a Belügyminisztérium finanszírozza, egyúttal korai motivációt nyújtva a magyar tudományos élet jövőbeli képviselői számára.

Szöveg: Szabó Dániel | Fotó: Pálfi Erika, Vigh Levente

A Belügyminisztérium programjának célkitűzései több szempontból is ambiciózusak: a STEM-területek (természettudomány, technológia, mérnöki tudomány, matematika) iránti érdeklődés felkeltése (**tudományos motiváció**); tehetséges, de anyagi okokból eddig kimaradó gyermekek bevonása (**társadalmi esélyegyenlőség**); alternatív tanulási módszerek bemutatása (**oktatási innováció**) és a vidéki tudományos központok erősítése (**regionális fejlődés**). A minisztérium támogatási modellje nélkülözhetetlen láncszemet jelent a hazai tudományos nevelésben. A rendszer mögött meghúzódó alapelv egyszerűsége ellenére hatékonynak tűnik, hiszen a kiválasztott intézmények ugyanannyi gyermeket fogadhatnak ingyenesen, mint amennyit korábban fizetősként táboroztattak. Ez a fajta megoldás számos előnnyel járhat. A minőségbiztosítás adott, hiszen a részt vevő intézmények (egyetemek, kutatóközpontok) garantálják a legmagasabb szakmai színvonalat; a társadalmi hatékonyság is érzékelhető, ugyanis valódi esélyt biztosít a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek; gazdaságilag is hatékonynak tekinthető, mert optimalizálva használják ki a már meglévő infrastruktúrát és szakmai hátteret; továbbá hosszú távú fenntarthatóság is jellemezheti abból fakadóan, hogy a programban részt vevő gyerekek jelentős része a felmérések alapján később vissza is tér a tehetséggondozó rendszerbe.

A támogatási rendszer hatására a részt vevő intézmények óriási kreativitással fejlesztették tovább programjaikat és szervezték az idei nyári táboraikat. A támogatásban részesülő szervezetek között megtalálhatóak országszerte elismert, különleges szakmai hátteret képviselő tudományos központok, melyek olyan programokat kínálnak, amik messze túllépnek a hagyományos iskolai tananyagon. Ezek a szervezetek nemcsak megtartották eredeti színvonalukat, hanem számos innovatív elemmel egészítették ki foglalkozásaikat.

A támogatott táborok listájában szerepel a debreceni **Science Challenge** az Agóra Tudományos Élményközpontban és a **Természettudományos Nyári Tábor** az egyetem szervezésében; a **Medve Matek Nyári Élménytábor** a Balatonon, Zemplénben és Gyöngyös-Sáston; az **Eötvös Természettudományos Tábor** és **Science Camp** Budapesten; a **Gyerekegyetem** és **Mobilis Élmény7** Győrben; a **Varázslatos Kémia nyári tábor** a Miskolci Egyetemen; a szegedi **ELI ALPS Lézeres Kutatóintézet nyári tábora**; a **Természettudományos KIS-TUDÓS tábor** Pécsen; a **Varázslatos természettudomány** Nyíregyházán, valamint a **LogIQa tábor** Visegrádon.

A győri Mobilis Élménytáborban az egyetem rektora személyesen ad át okleveleket a tábor végén, a gyerekek egyhetes intenzív képzését követően. A LogIQa tábor szervezői aktívan járják a nógrádi falvakat, ahol tehetséges roma gyerekeket keresnek a programjukba. A szegedi ELI ALPS Lézeres Kutatóintézet pedig a világűrkutatás legújabb eredményeit mutatja majd be a résztvevőknek.

A tábori helyszínek egyik ékköve a debreceni Agóra Tudományos Élményközpont, amely többek között a Debreceni Egyetemmel együttműködve nyújt ki-

emelkedő színvonalú programokat. Ám az Agóra nem csupán a nyári táborok helyszíneként működik, hanem elsősorban egy komplex tehetséggondozó központként, ahol a gyerekek a legmodernebb eszközökkel és elismert szakemberekkel együtt merülhetnek a természettudományok izgalmas világába. A Belügyminisztérium országosan körülbelül 900 diák számára biztosít lehetőséget nyári táborokra, ebből az Agóra 300 diáknak szervez programot, azaz majdnem az egyharmadának. Ez is bizonyítja az intézmény szakmai hírnevét és megbízhatóságát.

Az Agóra a Debreceni Városi Önkormányzat és a Debreceni Egyetem közös kezdeményezésére alakult 10 évvel ezelőtt, azzal a szándékkal, hogy új dimenziókat nyisson a tudományos nevelés területén. Ez a kettős

kapcsolat lehetővé teszi számukra, hogy mind az oktatási, mind a helyi közösségi erőforrásokat optimálisan kihasználják. A városi iskolákkal való kiváló kapcsolatuk lehetővé teszi, hogy az eseményekbe bevonják a tanárokat és az iskolákat. Az Agóra nemcsak helyi, hanem vármegyén túli iskolákkal is együttműködik speciális tudományos programok szervezésében. Mivel a tanintézmények és tankerületek aktív partnerei a programoknak, így a táborok reklámozására alig van szükség; az idei táborok kihirdetése után nem sokkal rekordsebességgel teltek be a helyek. A résztvevők általában 25 fős csoportokban vesznek részt a programokon és gyakran iskolai évfolyamtársak alkotják a közösségeket, ami ismerős környezetet biztosít a fiatalok számára. Az elmúlt évtizedben az intézmény folyamatosan bővítette programkínálatát és infrastruktúráját, miközben a résztvevők száma is jelentősen növekedett. Az elmúlt években a 300–400 fős átlagos részvétel volt jellemző.

Az intézmény nonprofit szervezeti formában működik, tehát bevételét a szakmai fejlesztésekre, eszközbeszerzésekre és a szakemberek javadalmazására fordítja. Kiemelt figyelmet fordítanak az alsós korosztály elérésére, hiszen ezen életkorban a legfontosabb a tudományos

érdeklődés felkeltése. Az Agóra kivételes infrastruktúrával rendelkezik: laboratóriumok, botanikus kert, digitális planetárium és csillagvizsgáló áll rendelkezésre, ami lehetővé teszi, hogy a gyerekek valódi kutatói környezetben ismerkedjenek meg a tudomány világával. A háromszintes modern épületben több mint hatvan interaktív tudományos játék található, ahol a gyerekek például villámokkal zenélhetnek, két méter magasban biciklizhetnek, vagy saját kezűleg építhetnek hegyeket. A botanikus kert, a digitális planetárium és a csillagvizsgáló további lehetőségeket kínál a felfedezésre, míg a 3D nyomtatási központban a diákok saját terveiket valósíthatják meg ipari színvonalú eszközökkel.

Az Agóra célja, hogy a gyerekek ne csupán részt vegyenek a foglalkozásokon, hanem a megszerzett tudást visszavigyék az iskolába és otthonukba, és hogy a fiatalok összefüggéseiben lássák a világot, ahol a kémia ott van a konyhában, a fizika pedig testnevelés- és énekórán. Az intézmény létrehozásának alap gondolata az volt, hogy Debrecenben már számos lehetőség volt sport-, dráma-, képzőművészeti, zenei képzésre és oktatásra, de a természettudományos tehetséggondozás terén hiány volt érezhető. Az Agóra ezt a hiányt tölti be, építve a tehetséggondozás piramisát.

Az épület különleges adottságokkal rendelkezik, amelyek kiemelik egyéb tábor szervezők kínálatából. A gyerekeket nem szükséges külön utaztatniuk, hiszen saját laborjaik, komoly felszereltségük és nagy szakmai tudással rendelkező kollégáik vannak. A botanikus kertet is maximálisan kihasználják a programok során.

Az Agórában számos távcső, kupola és planetárium várja a csillagászat iránt érdeklődő táborozókat és látogatókat. A robotika és informatika területén az okosothont és a környezetvédelem legmodernebb eszközeit mutatják be, az energiatakarékosság témakörében pedig gyakorlati példákon keresztül mutatnak be technológiákat és megoldásokat. Az Agóra tehetséggondozó programjainak köszönhetően számos diák volt már tagja az országos csillagászati diákolimpiai csapatnak, robotikában pedig Európa-bajnokságot is nyertek már fiatalok.

Az intézmény különleges programjai közé tartozik a 2021-ben indult „Woman at Tech”, azaz WATCH kezdeményezés, amely célja, hogy a STEM-területeket vonzóvá tegye a fiatalok számára. A lányok mérnöki és programozási feladatokat oldhatnak meg, valamint találkozhatnak sikeres női mérnökökkel is. A program során a résztvevők betekínhetnek a mérnöki és programozói világba, kipróbálhatják a különböző kódolási feladatokat és saját ötleteiket 3D-ben is kinyomtatathatják.

Az élményközpont kiváló kapcsolatot ápol az egyetemmel, a természettudományi karokkal és a helyi cégekkel. Az elmúlt évtizedek változásai a magasabb hozzáadott értékű iparágak felé mozdították el a régiót, és ez az egyetem fejlődésén is látható. Több helyi cég is támogatja az alkalmazottai gyermekeinek nyári táboroztatását, amire az igény egyre csak növekszik.

Az Agóra haladó szellemű táborokat szervez, amelyek a modern világ problematikáit tárgyalják. Például egyik reggel a tábori csoport *Kapu Tibor* ürkilövését nézte

meg közösen, majd a csillagász szakember kontextusba helyezte a történelmi eseményt, és elmagyarázta annak tudományos hátterét. Az ilyen aktuális események tudományos megközelítése segít a gyerekeknek megérteni a világot és közelebb hozza hozzájuk a természettudományt.

A programok nem hagyományos, frontális tudásátadáson alapulnak, hanem arra épülnek, hogy a gyerekek felfedezzék: a természettudományok a mindennapjaink szerves részét képezik. A tematikus tábori napok során a gyerekek megismerhetik a botanikus kertet, a csillagászatot, a hang és zene fizikai hátterét, vagy akár a 3D nyomtatás lehetőségeit is. Minden nap egy külön tudományág köré épül, és a gyerekek saját maguk végezhetnek kísérleteket és készíthetnek modelleket. A tábor reggel 8-kor kezdődik, a gyerekek megérkezésével. A programok a tízórai szünettel, az ebéddel és a délelőtti, délutáni foglalkozásokkal egészen délután 16 óráig tartanak.

A látogatók és résztvevők visszajelzései rendkívül pozitívak. A szervezők mindig beépítik a tapasztalatokat a következő évek programjaikba, amiket évről évre aktualizálnak. A diákok nemcsak a tudományos tartalmakat értékelik, hanem magát az Agórát is, hiszen sokan válnak visszatérő táborozókká. Az intézmény ritkábban fogad „beeső” látogatókat, a résztvevők többsége tudatosan választja a központ programjait.

Az egyéni látogatók és csoportok számára is nyitva áll az Agóra, a hétvégéken is lehetőség van családi programokra. Az érdeklődők részt vehetnek kísérleti bemutatókon, kipróbálhatják az interaktív játékokat és felfedezhetik a botanikus kertet is.

Ebben az Élmenyközpontban mindenki megtapasztalhatja, hogy a természettudomány milyen lenyűgöző, élményekkel teli és szórakoztató is lehet. A gyerekek és felnőttek egyaránt kipróbálhatják az interaktív eszközöket, részt vehetnek látványos kísérletekben és izgalmas ismeretterjesztő programokon. A háromszintes modern épületben több mint hatvan tudományos játék található. A látogatók többek között találkozhatnak Öveges professzor Heki kutyájával, megfigyeshetik az illúziók titkát, vagy akár a végtelennek tűnő tükörlabirintusban kevereghetnek.

A hely programkínálatában mindennap szerepel valamilyen látványos kísérleti bemutató vagy robotkashow. Az előadások során a gyerekek megtudhatják, hogyan változtatja meg a hétköznapi tárgyakat az extrém hideg, miért van hangja a villámoknak, vagy mi történne az emberrel a világűrben védőruha nélkül. A humanoid robotok bemutatóin láthatják, hogyan mozgatják az ujjukat, hogyan állnak fállábon, vagy hogyan táncolnak. A digitális barangolás során robotkutyát simogathatnak, versenyezhetnek egy robottal Rubik-kocka kirakásban, vagy megtudhatják, mitől lehet „okos” egy otthon. A nyári szünetben a táborok mellett az Agóra családi programokat is szervez.

Az Agóra hazánk egyik legnagyobb mobil digitális planetáriumával is rendelkezik, ahol a csillagászati bemutatók különösen népszerűek. A látogatók bejárhatják a csillagos égboltot, megfigyelhetik az égitestek

mozgását, vagy teljes kupolás filmeket nézhetnek. Nyári időszakban éjszakai csillagnézéseket is szerveznek, ahol távcsövek segítségével figyelhetik meg az égi jelenségeket. Az Agóra épülete a Debreceni Egyetem Botanikus Kertjében található, és a belépőjeggyel a kert is látogatható. A növényvilág felfedezéséhez játékos feladatlapok is rendelkezésre állnak.

Az Agóra Tudományos Élmenyközpont tehát nem csupán egy nyári tábor szervezője, hanem egy olyan intézmény, ahol a gyerekek valódi kutatói környezetben ismerkedhetnek meg a tudomány világával. A Belügyminisztérium támogatásával idén nyáron még több hátrányos helyzetű gyerek számára nyílik lehetőség ennek az élménynek a megtapasztalására, ami nem csupán egy nyári programot jelent, hanem egy stratégiai jelentőségű beruházást a magyar tudományos élet jövőjébe.

Ingyenes nyári táborok a Belügyminisztérium szervezésében:

Science Challenge

az Agóra Tudományos Élmenyközpontban (Debrecen)

Természettudományos nyári tábor

az Egyetemen (Debrecen)

Medve Matek Nyári Élmenytábor

(Balatonon, Zemplénben és Gyöngyös-Sástón)

Éötvös Természettudományos Tábor (Budapest)

Science Camp (Budapest)

Gyerekegyetem (Győr)

Mobilis Élmeny7 (Győr)

Varázslatos Kémia (Miskolc)

Nyári tábor a ELI ALPS Lézeres Kutatóintézetben (Szeged)

Természettudományos KIS-TUDÓS Tábor (Pécs)

A varázslatos természettudomány (Nyíregyháza)

LogIQa Tábor (Visegrád)

Hit, élmény, nevelés – keresztény nyári táborok Magyarországon

A nyári szünet minden évben meghatározó időszak a gyermekek és fiatalok életében, hiszen a hétköznapi iskolai kötelezettségek helyett megnyílik a lehetőség a pihenésre, a feltöltődésre és új élmények szerzésére. A nyári táborok ezen a téren kiemelt szerepet töltenek be, hiszen nem csupán a szabadidő tartalmas eltöltését szolgálják, hanem jelentős nevelési, közösségi és személyiségfejlesztő funkciókat is betöltenek. Magyarországon a táborok rendkívül változatos lehetőségeket nyújtanak, a kínálatban a keresztény nyári táborok különösen meghatározó helyet foglalnak el. Ezek a táborok nem csupán a hagyományos szórakozás és kikapcsolódás terepei, hanem mélyebb, értékvezérelt élményeket és nevelési lehetőségeket is kínálnak.

Szöveg: Szabó Dániel

Az alapvető nyári táborok sokszínűsége között megtalálhatók a sporttáborok, művészeti alkotótáborok, nyelvi táborok, környezeti nevelést célzó programok, valamint olyan tematikus táborok, mint például a digitális, robotikai vagy drámatáborok. Ezek mind hozzájárulnak a gyerekek szociális, fizikai és mentális fejlődéséhez; új készségeket sajátíthatnak el, és egyben szórakoztató programokon vehetnek részt. A keresztény táborok ezek mellett különleges nevelési tartalmat és szellemi támogatást nyújtanak, amely az élmények és a hit szoros egységén alapul.

A keresztény nyári táborok hazánkban többféle formában léteznek, kezdve a kifejezetten gyerekeknek szóló napközis foglalkozásoktól a többnapos bentlakásos, gyakran egy egész hétig tartó programokon át egészen a fiatal felnőtteknek és kamaszoknak szervezett, elmélyült lelkigyakorlatokkal és közösségi élményekkel teleszótt táborokig. Ezeket a programokat jellemzően egy-egy felekezet, egyházmegye, gyülekezet vagy keresztény ifjúsági szervezet valósítja meg, ám egyre gyakoribbak az ökumenikus vagy felekezeten átívelő események is.

A keresztény táborok legfontosabb jellemzője, hogy a gyermekek és fiatalok hitbeli fejlődését egy olyan környezetben segítik elő, amely egyszerre biztonságos és elfogadó. Az alapvető programok mellett a táborlakók napjai lelki tartalmakkal is megtelnek: reggeli áhítatok, bibliai történetek, közös éneklés, imádság, kiscsoportos beszélgetések formájában. Ezek a foglalkozások lehetőséget adnak arra, hogy a résztvevők kérdéseiket megfogalmazzák, életükben fontos témákról gondolkodjanak és meg tapasztalják a közösség támogató, inkluzív erejét.

A programkínálat azonban korántsem merül ki csupán a lelkigyakorlatokban és vallásos foglalkozásokban. A keresztény nyári táborokban nagy hangsúlyt kap a közösségi élet is, amely többek között játékos, sportos, kreatív tevékenységeken keresztül bontakozik ki. A napközbeni aktivitások között szerepelnek szabadtéri játékok, kirándulások, kézműves foglalkozások, sportversenyek, akadálypályák, valamint tábortűz melletti beszélgetések és éneklések. Ezek a tevékenységek nemcsak a testi-lelki egészség megőrzését szolgálják, hanem segítik a társas készségek fejlődését, a csapat-szellem kialakulását, valamint a fiatalok közötti baráti kapcsolatok létrejöttét és megerősítését.

Az edukációs szempontok mentén a keresztény táborokban kiemelt szerepet kap az értékközvetítés. Az olyan alapvető erkölcsi és emberi értékek, mint a tisztelet, a felelősségvállalás, a megbocsátás, a szeretet és az igazságosság átadása nem csupán szóbeli tanítások formájában történik, hanem a közösségben megélt tapasztalatokon keresztül. A gyerekek megtanulják, hogy a hit nem pusztán személyes meggyőződés, hanem cselekvő szeretet, amely mások felé való nyitottságot és elkötelezettséget is jelent. Ez a szemléletmód a gyermeke-nevelésben is visszaköszön, hiszen a táborok pozitív hatása a résztvevők hétköznapijában is megjelenik, erősítve a családi, iskolai és közösségi kötődéseket.

Fontos szempont, hogy a keresztény táborok általában korosztály-specifikus programokat kínálnak. Az óvodás- és kisiskoláskorú gyermekek számára a hangsúly a játékoságon, a mesék által közvetített bibliai üzeneteken és a kreatív foglalkozásokon van. A kamaszoknak szánt táborok már mélyebb beszélgetéseket, életvezetési tanácsokat, hitbeli kérdések megvitatását foglalják

magukba, amelyek segítik őket az önazonosságuk kialakításában és az értékrendjük tudatos formálásában. A fiatal felnőtteknek szánt programok pedig gyakran személyes fejlődést elősegítő workshopokat, vezetői képzéseket és közösségi szolgáltatásokat is magukba foglalnak.

Az előnyök között fontos kiemelni a táborok közösségformáló erejét. A gyermekek és fiatalok egy olyan környezetbe kerülnek, ahol közös cél, közös hit és közös élmények kötik össze őket. Ez segíti a társas készségek fejlesztését, az empátia növelését, valamint a konfliktuskezelési képességek elsajátítását. A keresztyén értékrend pedig olyan stabil alapot nyújt, amely biztonságot ad a változó világban való eligazodáshoz.

Ugyanakkor a keresztyén nyári táborok szervezése nem mentes a kihívásoktól. Egyrészt a táborok nagyrésze – különösen a kisebb, közösségi alapú kezdeményezések – anyagi források és infrastruktúra hiányával küzdenek, ami korlátozza a résztvevők számát és a programok minőségét. Másrészt a szervezőknek folyamatosan figyelniük kell arra, hogy a hitbeli tartalmakat úgy közvetítsék, hogy azok befogadhatóak és motiválóak legyenek minden korosztály számára, különösen azoknak, akik esetleg kevésbé jártasak vagy nyitottak a vallásos tartalmakra.

A táborok szakmai szempontból is komoly kihívást jelentenek, hiszen a gyermek- és ifjúságvédelem, a pedagógusok szakmai színvonala, valamint a lelki támogatás egységes és összehangolt működtetése nélkülözhetetlen. Az ezen a területen dolgozó szakemberek, pedagógusok, lelkészek és önkéntesek képzettsége, elhivatottsága meghatározó a tábor sikere és a résztvevők pozitív élményei szempontjából.

Az elmúlt években számos keresztyén ifjúsági szervezet fejlesztette programjait annak érdekében, hogy a fiatalok igényeit jobban kielégítsék és egyre inkább reflektáljanak a társadalmi változásokra. Ez a fajta törekvés nyilvánul meg abban, hogy a táborokban egyre több interaktív, élményalapú foglalkozás jelenik meg, melyek nem csupán passzív hallgatásra ösztönöznek, hanem aktív részvételre, közösségi együttműködésre. Az ökumenikus kezdeményezések pedig hozzájárulnak ahhoz, hogy a különböző keresztyén hagyományok szerint nevelkedő fiatalok közös élményeket szerezzenek és megismerjék egymás nézeteit, ezáltal is erősítve a keresztyén egységet és toleranciát.

Szakmai szemmel nézve a keresztyén nyári táborok szociális és pszichológiai jelentősége is kiemelkedő. A táborozás élményeinek pozitív hatása jól ismert a gyermekek szorongásának csökkentésében, az önbi-zalom növelésében és a mentális egészség javításában. A keresztyén közösség támogatása ezen túlmenően hozzájárul a lelki biztonság megteremtéséhez, amely fontos a gyermekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez. Ezért a szakemberek – pedagógusok, pszichológusok, lelkészek – együttműködése kulcsfontosságú a táborok tervezésében és megvalósításában.

A jövőre nézve a keresztyén nyári táborok előtt álló legnagyobb kihívások közé tartozik, hogy miként tudják megtartani és növelni vonzerejüket a digitalizáció

korában, amikor a fiatalok figyelme rendkívül megosztott, és számos online szórakozási lehetőség áll rendelkezésre. Ezt a kihívást úgy próbálják kezelni a szervezők, hogy egyre több technológiai elemet építenek be a programokba, bár továbbra is a személyes találkozás és a közösségi élmény megőrzése az elsődleges cél. Emellett az is fontos, hogy a táborok nyitottak maradjanak minden érdeklődő számára, függetlenül attól, hogy milyen mértékben ismerik vagy gyakorolják a keresztyén hitet.

Összességében a keresztyén nyári táborok Magyarországon nem csupán a hit átadásának helyszínei, hanem olyan komplex nevelési és közösségi programok, amelyek hozzájárulnak a gyermekek és fiatalok személyiségének egészséges fejlődéséhez, szociális készségeik fejlesztéséhez és egyben lelki megerősödéséhez. A hitbeli tartalmak, a közösségi élmények, a szakmai pedagógiai háttér és az élményalapú programok együttesen alakítják ezeket az eseményeket olyanokká, amelyek nemcsak egy nyarat töltenek meg értékes élményekkel, hanem hosszú távú hatással vannak a résztvevők életére.

A keresztyén nyári táborok tehát olyan lehetőséget kínálnak a fiatalok számára, amelyben egyszerre találkozhatnak a hit mélyebb megélésével, a személyes fejlődéssel, valamint a szórakozás és a közösségi élet örömeivel. Ez a komplex élmény pedig az egyik legértékesebb befektetés a jövő generációinak életébe.

KERESZTYÉN TÁBORAJÁNLO

REFISZ táborok (Református Fiatalok Szövetsége):

országos hálózattal működő táborok középiskolás és egyetemista fiatalok számára. A programban mély lelki elcsendesedések, áhítatok és közösségi játékok is szerepelnek.

Szent Rita Katolikus Ifjúsági Tábor: a plébániai közösségek szervezésében országszerte elérhető. Külön táborokat indítanak általános és középiskolásoknak.

Golgota Gyülekezet gyermek- és tinédzsertáborai:

a protestáns-karizmatikus közösség programjaiban a modern zene, a dicsőítés és a közvetlen stílus kap hangsúlyt, ugyanakkor fontos szerepet kap a tanítás és a lelki vezetés is.

Kegyelem Tábor: a foglalkozások egyik fő célja a gyermekek és fiatalok megismertetése az evangéliummal. A Bibliismereten túl változatos tábori elfoglaltságokkal (sport, kirándulás, kreatív foglalkozás, meglepetésvendégek) és egyéb különleges programokkal telik a hét.

Bárka Tábor: fő célja a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok társadalmi befogadásának elősegítése, szociális kompetenciájuk fejlesztése, valamint egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása személyre szabottan, pozitív megerősítéssel.

A természet közelségén keresztül tapasztalni Isten jelenlétét

Interjú a Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (MKIE) önkénteseivel

Az első ottalvós táborok egyszerre jelentenek hatalmas kihívást és jó esetben életre szóló élményeket. Minél fiatalabban merülünk el ebben a miliőben, annál többet jelent a természet közelsége, a csillagos ég alatt töltött éjszakák és a közösen rakott tábortüzek melege. A táborozás azonban többre is képes a pusztá élményszerzésnél: a természettel, önmagunkkal – akár az Istennel való találkozás közegéül is szolgálhat, értékrendet is közvetíthet. A Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (MKIE) táborában egy olyan közösség formálódik, amely a nehézségek közepette is megtart, megerősít. A KIE-táborok varázsáról, természet és kereszténység kapcsolatáról, valamint a mezítlábazásról **Csanády Lilivel** és **Marton Dániellel**, az MKIE önkénteseivel beszélgettünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid** | Fotó: MKIE

Hogyan lehet összefoglalni a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) küldetését? Mit jelent az MKIE közösségébe tartozni?

Marton Dániel (M. D.): A KIE (angolul YMCA, vagyis Young Men's Christian Association) egy nemzeteken átívelő világszervezet, amelynek alapelveit és törekvéseit a megalakulása után 11 évvel, 1855-ben rendezett párizsi világkonferencián elfogadott Párizsi Alap foglalja össze. A Párizsi Alap szerint a KIE célja egybegyűjteni azokat a fiatalokat, akik megváltójukként fogadják el Krisztust és az általa vallott értékek szerint kívánják élni az életüket. Mi Magyarországon az MKIE tagjaiként csatlakozunk ehhez a célhoz. Hogy mit jelent e közösség részének lenni, azt leginkább az MKIE Tappancs munkáágának sátor-táborai felől tudom megközelíteni.

Én 2009 óta táborozom a KIE-vel, és ezek a táborok mindig is egy közvetlen, családi élményt jelentettek számomra. A Tappancs Táborban az embernek mindig van helye, figyelnek rá, olyan fiatalokkal van körülveve, akik hasonló érdeklődésűek és akikkel könnyű kapcsolódni. Idővel pedig egyre több felelősséget vállalhat magára az ember önkéntesként. A jó célért, a közösségért való együttműködés szintén rengeteget tud adni. A KIE emblémája egy csúcsára állított háromszög, amely a test, a lélek és a szellem egységét jelképezi, e hármat pedig egyaránt igyekszik szolgálni a szervezet az egyes munkaágak és csoportok tevékenységein keresztül. Itthon aktívan működő munkaágaink közé tartozik a **Nyomkereső**, a **Ten Sing** és a már említett **Tappancs**.

Csanády Lili (Cs. L.): Az Egyesület küldetése a kezdetektől fogva a keresztény értékek képviselése és átadása egy aktív tábori közösségben. Azt gondolom, manapság már némiképp fellazult az a fajta a szigorú kereszténység, ami hajdanán jellemezte az Egyesületet, de továbbra is ugyanazon értékrend szerint igyekszünk tartani a táborainkat, nagy hangsúlyt fektetve a természetközelségre. Amire manapság szerintem kifejezetten nagy szükség van – nemcsak a gyerekeknek, hanem nekünk is, az a digitális, technikai környezetből való tartamos kiszakadás, a minőségi idő és az egymásnak, a programoknak és a természetnek szentelt mély figyelem. Számomra mindig is meghatározó volt ez a közösség, rengeteg barátot szereztem itt az évek során.

Milyen évközi programok és nyári táborok segítik a közösségépítést? Milyen jellegű táborokba várja az Egyesület nyaranta a fiatalokat?

M. D.: Lilivel mindketten az MKIE Tappancs munkáágában veszünk részt önkéntesként. Nyaranta az említett cserkészjellegű nomád táborainkkal, ősszel pedig egy vezetőképző táborral igyekszünk összefogni a közösséget. A Tappancs kimondottan a természet közelségének segítségével igyekszik megélni és közvetíteni Isten közelségét. Ebben látom az erdőjárás, a sátorban alvás, a mezítlábazás jelentőségét. Év közben pedig néhány rövidebb, délutáni vagy esti találkozó segít frissen tartani a nyáron kötött ismeretségeket és barátságokat. Mindemellett gyakran kapunk meghívást németországi testvérszervezetünktől, a CVJM-től is (Christliche

Verein Junger Menschen) alkalmi eseményekre és nyári táborokra egyaránt.

Cs. L.: Talán ebben a kérdésben is különbséget lehet tenni a korcsoportok között: az évközi programok leginkább a kótakorosztálynak szólnak, akik maguk is gyakran szerveznek havi-kéthavi rendszerességgel rövidebb találkozókat, társasjátékesteget, beszélgetéseket és imaköröket. Mi vezetők is igyekszünk legalább negyedévente alkalmat találni egy-egy hétvégi találkozásra. Persze a táborok a legjelentősebb események a Tappancs életében: a két – külön a lányoknak és a fiúknak szóló – kistábor, valamint a nagyobbak számára rendezett kótatábor. Ezt az évközi programrendet alkalmanként színesítik németországi kirándulások, látogatások is az ottani testvéregyesület közösségeihez, akik szintén rendszeresen jönnek hozzánk Magyarországra egy-egy napra látogatóba. Az említetteken túl még temérdek színes programmal várják az érdeklődőket a budapesti és békéscsabai KIE-kávéházaink.

Mik azok a kótatáborok? Miben térnek el a Tappancs sátoztáboroktól?

M. D.: A két tábortípus között alapvetően korosztálybeli eltérés van. A kótatábor ugyanakkor a rá jellemző sajátos sátorról kapta a nevét, ami leginkább egy gúla alakú indiánsátorra emlékeztet. Négyen-öten férünk el egyben, és a tetején lévő fedett nyílásnak köszönhetően tüzet is lehet benne rakni. Amíg a Tappancs Táborokban a kisebb korosztályból összetevődő sátorközösségeket nehezebb ilyesmire rávenni, a kótatáborokban

az életkori sajátosságoknak köszönhetően már több, az egész sátorközösséget csöndben elfoglaló, elmélyült foglalkozást is lehet tartani. Noha régebben a kistáborokhoz hasonlóan ezek is szeparáltan zajlottak, egy ideje már az őszi vezetőképző mintájára koedukáltan tartjuk őket. A kisebb korosztálynál még a fiúk és a lányok nagyon eltérő igényekkel rendelkeznek, és ami az egyik táborban egy jól működő program, azt a másikban egyáltalán nem tudnánk alkalmazni, addig az idősebb korosztályra ez már kevésbé jellemző, sokkal inkább közelítenek egymáshoz ezek az igények.

Cs. L.: Számomra a sátor volt a legszembetűnőbb különbség a kistáborokhoz képest, amikor először mentem kótatáborba: amíg a kistáborokban nagyobb, fehér katonai sátrakban alszunk, itt a Dani által is leírt kisebb, fekete indiánsátrak a jellemzők. Emellett persze a programokban is van némi eltérés. A játékok mellett itt már valami tudást is igyekszünk átadni a résztvevőknek, különböző izgalmas workshopok formájában. Egy másik jelentős különbség, hogy itt már a program-szervezéstől az ebédkészítésig több mindenbe igyekszünk bevonni a résztvevőket, nagyobb felelősséget helyezve a vállukra.

Nyaranta külön táborok fogadják az érdeklődő lányokat és fiúkat. A programok és közösen megvitatható témák szempontjából milyen előnyökkel jár a szeparáció, és milyenekkel járna a koedukáció?

M. D.: A legkisebb közösségen, a sátron belül a kótatáborokban sincs keveredés, így a koedukált jelleg

talán kevésbé válik hangsúlyossá a csoportos beszélgetések, elmélyülések vagy a kótaestek során. Az egész táborot megmozgató programok és esték szintjén persze már több figyelmet igényel az igények összeegyeztetése: az erdőben rohangálás mellett már megjelennek beszélgetősebb programok, kézműves foglalkozások és workshopok is – de még ez sem feltétlenül a koedukált jelleg miatt van így. Mivel általában mind a fiúk, mind a lányok úgy érkeznek egy kótatáborba, hogy már jártak előtte a nekik szóló kistáborokban, ismerős számukra a szerkezet és a programstruktúra. Igyekezünk mindkét nem igényeire figyelni a programok összeállításakor.

Cs. L.: Kisgyerekkorban még sokkal jellemzőbb a résztvevőinkre a „fűj ez fiú-fűj ez lány”-mentalitás, ami szerencsére a kótatáborra szinte teljesen kikopik. A nagyobbak hamarabb ráveszik magukat, hogy együtt vegyenek részt programokon, és nemtől függetlenül jellemzőbb rájuk az összetartás, a csoportkohézió. Mindemellett ahogy nőnek, már számukra is inkább a vegyes közösségű táborok válnak vonzóbbá, semmint az egyneműek.

Hogyan jelenik meg a kereszténység a KIE-táborokban? Mennyire bizonyul fogékonynak a fiatalabb korosztály a tábori élet vallásos aspektusaira?

M. D.: Lecsapva az első kérdést, szellemiségben. Minden táborunk központjában egy általunk készített kereszt áll, mellette pedig egy zászlórúd, amire minden nap felhúzzuk az egyesület lobogóját. Ami talán a legfontosabb, hogy szeretettel és odafigyeléssel igyekszünk fordulni a gyerekek felé, de éppígy a programokba is helyet adunk a kereszténységnek: azon túl, hogy minden étkezést imával kezdünk és zárunk, reggelente ébredés után is időt szakítunk az elcsendesedésre, a napközbeni programok középpontjában pedig a bibliaóra áll, ami mindig egy közös énekléssel veszi kezdetét, és egy egész táboron átívelő bibliai történet vagy témakör közös feldolgozásával telik. Este, a nap zárásaként népdalokat éneklünk a tábortűz körül és mesét mondanak a vezetőink. A mese végeztével még egy közös elcsendesedés segít feleleveníteni és még személyesebbé tenni a bibliaóra üzeneteit és gondolatait, de még lefekvés előtt is igyekszünk alkalmat teremteni a nap legszebb pillanatainak felidézésére és a közös imára.

Cs. L.: A kereszténység minden napunkat áthatja a táborokban: minden napszakban vannak olyan programok, amik az elcsendesülést és a magunk, valamint az Isten felé fordulást szolgálják. Mindemellett persze nagyon változó, hogy ki mennyire fogékony ezekre a programokra – ahogy az is, hogy mekkora háttértudással érkeznek hozzánk a gyerekek. Időről időre előfordul, hogy egy-egy résztvevő nálunk lát életében először Bibliát, míg mondjuk mások egy vallásos iskolából vagy családból érkeznek. Emiatt is igyekszünk úgy összerakni az egyes programokat – és kiváltképp a vallásos jellegűeket –, hogy azok jó eséllyel mindenkinek számára érdekesek és élvezhetőek legyenek. Nagy átlagban az a tapasztalatunk, hogy a gyerekek családi

háttértől függetlenül képesek érdeklődéssel végighallgatni egy-egy bibliaórát, aki pedig tud, az tesz is el belőlük magának valami útravalót.

A tábori élet szempontjából mi a jelentősége a természet közelségének? Mit adnak a táborozás élményéhez a „nomád” körülmények és a velük járó kihívások?

M. D.: A táborainkban egész egyszerűen azért meztlábazunk, mert egészséges. Persze, ha valaki megsérülne vagy ha külső helyszínen – például az erdőben – szervezünk programot vagy kirándulunk, mindig cipőt húzunk. Azért megyünk ki az erdőbe táborozni és azért meztlábazunk, mert manapság egyre több dolog vonja el az ember figyelmét a természetről és Istentől. Azzal, hogy ebből kiszakadunk, hogy az erdő közepén egy nomád sáttortáborban töltünk el együtt napokat, egymás, a természet és Isten közelségét is közvetlenebb módon tudjuk megtapasztalni. Ennek az érzését szeretnénk közvetíteni: hogy bár a mindennapok technikai környezetében szinte mindenbe képesek vagyunk beleavatkozni, bármit képesek vagyunk a magunk szájára íze szerint és kényelmünknek megfelelően alakítani, a természetben ez sokszor nem így van. Egy erdő közepén az ember megtapasztalja, milyen Isten tenyerén lenni. Számomra legalábbis ezt közvetítik a tábori nomád körülmények: a természet közelségén keresztül tapasztalni meg Isten jelenlétét.

Cs. L.: Én is úgy gondolom, hogy a természet csendjében könnyebb elmerülni a gondolatainkban és a vallásosság, a kereszténység – végső soron Isten közelségének – a jelentése is megfoghatóbbá válik. A városi élet rohanó hétköznapijaihoz képest mindenképp, de még a templombajárásnál is többet tud adni a természetben, a szabadban töltött idő. Legalább ekkora feltöltődést jelentenek számomra a tábortűz mellett és a csillagos ég alatt énekléssel töltött esték.

Mit jelképez a nyakkendő? Milyen szerepet játszanak az általa reprezentált fokozatok, tisztségek a közösség működésében?

M. D.: A nyakkendő szerves alkotóeleme a Tappancs Táboroknak. Nincs kapásból mindenkinek, aki viszont szeretne egyet, az leteheti a nyakkendővizsgát, aminek először is meg kell tanulnia egy rövid fogadalmat, a tízparancsolatot, valamint néhány fontosabb dolgot az Egyesület és a Tappancs történetéről. A legfontosabb azonban, hogy a nyakkendővizsga letétele elhatározással jár: a megszerzésével arról teszünk tanúbizonyságot, hogy mi is a közösséghez tartozunk, és keresztény értékek szerint kívánjuk élni az életünket.

A narancssárga nyakkendő megszerzése már egy komolyabb elköteleződést jelent a közösség mellett: a vizsgára megtanult fogadalom már arra is kitér, hogy az illető nagyobb felelősséget vállal a közösségben. Húszéves kortól felfelé pedig akár fehér csíkos nyakkendőt is szerezhetnek önkénteseink érdemeik szerint. Ehhez már nem tartozik vizsga, hanem a közösség más fehér nyakkendőt viselő tagjai szavaznak arról, hogy az adott önkéntes a közösségben végzett munkája alapján

megérdemli-e vagy sem, alkalmasnak mutatkozott-e, hogy a közösség jövőjét, programjait és a táborokat már adminisztratív oldalról, szervezőként is támogassa.

Cs. L.: A nyakkendő mindenképp az egy közösségbe tartozás jele – persze a kicsik közül sokan gondolnak még erre egyfajta díjként, amit büszkén hazavihetnek és megmutathatnak majd anyának és apának. Szerintem ezzel együtt is sokat tud jelenteni a nyakkendő annak, aki megszerzi. Az igazi elhivatottság persze csak a magasabb fokozatoknál válik jelentőssé. A narancscsíkös nyakkendővizsgát már tényleg csak azok teszik le, akik hosszú távon szeretnének a közösség tagjai maradni, és táborozóból táboroztatóvá válva belekóstolnának a vezetői szerepkörbe is.

Mindketten a gyermektáborokon keresztül, táborozóként kerültetek a KIE-be. Mi tette számotokra akkor vonzóvá ezeket a táborokat és a közösséget? Mit ad és jelent számotokra ma a KIE?

M. D.: Azt hiszem, számomra a táborok változatlan szépségét a nomádság, a természetközelség adja. Már kisebb koromban is nagy élményt jelentett egy-egy erdei kirándulás, de tíz napot eltölteni egy fákkal körbeölelt tisztáson egészen másfajta élmény. Meghatározó volt még a közösség, az izgalmas emberek, hogy a programok nagy részét nagyon élveztem, lett legyen szó sport- vagy rendrakási versenyről, akár a tábortűz mellett töltött estékről. Nagy szerepe volt a maradásban az akkori munkatársaknak, hogy körükben megélhettem a közösségbe tartozás élményét. Ami

munkatársként továbbra is itt tart, az egyrészt szintén a munkatársak közössége: csodálatos élmény a közös munka azokkal, akikkel együtt nőttem fel. Emellett viszont egyre fontosabbá vált annak a légkörnek a biztosítása és fenntartása is, ami minket fogadott gyerekként: magaménak érzem a felelősséget, hogy hasonlóan jó élményeket adjunk azoknak a srácoknak és lányoknak, akik most látogatnak el a táborainkba.

Cs. L.: Engem a barátok kötöttek ehhez a közösséghez a legelejétől fogva. Persze voltak – vannak – nehéz pillanatok is: nem várt esők, sok sár és vacogás, darazsak és talpba mélyedő szálkák, a tábori közösség viszont nehézségek idején is képes megtartani azt a családi és baráti arculatát, ami több mint elviselhetővé teszi ezeket a megpróbáltatásokat: emlékezetessé. Gyerekként ebben rengeteget segített az akkori vezető karizmája, a sok izgalmas program és a temérdek beszélgetés. Manapság pedig már az adja a legtöbbet, hogy azokkal alakíthatjuk a közösség életét, akikkel együtt cseperedtünk fel ezekben a táborokban. Szeretném visszaadni azt a sok mindent, amit nekem adtak ezek a táborok!

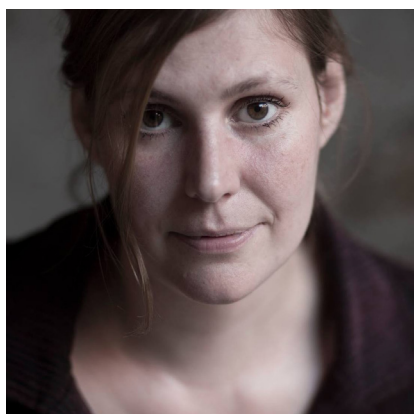

Ha nyár, akkor film!

Nyári táborok a Nemzeti Filmintézet (NFI) és partnerei szervezésében

A fiatalabb generációk számára az epedve várt nyári szünidők kiváló lehetőséget jelentenek a lazításra és feltöltődésre – éppígy kreatív ambícióik kiteljesítésére. Az Nemzeti Filmintézet (NFI) már sokadik éve várja szakmai nyári táboraiba a film iránt érdeklődőket, az általános iskolás korosztálytól a középiskolásokon és egyetemistákon át egészen a tanárokig. E kiváló kreatív nyári programokról, valamint az ezek alkalmával elmélyülő szakmai kompetenciákról, ismeretségekről, és a közös kreatív munka gyümölcseiről **Erdős Emesével**, az NFI Filmarchívum oktatási projektmenedzserével és **Gyulavári Tímeával**, az NFI pályaaorientációs menedzserével beszélgettünk.

Szöveg: Bodon Gergely Dávid | Fotó: NFI

Erdős Emese (Fotó: Juhász Bence)

Mióta szervez táborokat az NFI? Milyen szakmai és pedagógiai igények, célok hívták életre az első filmes táborokat?

Gyulavári Tímea (Gy. T.): Hetedik éve szervezünk táborokat fiataloknak: az első a Szerepcsere tábor volt, amit a Vizuális Világ Alapítvánnyal közösen álmodtunk meg a középiskolás korosztály számára. Ezt követte a Fast Forward Program (FFP) alkotótábora, ahova a 18–35 éves fiatalok jelentkezését várjuk. A visszajelzések és igények mentén bővítettük később a nyári programkínálatunkat: így hoztuk létre 5 évvel ezelőtt például a Cinemira csapatával közös forgatókönyv-fejlesztő workshopsorozatunkat, a tavalyi évben pedig a nagy érdeklődésnek köszönhetően a pedagógusoknak szóló Szerepcsere táborunkat. Ez utóbbi érdekessége, hogy szaktárgytól függetlenül vehetnek részt rajta pedagógusok – hiszen nemcsak a média és vizuáliskultúra-tanárok tudnak profitálni ezekből az izgalmas workshopokból, hanem a pályaaorientációval foglalkozó kollégáknak is hasznos tudást és élményszerzési lehetőséget nyújt.

Gyulavári Tímea (Fotó: Török Dániel)

A Szerepcsere tábor pedagógusnak szóló verziójában hasonló programokkal várjuk a tanárokat is, mint az iskolásokat, de azért az ő igényeikre szabva. A cél az volt, hogy a tanárok is kipróbálhassák a filmkészítés gyakorlatát, remélve, hogy személyesebb módon fogják tudni majd átadni az ezzel kapcsolatos tudásanyagokat, és esetleg szaktárgyi kereteken túl is találkozhatnak univerzálisan hasznosítható szemléleti-módszertani fogásokkal – például tantervi vázlatírásban is igyekeztünk kreatív segítséget nyújtani számukra. Mindezekén túl kreatív munka is zajlik: a tábor során a tanárokkal is elkészítünk egy közös rövidfilmet – éppúgy, mint a diákokkal –, amely során alkalom nyílik különböző filmes szakmák megismerésére is. Legújabb táborunk a Filmes Falka névre hallgat, ami kimondottan az általános iskolai korosztálynak szól. Ez esetben is nagy hangsúly kerül a filmkészítésre – noha természetesen más eszközökkel, mint a középiskolásoknak, egyetemistáknak vagy pedagógusoknak szóló workshopok esetében. Mindemellett terápiás kutyákat is bevontunk a közös munkába, ami kiváló segítséget jelentett az együttműködés, az egymást támogató kommunikáció és az alázat erényeinek gyakorlásában.

Milyen nyári programokkal, táborokkal várja nyárra az NFI az érdeklődő fiatalokat, pedagógusokat? Milyen szervezői megfontolások mentén dolgozzák ki évről évre az egyes táborok tematikáit, programjait?

Erdős Emese (E. E.): A Filmarchívum mindeztáig három tábor lebonyolításában vett részt, volt, amiben társszervezőként. Az első ilyen a VETÍTŐ tábor volt, ami az NFI képzési igazgatósága kezdeményezésére indult el, a Filmarchívum pedig mint helyszínt is biztosító szervezőpartner vett benne részt. Ez az általános iskolásoknak szóló tábor kifejezetten azt a célt szolgálta, hogy közelebb vigye ehhez a korosztályhoz a klasszikus filmeket, és a gyerekeknek legyen lehetőségük mélyebben is foglalkozni velük. A tábor programjának részeként több izgalmas (például a „35 mm-es”) workshopunkat is kipróbálhatták a gyerekek, de filmvetítések is voltak, valamint a Bűvösölgy Médiaértés-oktató Központba is ellátogattunk. A VETÍTŐ tábor tartalomfejlesztését a Vizuális Világ Alapítvány végezte.

Másik két táborunkhoz a magyar film 120. évfordulója szolgált apropóul, amit a Ludwig Múzeummal közösen ünnepelt az NFI 2021-ben. A múzeumban időszakos kiállítás is nyílt a magyar filmtörténet 120 évének bemutatására, amelyhez csatlakozva több, diákoknak, egyetemistáknak és tanároknak szóló programot is szerveztünk. A múzeummal két tábor is szerveztünk erre az időre, amelyek közül az egyik az általános iskolák alsó tagozatosait, a másik pedig a felsős és középiskolás korosztályt szólította meg. Ezekben a táborokban öt nap alatt igyekeztünk bejárni a magyar film történetét: a némafilm idősaktól egészen napjainkig. Múzeumpedagógiai foglalkozásokat szerveztünk, és sok időt töltöttünk a kiállítási térben is. Szerencsénkre több olyan interaktív workshopemet is használhattunk, amit a Ludwig Múzeum fejlesztett az évek alatt, akik szintén rendszeresen tartanak nyári táborokat, így temérdek tapasztalatuk van abban, hogyan is lehet élményszerűvé tenni egy nyári tábor – mi pedig különféle filmes tartalmakkal egészítettük ki az egyes programokat, és emeltünk át elemeket a már meglévő workshopjainkból is.

Most pedig épp a pedagógusoknak szervezünk tábor július 15–18. között: a Sokatmondó Filmvászonat immár ötödik alkalommal rendezzük meg. Annak idején a pandémiára való tekintettel ez egy online workshopnak indult, és nagyon jó tapasztalataink születtek: inkább segítette a workshop tartalmát adó tanári segédanyagok fejlesztését és kipróbálását az online közeg, mintsem hátráltatta volna. Ezúttal viszont már találkozni is szeretnénk a programban részt vevő pedagóguskollégákkal, hogy maguk is láthassák, milyen lehetőségek adóttak a Filmarchívumban, hogy a vezetésünkkel megismerhessék a vetítőtermünket és a könyvtárunkat, a gyűjteményünket; a fő célunk pedig az, hogy egy-egy filmhez közös, tantárgyakon átívelő tanári segédanyagot fejlesszünk. A közös munka kiváló lehetőséget nyújt ahhoz, hogy több szempontból és tantárgyi háttérből közelítsünk egy-egy alkotáshoz: a történelem, vizuális kultúra, magyar irodalom, biológia vagy akár a matematika felől. Mindeközben szeretnénk megismertetni velük a Klassz-programot és a Filmarchívum adta lehetőségeket is.

Milyen szerepet vállal a Filmarchívum a táborok szervezésében és levezénylésében? Milyen egyéb tagintézmények, divíziók és külső támogató szervezetek, intézmények vesznek még részt a táborokkal kapcsolatos munkafolyamatokban?

E. E.: Míg a VETÍTŐ tábor esetében a Filmarchívum egyszerre biztosította a helyszínt és járult hozzá a programokhoz az egyes filmekkel, a Nagylátószög virtuális magyar filmtörténeti kiállításához már a Ludwig Múzeum adta a helyszínt és a tartalmi kereteket, a Filmarchívum pedig a kiállítási anyagokat, a filmeket és workshopelemeket. A FilmED Sokatmondó Filmvászon tábor pedig a Filmarchívum szervezésében, a Kreatív Európa Média támogatásával, a FilmED projekt keretében valósul meg mint annak záróprogramja.

Gy. T.: A 18–35 éves korosztálynak szóló FFP alkotótábor *Pálos György* rendező, filmproducer, egyetemi tanár szakmai vezetésével valósul meg. Alapvetően négy alkotócsoportba lehet jelentkezni: dokumentumfilm, kisjátékfilm, animáció és hang kategóriában. A dokumentumfilmes csapatnak *Zurbó Dorottya* filmrendező, egyetemi oktató, a kisjátékfilmeknek *Ferenczi Gábor* filmrendező, egyetemi oktató, az animációsoknak *Csáki László* animációs filmrendező, képzőművész, egyetemi oktató és *Ács Zsuzsanna* animációs filmrendező, a hang csoportnak pedig *Várhegyi Rudolf* hangmester, sound designer a szakmai mentora. Az FFP |Cinemira Junior Script Lab a Cinemira csapatának együttműködésével valósul meg évről évre. A két Szerepcsere tábor (a középiskolásoknak és a pedagógusoknak szólót) egyaránt, valamint a legújabb Filmes Falka tábor pedig a Vizuális Világ Alapítvánnyal együttműködésben szervezzük és valósítjuk meg.

Milyen tapasztalatokkal gyarapodott az évek során a táborok szervezőstábjá? Milyen visszajelzések érkeztek a táborozóktól? Miben térnek el a mostani táborok a korábbiaktól?

Gy. T.: Ha a fiatal felnőtt korosztálynak szóló FFP tábor nézem, az első évben még rövidebb tábor szerveztünk, idővel azonban világossá vált, hogy a programok természetes ritmusa és a résztvevők befogadóképessége egyaránt indokolja a részántható idő bővítését, a menetrend elnyújtását. Ugyanígy előfordult, hogy a jelentkezők számának fényében egyik évben több kisjátékfilmes csoportot is kellett indítanunk. De évről évre az is egyre világosabb lett, hogy milyen sorrendben a legszerecsésebb időzítenünk az egyes programokat; hogy mely előadásokra van nagyobb szükség még viszonylag a tábor elején, és mely programpontok bírják, ha kicsit későbbre időzítjük őket. Hasonlóképp izgalmas kihívás elé állított a résztvevők igényeinek alakulása: volt, hogy menet közben kellett rájónnunk, hogy bizonyos szakmai igényeket több munkatárs bevonásával tudnánk a leghatékonyabban kielégíteni. Noha ezek a változtatások mind csak egy bizonyos fokú növekedéssel voltak megvalósíthatók, szeretnénk arra figyelni, hogy ne nőjünk túl a lehetőségeinken: szeretnénk, ha táboraink a jövőben is megtarthatnának valamit a személyességük, intimitásukból és családiasságukból.

Több tábor is hangsúlyt fektet a különböző korosztályok alkotói készségeinek fejlesztésére. Milyen készségek elsajátítását, fejlesztését célozzák a kis- és középiskolásoknak, valamint a fiatal felnőtteknek szóló táborok?

Gy. T.: 2025-re már összesen 5 filmes táborral tudunk szolgálni a legkülönbözőbb célcsoportoknak. Az általános iskolásoknak szóló Filmes Falka táborunkban főként a közösségi alkotásra és az egymást támogató kommunikációra és a figyelem fejlesztésére kerül a hangsúly. A középiskolásoknak szóló Szerepcsere táborban már inkább az önismereten és a pályaaorientáción van a fókusz, valamint az egyes filmes szakmákkal való mélyebb megismerkedésen, amiben sokat próbált, nívós filmkészítő szakemberek segítik a gyerekeket. Az FFP | Cinemira forgatókönyv-fejlesztő táborunk pedig az íráskészség csiszolására, a kreatív szövegalkotás készségének és fortélyainak elsajátítására, elmélyítésére fókuszál; és mivel a tábor legvégén elő is kell adniuk a tervüket, a prezentációs, előadói készségüket is fejlesztjük, különféle prezentációs és pitch-elési technikák átadásával. Annál fogva, hogy valamennyi táborunk alapja a közösségben végzett kreatív munka, az együttműködés, a csapatszellem és a közös munkaoptimalizálás minden esetben dobogós helyen áll a fejlesztett készségek között.

Milyen alkotások születnek a táborok során? Melyek bizonyultak eddig a legkiemelkedőbbeknek, legemlékezetesebbeknek ezek közül?

Gy. T.: Mindegyik tábor végére készül valamilyen produktum – általában valamilyen formátumú kisfilm, a forgatókönyv-fejlesztő workshopunk esetében pedig egy 9-10 oldalas treatment megírását tűzzük ki célul a résztvevőinkkel, amit a Cinemira Nemzetközi Gyerek- és Ifjúsági Filmfesztiválon szoktak bemutatni. Már magába a táborba is egy meglévő filmtervvel kell jelentkezni, a tábor során pedig ennek kidolgozásához igyekszünk mentorainkkal közösen biztosítani széles körű szakmai segítséget. A projekt volumenének megfelelően ez nem is egy egyhetes tábor szokott lenni, hanem jóformán az egész nyarat lefedve igyekszünk kijelölni

három olyan workshop-hetet és hétvégét a nyáron, amikor a készülő szakmai anyagokat közösen fejlesztjük. Az októberi fesztivál keretein belül pedig már nagyközönség és egy neves rendezőkből, producerekből álló szakmai zsűri előtt adják elő résztvevőink a filmes ötletüket. Noha ez sem a workshopunknak, sem a fesztiválnak nem kifejezett célja, de volt már rá példa, hogy egy producer – látván a bemutatott magas színvonalú anyagot – rögtön fel is karolta egy akkor 16 éves pályázónk munkáját és segített filmes terve kivitelezésében.

Ugyan egyik táborunkat sem azért szervezzük, hogy a foglalkozások során fejlesztett és elkészített alkotásokat szakmai nyilvánossághoz segítsük, nem egyedüli eset, hogy kiemelkedő alkotások születnek a táborok végére. Mindenesetre táboraink és foglalkozásaink során inkább az alkotófolyamatra és a kreatív, támogató légkör kialakítására fektetünk hangsúlyt. Főként az egyetemista/fiatall felnőtt korosztálynak szóló táborunkba érkeznek olyan ambícióval fiatalok, hogy a segítségünkkel elkészített alkotásokat végül filmes fesztiválokon is próbára tegyék. Az FFP filmes alkotótáborban elkészült műveket szélesebb közönség előtt is le szoktuk vetíteni ősszel a Toldi moziban. A filmes produktumok mellett azonban leginkább az önismeret elmélyítésére fektetünk hangsúlyt: a Szerepcsere táborban például az utolsó előtti napon kifejezetten ezzel a céllal hívott coach-ot és pályaaorientációs szakemberek beszélgetnek a fiatalokkal. Egészen izgalmas felismerések szoktak születni ezeken az alkalmakon.

Az említetteken túl a közös alkotás során szövődő barátságoknak is nagy jelentőséget tulajdonítunk: nem egy esetben volt már, hogy a közös foglalkozásokon kialakított ismeretségekből születtek később izgalmas szakmai összefonódások, koprodukciónak. Mi pedig mindezt azzal igyekszünk támogatni, hogy a táborok után is próbáljuk fenntartani azokat a fórumokat, ahol közös évközi programok keretében újra találkozhatnak egymással egykori résztvevők, és ahol akár más táborok résztvevőivel is megismerkedhetnek. Nagy öröm számunkra látni azokat a visszatérő arcokat is, akik valaha résztvevőként kezdték, de valamelyik táborban már mentorként köszönhetjük újra őket.

A 2024. október–novemberi szülői kérdőíves felmérés értékelése

A kérdőív

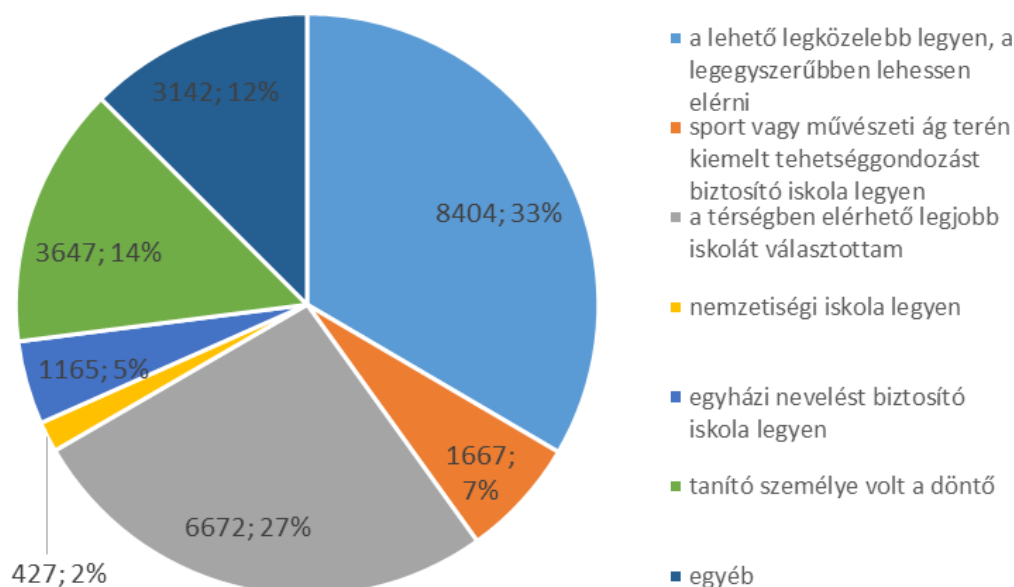
A Belügyminisztérium online kérdőív kitöltésére kérte a köznevelésben tanuló elsősök szüleit. A kérdőívet 2024. október 10. és 2024. november 4. között lehetett kitölteni. A kérdőív kitöltése anonim volt.

Részvételi arány

A kérdőív kitöltésére 91 589 szülőnek volt lehetősége, közülük 27 982 fő kezdte meg a kitöltést, a valamennyi kérdésre válaszoló, a kérdőív kitöltését befejező szülők száma 23 882 fő. A megkezdett kitöltések aránya a megszólított szülők számához viszonyítva 30,55%, míg a befejezett kitöltések aránya 26,08%. A kérdőívre adott válaszokat kérdésenként összesítettük, a diagramok az adott kérdésre választ adók arányát mutatják.

1. Milyen szempont alapján választott iskolát a gyermekének?

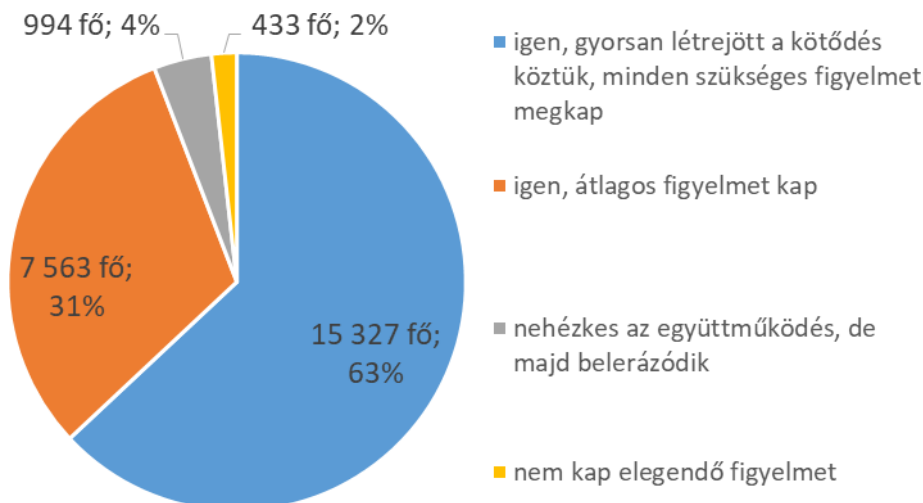
A válaszadók 33,45%-a a lehető legközelebbi vagy a legegyszerűbben elérhető iskolát, 26,56%-uk a térségben elérhető legjobb iskolát választotta, és 14,52%-ának pedig a tanító személye volt a döntő.

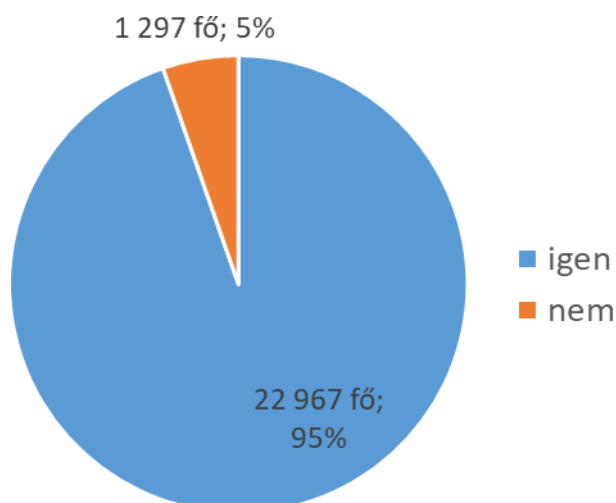
2. Tapasztalata szerint gyermeke megfelelő figyelmet kap a tanítójától?

A válaszadó szülők közel kétharmada (63,03%) szerint gyorsan létrejött a kötődés a gyermeke és a tanítója között, további 31,10% szerint megfelelő, de átlagos figyelmet kap a gyermeke. A válaszadóknak csupán 4,09%-a nyilatkozott nehézkes együttműködésről, és nagyon kevesen voltak azok a szülők (1,78%), akik szerint nem kap elegendő figyelmet a gyermekük.

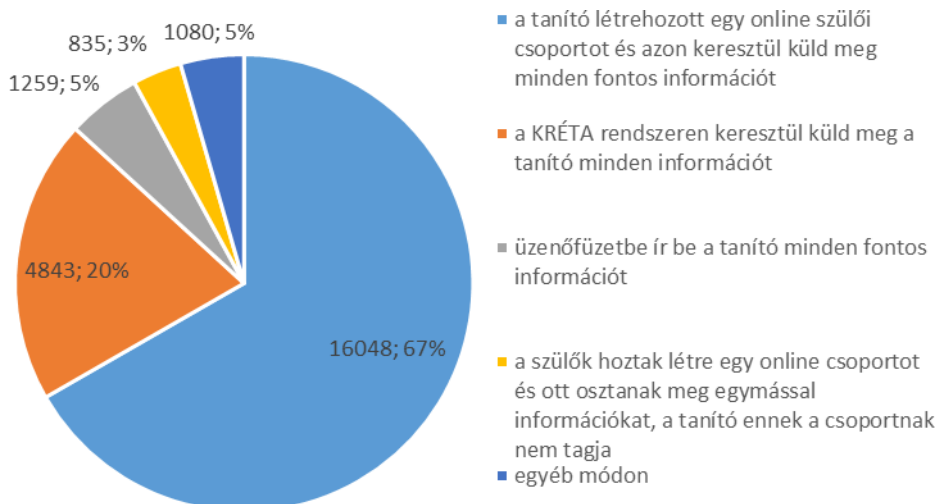
3. Gyermeke hogyan érzi magát az iskolában, szeret iskolába járni?

A válaszadók 94,65%-a szerint szeret iskolába járni a gyermeke, és csak kicsivel több mint 5,35% nyilatkozta azt, hogy nem érzi jól magát a gyermeke az iskolában.

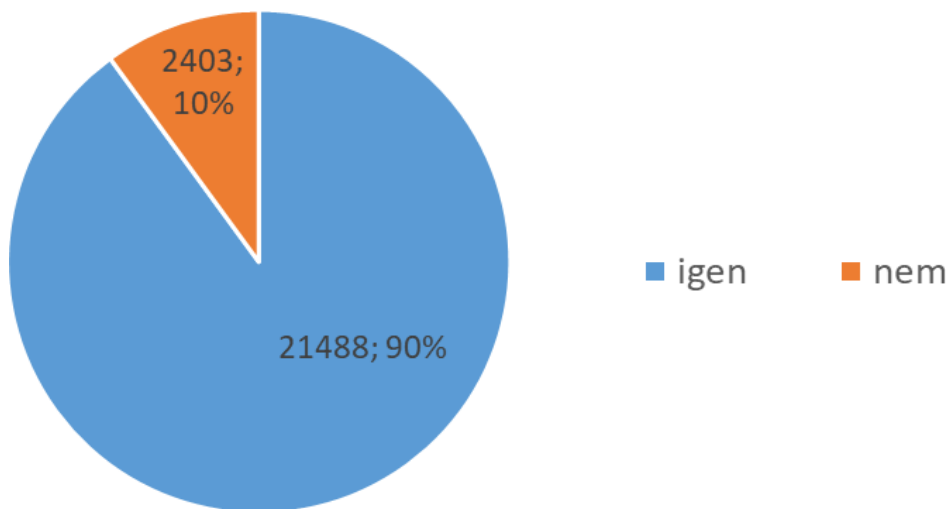
4. Az osztály tanítója milyen módon tartja a kapcsolatot a szülőkkel?

A szülők kétharmada (66,69%) a tanító által létrehozott online szülői csoporton, a válaszadók ötöde (20,12%) a KRÉTA rendszerén keresztül tartja a kapcsolatot. Az üzenőfüzet (5,23%), a szülők által létrehozott online csoport (3,47%) vagy egyéb módok (4,49%) segítségével a válaszadók közül kevesen kommunikálnak a tanítóval.

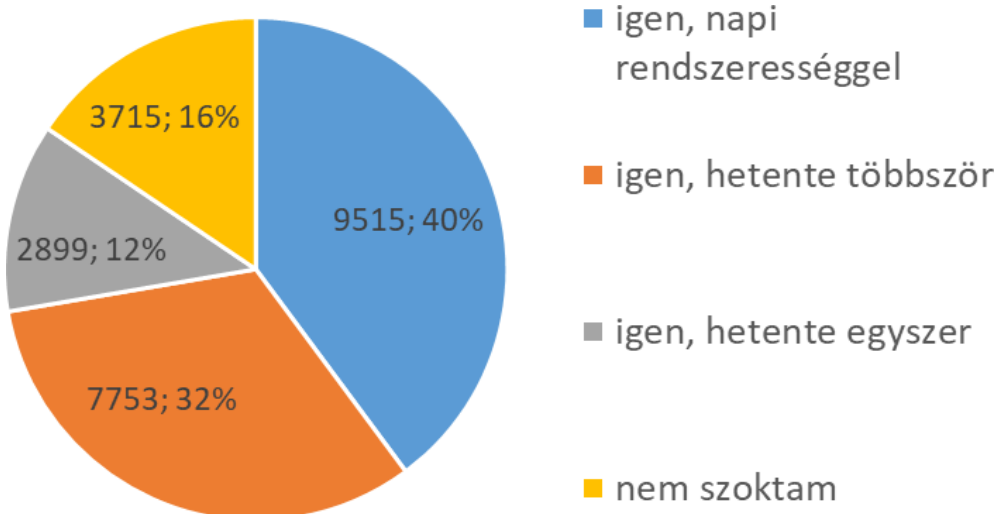
5. Tapasztalata szerint megszervezésre kerül a heti 5 testnevelésóra?

A válaszolók többsége (89,94%) azt tapasztalta, hogy abban az intézményben, ahová a gyermeke jár, heti 5 testnevelésóra van, és 10,06% nyilatkozta azt, hogy nem minden esetben kerül megszervezésre a heti 5 testnevelésóra a gyermeke iskolájában.

6. Szokott esténként mesét olvasni a gyermekének?

A szülők többsége szokott mesét olvasni a gyermekének, közel azonos arányban naponta (39,84%) vagy hetente többször (32,46%) is, hetente egyszer pedig a válaszadók 12,14%-a. Az is kiderül a válaszokból, hogy sajnos a 15,56%-uk nem mesél a gyermekének esténként.

Kulturális ajánló

Összeállította:
Szabó Dániel

► KÖNYV

Krekó Kata, Vibók Ildi: A hősnő útja – A női lélek kiteljesedése a mesék tükrében

Kulcslyuk Kiadó Kft., 2025.

Mit tanítanak a mesék a női lélekről, gyógyulásról és kiteljesedésről – ma, nekünk?

E hiánypótló kötet mély belső utazásra hív: a női lélek fejlődési útját járhatjuk be tizenhárom népmese hősnőivel együtt. A világ legkülönbözőbb tájairól származó történetek zöme először jelenik meg magyarul. Női főszereplőik változatos próbákon, veszteségeken és

felismeréseken keresztül találhatnak rá önmagukra – és a belső szabadság lehetőségére.

A népmesék időtlen pszichológiai mintázatokat hordoznak. Megmutatják, hogy bár a női életút koronként és kultúránként más-más formát ölthet, hasonló belső tapasztalatokon keresztül vezet. A hősnők alámerülnek belső világukba, szembenéznek a félelmeikkel, és rátalálnak azokra az erőforrásokra, amelyek segítik őket a gyógyulásban, saját teljességük megélésében.

A kötet a 16 éven felüli lányok és nők önismereti munkáját támogatja, de értékes segédeszköz lehet terapeuták, coachok, pedagógusok számára is, ha női kört vezetnek, illetve egyéni és csoportos foglalkozásokat tartanak. A férfi olvasóknak pedig bepillantást nyújt a nők belső világába.

libri.hu

► KIÁLLÍTÁS

Varázshatalom – Tudás. Közösség. Akadémia. | Magyar Nemzeti Múzeum

A közösség tudása – a tudás közössége. Ez a mottója a tárlatnak, amely öt különböző látványvilágú tematikai egységben mutatja be az Akadémia történetét, közösségteremtő erejét, jelentőségét a nemzeti azonosságtudat és a polgári fejlődés formálódásában, az intézmény belső működését, a tudás létrehozásában és közvetítésében játszott szerepét, valamint a tudományok és a mindennapok kapcsolatát is.

A tartalom értelmezését vagy épp újabb jelentésrétegek feltárását az adott tematikus egységekre jellemző sajátos, de egyes elemeiben az egész kiállítási installációban visszaköszönő gazdag szimbólumrendszer segíti. A főbb motívumok között megtalálható a tudomány fejlődésének, a szellemi közösségek kialakulásának és magának az Akadémiának a jelképeként is szolgáló kert, az aranyvá változó fa, a bölcsességnek a mitológiából jól ismert madara, a bagoly, valamint a szabályozottság, a hatalmi kontroll vagy a tudományos kapcsolatrendszer szimbólumaként egyaránt felfogható rácsszerkezet is.

A kiállítás elrendezése részben kronologikus, ugyanakkor az egyes blokkok önmagukban és más viszonyrendszerben is értelmezhetők. Ezt támogatja az egyes tematikai egységek installációjának egymástól teljesen eltérő látványvilága és hangulata is.

A kiállított tárgyak segítségével betekintést nyerhetünk a tudományos gondolkodás kialakulásába és fejlődésébe, megelevenedik előttünk az Akadémia virágkora, a történelem viharos időszakai során elszenvedett veszteségei, szervezeti átalakulásai, a tudományterületek fejlődése és eredményei, valamint az intézmény működése és szerepe a mindenkori társadalmi fejlődésben.

További információ: <https://mnm.hu/hu/kiallitasok/idoszaki/varazshatalom>

► PROGRAM

Kertmozi Budapest Garden módra

A kertmozi visszatér! A Budapest Garden egyik legnépszerűbb programja idén is egész nyáron várja a mozirajongókat!

Nem lenne nyár a Gardenben kertmozi nélkül és bár idén teljesen megújult a terület, a legnagyobb kedvencetek nem maradhat el! Az új strandröpipálya homokos területén vetítik a filmeket – mezítláb, homokban ülve, kényelmes nyugágyakból vagy pokrócról figyelve a kivetítőt. A hangulat garantált, a belépés pedig teljesen INGYENES!

További információ:

<https://budapestgarden.com/kertmozi>

► FILM

A föníciai séma

amerikai–német akcióvígjáték,
102 perc, 2025.

Zsa-Zsa Korda (*Benicio Del Toro*) kétes hírű pénzember, vállalkozó és mogul, aki a sokadik ellene irányuló (eleddig mind sikertelen) merényletkísérlet után úgy dönt, ideje végrendelkeznie. És noha kilenc fiúgyermek nem igazán mintaapja, úgy dönt, vagyonát egyetlen leányára, Lieslre (*Mia Threapleton*) hagyja, sőt, vele valósítja meg cipősdobozokban tárolt frenetikus üzleti tervét, mely az életére és a vagyonára törők eszén hivatott túljárni.

Ám a lány apáca, és először megütődve fogadja a körülötte kibontakozó fura burleszket és drámát, melyben szerephez jut pár kézigránát...

Wes Anderson legújabb imádnivaló, sztárparádés agymenésében felbukkan még többek között egy bogaras norvég házitanító (*Michael Cera*), pár kíméletlen konkurens (*Tom Hanks* és *Brian Cranston*), egy bájos kuzin (*Scarlett Johansson*), egy baljós nagybácsi (*Benedict Cumberbatch*), egy nem szőke herceg (*Riz Ahmed*), no meg egy egész gerillacsapat.

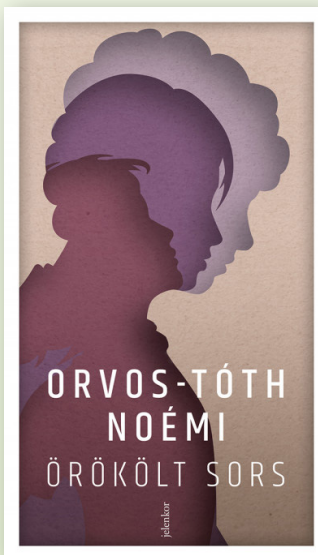
Urania-nf.hu

► KÖNYV

Orvos-Tóth Noémi: Örökölt sors

Jelenkor Kiadó, 2025.

„Minden önismereti úton eljön a pillanat, amikor rádöbbenünk, hogy elakadásaink, szorongásaink, visszahúzó negatív mintáink, kudarcos párkapcsolataink, de akár testi tüneteink gyökerei is a távoli múltba nyúlnak vissza. Felmenőink traumái, feldolgozatlan veszteségei, korlátozó hiedelmei mind ott visszhangoznak a mindennapjainkban, láthatatlanul formálva sorsunkat. A tudományos kutatások eredményei szerint a mély-

reható megrázkódtatások, a szeretethiány, a kapcsolati törések generációról generációra adódnak tovább. Mindaddig, amíg halogatjuk a szembenézést családi örökségeinkkel, öntudatlanul is a fájdalom és bizalmatlanság negatív mintázatait visszük tovább és adjuk át gyermekeinknek.

Ebben a könyvben egy transzgenerációs önismerteti utazásra hívom az olvasót, remélve, hogy minden fejezettel közelebb kerül önmaga megértéséhez. Titkok, tabuk és kimondatlanságok helyett a tisztánlátás segíthet abban, hogy megszakítsuk a traumák tovagyűrűző köreit.”

Orvos-Tóth Noémi

Az otthon melege derelyébe töltve: az ukrán varenyky

A világnapok, nemzeti és nemzetiségi ünnepek számontartása kulcsszerepet játszik a társadalmi hídépítésben, az egymás mellett élő, akár egymásnak otthont adó népek és kultúrák találkozásában. Hazai Ízek című rovatunk sajátos ízein keresztül mutatja be az egyes szomszédos népek, velünk élő nemzetiségek, valamint azon országok kultúráját és hagyományait, ahol nagy lélekszámban élnek honfitársaink. Ezúttal az ukrán konyha kerül terítékre.

Szöveg: Bodon Gergely Dávid

Ha a régmúltba tekintünk, azt látjuk, hogy bár a honfoglalás jelentős mértékben felkavarta és újraformálta a térség népeinek életét, már a tatárjárás előtt is virágzó élet volt a mai Ukrajna területén. Az idetelepedő népek (a szlávok, vlahok, majd a svábok és más népcsoportok) számának folyamatos növekedésével azonban elkerülhetetlenné váltak a fel-fellobbanó politikai, etnikai konfliktusok, amelyek napjainkig alakítják az itt élő és a környező népek életét. Mára szinte számíthatatlanul sok nemzetiség él a Kárpátalját is felölelő Ukrajnában: magyarok, oroszok, fehéroroszek, ruszinok, moldávok, románok, szlovákok, lengyelek, örmények, csehek, németek, zsidók, romák, azeriek, bolgárok, görögök – és még sorolhatnánk. Egy ilyen vegyes összetételű és megosztott kulturális mezőben hamar mélyülnek a nemzeti, etnikai, kulturális és történelmi identitások között feszülő törésvonalak, megannyi kiélezett helyzetet teremtve az egymás mellett élő népek között.

Manapság annál is nagyobb szükség van a hídépítés gesztusaira – ezért is tulajdoníthatunk nagy fokú humanitárius jelentőséget minden olyan törekvésnek, amely az itt élőket a maguk egyediségében igyekszik összekötni egymással. Ennek egy kiemelkedő példája az elmúlt években egyre nagyobb népszerűségnek és támogatottságnak örvendő #CookforUkraine gasztrokulturális fókuszú, nemzetközi adománygyűjtő kampány, amelyet 2022-ben, az orosz invázióra adott válaszul hozott létre az UNICEF számára egy különleges séftrió a háborúban érintettek megsegítésére.

A kezdeményezés az ukrán származású londoni séf, gasztroíró és ételstylist, *Olia Hercules* ötletére, két kiemelkedő pályatársa, az orosz *Alissa Timoshkina* és a lengyel *Zuza Zak* hathatós segítségével jött létre. Céljuk a közös kulturális gyökerekből táplálkozó, egész Kelet-Európa-szerte ismerős és otthonos ízek felelevenítésén és megosztásán keresztül előmozdítani az egyetértést és a pusztítás áldozatainak megsegítését. E békítő szándékú kezdeményezés a két nép történelmi és kulturális összefonódását az identitások és politikai érdekek ütközőzónájából kiemelve, a két fél számára egyaránt ismerős ízek felelevenítésén keresztül igyekszik hidat képezni a népek között. A #CookforUkraine nagy felismerése, hogy az otthon

melegét és biztonságát jelentő ízek közegében nem aláásnak és gyökértelenítenek, hanem mint egyetlen kulturális-történelmi kontextus elválaszthatatlan, egymásra támaszkodó és egymásból merítő részeit kötnek össze a hasonlóságok.

Ukrajna nemzetiségi sokszínűségét konyhája is tükrözi. Valamennyi itt élő nép önálló gasztrohagyománnyal rendelkezik, jóllehet az egyes recepttradíciók – a népszokásokhoz hasonlóan – kölcsönösen sokat merítenek egymástól. Ennek tudható be, hogy bizonyos fogások éppúgy szerves részét képezik a magyar, mint az ukrán vagy a ruszin konyhakultúrának, minden esetben igazodva az adott nép sajátosságaihoz, szája ízéhez. E kulturális olvasztótégelyt pedig csak tovább színesítik az ország változatos földrajzi adottságai. Egy igazán alapos elemzésnek tehát nem csupán népcsoportonként, de tájegység szerint is számot kellene vetnie az ország térségeire jellemző helyi sajátosságokkal. E rendkívüli sokszínűség miatt nehéz is volna elkülöníteni mindazt, ami egyedülállóan ukrán – az ország gasztronómiáját sokkal inkább a történelmi, kulturális összefonódások mentén tudjuk helyesen értelmezni és értékelni, ha a törésvonalak helyett a hagyományteremtő találkozások mozzanatait fedezzük fel az ország konyhakultúrájában.

De nézzünk is egy példát e közösségteremtő fogásokra! A varenyky az ukrán konyha kincse. Sok család generációkon keresztül örökölte tovább készítésének módját, így ez az étel mára a családi ünnepek és különleges alkalmak elengedhetetlen részévé vált, sok helyi vendéglátóhely pedig saját varenykyrecepttel büszkélkedik. A tésztaétel alapja a víz, a liszt, a tojás és a só, lelkét azonban a belsejébe rejtett töltelék adja. A varenyky olyan töltött tészta, amelyet éppolyan finoman lehet készíteni sósan (például burgonyával, túróval vagy káposztával töltve), mint édesen (a legkülönbözőbb gyümölcsökkel, lekvárokkal bélelve). A sós megoldásokat előszeretettel találják kicsit megpirítva, tejföllel vagy vajjal díszítve – noha szinte minden formája igazi ínycsengő.

A varenyky alapjához egyszerű derelyetésztát készítünk: egy kényelmes keverőtálban adjuk a liszthez mindhárom tojásunkat, szórjuk meg ízlés szerint sóval,

borssal, majd öntsünk rá először kb. 1 dl vizet. A tészta lágyága a hozzáadott víz mennyiségétől is függ, ezért a vizet apránként adagoljuk, amíg elérjük a kívánt állagot. Alaposan dolgozzuk össze az egyveleget, amíg könnyen szakítható, formázható, közepes keménységű tésztát nem kapunk. Ezután fedjük le a tálal egy kéznél lévő konyharuhával, és 15–20 percig pihentessük tésztánkat.

Hogy addig se unatkozzunk, amíg pihen a tésztaalap, vágjuk apró kockákra a meghámozott krumplit, és lábosba téve főzzük puhára. Alkalmas időben pirítsunk le serpenyőben egy egész hagymát 2 evőkanál olajban vagy zsírban, majd hozzáadva a lecsöpögtetett főtt krumplihoz, törjük át őket együtt, mintha csak krumplipürét készítenénk. Ügyeljünk rá, hogy ne pépesítsük szét teljesen a főtt krumplit – jól fog állni a tölteléknek a változatos textúra!

Ha letelt a tészta pihenőideje, vegyük ki egy sík felületre és nyújtsuk olyan vékonyra, amilyenre csak tudjuk. Hogy ne száradjon ki főzésig, egyszerre csak a felét nyújtsuk ki, a többit pedig hagyjuk letakarva. A kinyújtott tésztából pogácsaszaggatóval vagy – célszerűen – egy vizespohárral szaggassunk arányos köröket. Ha ezzel megvagyunk, minden köröcskére tegyünk egy kiskanállal a krumplis töltelékből, majd hajtsuk őket egyesével félbe és nyomkodjuk össze a széleiket, hogy apró, félkör alakú kis táskákat kapjunk. Sós vízben tegyük fel őket főni és csakúgy, mint a krumplinudlit – vagy talján barátaink hasonszorú gnocchitésztaját – rögtön ki is vehetjük őket, amint a bugyogó víz felszínére emelkedtek.

Nekilátva a káposztás variációnak, vágjunk fel és zsíron vagy olajon pirítsunk aranybarnára egy szép vöröshagymát a serpenyőben. Amíg karamellizálódik a hagyma, mossuk át a savanyúkáposztát, ha szükségét érezzük, majd vágjuk apróra. Ugyanígy mossuk meg és szeljük hozzá a friss nyers párját, majd szórjuk mindkettőt a hagymához. Keverjük jól össze, sózzuk, borsozzuk, tegyük hozzá a babérlevelet, majd fedő alatt – szükség esetén néha alápótolva kis vízzel (esetleg kevéske fehérborral) – hagyjuk párolódni. Fontos, hogy ne sózzuk túl, hiszen a savanyúkáposztát már eleve sósan kapjuk.

Ha a káposzta megpuhult, járjunk el ugyanúgy, mint a krumplis töltelékkel: a kinyújtott, kiszaggatott tésztát töltsük meg egyesével és főzzük készre egy kondér bugyogó, sós vízben.

Amint időnk engedi, vágjuk fel utolsó hagymánkat is, majd bő zsíron, a felkockázott szalonna vagy bacon társaságában pirítsuk le azt is. Ha késznek ítéljük a hagymát és a szalonnát, zsírral együtt tegyük félre, hogy a serpenyőt felszabadítva nekiláthassunk betöltött, megfőtt derelyéink lepirításához. Ha mind megpirultak, tegyük őket tányérra, és kínáljuk meg gazdagon a hagymás-szalonnás zsírral és a tejföllel.

A varenyky nemcsak egy étel, hanem az ukrán kultúra íze: fogyasztása éppúgy, mint készítése szereteteink körében az igazi. Fogyasszuk hát frissen, az otthon oltalmat adó melegében azokkal, akiket a leginkább szeretünk.

Hozzávalók egy családra való varenykyhez:

- 1,5 kg finomliszt;
- 3 db tojás;
- 1 dl víz (bátrabbak akár tejjel is készíthetik);
- só ízlés szerint;
- 3 szép vöröshagyma;
- 6 ek olaj vagy zsír;
- 500 g burgonya;
- só, bors ugyancsak ízlés szerint;
- 250 g savanyított, és
- 250 g nyers fehér káposzta;
- só, bors ízlés szerint, valamint egy félbetört babérlevél;
- 500 g házi szalonna vagy bacon
- 2 dl tejföl.

Felhasznált források:

<https://magyarkonyhaonline.hu/vilagkonyha/karpatalja-kozos-fazeka>

<https://gasztroterkep.hu/ukrajnai-konyha/>

<https://babramegy.444.hu/2022/04/29/cookforukraine-egy-ukran-es-egy-orosz-sef-kozos-kezdemenyezese>

<https://cook-for-ukraine.unicef.org.nz/>

<https://www.nosalty.hu/recept/varenyiki-krumplis-derelye>

<https://www.youtube.com/watch?v=DCWPPFp24M4>

Apáczai Csere János – A máig követendő példa

▶ 1625–1659

Apáczai Csere János a magyar neveléstörténet egyik legnagyobb alakja, aki nem csupán pedagógiai elveivel, hanem egész életművével a református értelmiség nevelését, a magyar nyelvű művelődés kibontakozását és az anyanyelvi oktatás ügyét szolgálta. Rövid élete ellenére maradandó örökséget hagyott hátra: munkásságában egyszerre van jelen a hit, a tudomány iránti elkötelezettség és a nemzeti sorskérdésekért viselt felelősség.

Szöveg: Szabó Dániel

Apáczai Csere János 1625-ben született az erdélyi Apácán, egy szegény református családban. Már gyermekkorától kezdve szorgalom, törekvés és kiváló szellemi adottságok jellemezték. Kora ifjúságától tanulmányainak szentelte életét, és már egészen fiatalon tanúbizonyságot tett kivételes tehetségéről. A kolozsvári református kollégiumban tanult, ahol a humanista műveltség és a református hit elvei egyszerre hatottak rá. Tanulmányai során szembesült azzal a problémával, hogy a magyar nyelvű tudományos művek hiánya akadályozza a szélesebb körű ismeretterjesztést. Már ekkor megfogalmazódott benne a gondolat: a tudományokat elérhetővé kell tenni a magyar ifjúság számára, méghozzá anyanyelvükön, nem idegen nyelven.

1648-ban Apáczait a híres hollandiai egyetemre, a fríziai Franekerre küldték tanulni, majd a leideni egyetemen folytatta tanulmányait. Itt találkozott a legmodernebb nyugat-európai eszmékkel: megismerte René Descartes racionalista filozófiáját, valamint Comenius és Bacon pedagógiai elveit. Hollandiai évei alatt alakult ki végleges meggyőződése: a tudományos ismereteket minden ember számára hozzáférhetővé kell tenni, mert az emberi értelem Isten ajándéka, amelyet nem lehet, és nem is szabad sem földi, sem egyházi hatalom alá rendelni. Ugyanakkor Apáczai a racionalizmust sosem választotta el a hit világától – gondolkodásában a tudomány és a református vallás nem egymást kizáró, hanem egymást kiegészítő erők voltak. Ez a kettősség – a hitében szilárd, ugyanakkor a tudományos gondolkodás szabadságára is nyitott református értelmiségi alakja – tette őt páratlan-ná a 17. századi magyar kultúrában.

1653-ban hazatért Erdélybe, és a gyulafehérvári református kollégium tanára lett, majd később a kolozsvári iskola igazgatója. Azonnal nekilátott a tananyag korszerűsítésének. Óriási hangsúlyt fektetett a matematikára, természettudományokra, filozófiára, valamint az iskola egész pedagógiai szemléletét is átformálta. Hitt abban, hogy az iskola nem pusztán a tudás átadásának színtere, hanem a jellemformálás, a közösségi nevelés és az erkölcsi elkötelezettség műhelye is. Mindezt református értékrend mentén képzelte el: Apáczai számára a hit és a tanulás egymást támogató egységek voltak. Szemléletéből kiindulva a tanító szerepe nem csupán ismeretközlő, hanem lelki vezető, nemzeti nevelő, aki a gyermekből elkötelezett, felelős keresztény embert kíván formálni.

Leghíresebb műve, a **Magyar Encyclopaedia** (1655) a magyar tudományos nyelvteremtés egyik legelső és legfontosabb dokumentuma. Ez az enciklopédia főként a 17. századi protestáns tantervi logika és természettudományos ismeretek alapján válogatott szemelvénygyűjtemény volt magyar nyelven, azaz a korszak legfontosabb tudományos ismereteinek összefoglalása – filozófia, logika, etika, fizika, történelem, teológia, retorika, földrajz, asztronómia és sok más tudományág szerepelt benne. Apáczai ezzel a művével egyrészt példátlan művelődéstörténeti tett végrehajtója lett, másrészt valódi nemzetnevelő szándékról is tanúbizonyságot tett. A mű célja ugyanis az volt, hogy a magyar fiatalság ne legyen rászorulva idegen nyelvű könyvekre, és ne csak külföldről tanulhassa meg a világ működését, hanem a maga nyelvén, a saját hagyományaihoz illesztve ismerje meg a tudományokat.

Apáczai pedagógiai felfogásában központi szerepet kapott az anyanyelvi nevelés, a logikus gondolkodás, a természettudományok iránti nyitottság és a közösségi erkölcsre nevelés. Az iskolát olyan közösségnek tekintette, ahol tanár és diák együtt munkálkodnak az igazság megismerésén – s ahol a tanítás mindig az egész emberre hat: értelmére, szívére és akaratára egyaránt. E téren nagy hatással volt rá Comenius eszméje az „iskola mint az életre való felkészítés” fogalmáról, de ezt a saját szellemisége szerint értelmezte újra: a cél nem csupán praktikus ismeretek átadása, hanem a közösség szolgálatára alkalmas, erkölcsileg is érett, hazájuk iránt elkötelezett ifjak nevelése.

Fotó: fotoak / Shutterstock.com

Fontos kiemelni azt is, hogy Apáczai a református iskolarendszert egy nemzeti kulturális és erkölcsi felemelkedés lehetséges eszközének tekintette. A protestantizmus számára nemcsak a hit tisztaságát jelentette, hanem a nevelés, az olvasás és az értelmes gondolkodás szabadságát is. Meg volt győződve arról, hogy egy nemzet jövője azon múlik, képes-e saját fiataljait a hit, az értelem és a közjó szolgálatára nevelni. Az iskola és az egyház szoros összefonódását nem elnyomó intézményként látta, hanem a lelki és szellemi felemelkedés alapjaként. Ez a protestáns nevelésszermény Erdélyben különösen termékeny talajra lelt – Apáczai gondolatai tehát nem csupán saját korában, hanem később is jelentős hatást gyakoroltak a magyar iskolarendszer fejlődésére.

Életének utolsó éveiben Gyulafehérváron szolgált tanárként és nevelőként, ám egészsége megrendült, és 1659-ben, mindössze 34 évesen elhunyt tüdőbajban. Rövid élete ellenére maradandó nyomot hagyott a magyar kultúra történetében. Halálát követően munkássága hosszú időre feledésbe merült, de a 19. században – a reformkorban és a nemzeti ébredés idején – újra felfedezték, és azóta is a magyar pedagógia kiemelkedő alakjaként tartják számon.

Apáczai öröksége máig él. Nevét iskolák viselik, pedagógiai elvei beépültek a modern oktatás szemléletébe is. A tanítás szabadsága, az anyanyelv megbecsülése, a logikus gondolkodás fejlesztése, a keresztény erkölcsre való nevelés, valamint a tudás nemzeti ügyként való kezelése mind-mind olyan értékek, amelyeket Apáczai

a 17. században megfogalmazott, és amelyek ma is időszerűek. Munkássága nemcsak múltunk része, hanem jövőnk záloga is – mert ahogy ő írta:

**„A bölcsesség legnagyobb haszna az,
hogy hasznára lehet a közjónak.”**

Források

Magyar Elektronikus Könyvtár: Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia

<https://mek.oszk.hu/13800/13880>

Zoványi Jenő: Magyarországi Protestáns Egyháztörténeti Lexikon

<https://real.mtak.hu/127833/1/zovanyijenoprotestansegyhaztortenetilexikon.pdf>

Péterffy György: Apáczai Csere János egyházkritikája scribd.com +15 dtk.tankonyvtar.hu +15 nemzetikonyvtar.blog.hu +15

OSZK blog: „Napsugaras Nyugat dalolt a dalban” https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2013/06/10/_napsugaras_nyugat_dalolt_a_dalban_apaczai_csere_janos_szuletesnapja

Kremmer Dezső: Apáczai Cseri János élete és munkássága

Romániai magyar irodalmi lexikon: Szépirodalom, közírás, tudományos irodalom, művelődés I. (A–F)

Iránytű

Összeállította:
Bodon Gergely Dávid

Véget értek az emelt szintű szóbeli érettségik

Befejeződtek az emelt szintű szóbeli érettségi vizsgák: 2025. június 3. és 11. között 70 tárgyból, 268 helyszínen, 4 325 tantárgyi bizottság előtt mintegy 71 500-an vizsgáztak.

Az érettségi június 16. és július 2. között 1 157 helyszínen, 3 385 vizsgabizottság előtt, közel 326 000 középszintű szóbeli vizsgával zajlott a szervező középiskolákban és a kormányhivatalokban. A vizsgabizottságok a középszintű szóbelik után hirdetik ki az érettségi eredményeket; a döntés elleni jogorvoslati lehetőségekről [részletes tájékoztatás olvasható az Oktatási Hivatal honlapján.](#)

Lezárult a 2024/2025-ös tanévi digitális országos kompetenciamérés

2025. március 24. – 2025. május 30. között több mint 2,5 millió mérési esemény valósult meg több mint 584 ezer 4–11. évfolyamos tanuló részvételével. Minden évfolyam minden vizsgált területén elérhetők a tanulói előzetes eredmények a Tehetségkapu honlapon. Az intézményi adatszolgáltatás és a háttérkérdőívek kitöltése is lezárult.

Az összes érintett évfolyam összes mérési területén megtekinthetők a tanulók előzetes eredményei a [Tehetségkapu honlap „előzetes OKM eredmények” aloldalán](#) – a tanulók mérési azonosítójának megadásával. Az iskolák az [Intézményi Gyorsvisszajelző felületen](#) tekinthetik meg és elemezhetik, akár le is tölthetik tanulói előzetes eredményét. A végleges eredmények alapján képzett iskolai és országos mutatók az adatok feldolgozását és elemzését követően lesznek majd elérhetőek.

A mérések célja a tanulók képességeinek, készségeinek minél pontosabb feltérképezése és az intézmények teljesítményének nyomon követése. A feladatok – évfolyamonként meghatározott rendben – a diákok matematikai, szövegértési és természettudományos képességeit, idegen-, illetve célnyelven nyújtott teljesítményét vizsgálták, továbbá az 5–11.

évfolyamos tanulók történelemből, valamint digitális kultúrából is részt vettek mérésben. A mérések rendjéről [az Oktatási hivatal honlapján](#) olvasható részletes tájékoztatás.

Megvannak az Országos Tudományos és Innovációs Olimpia (OTIO) nyertesei, ők képviselhetik Magyarországot a nemzetközi innovációs porondon

34. alkalommal díjazta az ország leginnovatívabb középiskolás diákjait a Magyar Innovációs Szövetség (MISZ). Az OTIO legjobbjainak járó elismeréseket 10 projekt 11 fiatal feltaláló és tudós alkotója vehette át. Az összesen több mint 5 millió forintnyi ösztöndíj mellett a nyertesek egyben a legnagyobb európai, amerikai és távol-keleti nemzetközi innovációs versenyekre való kijutás lehetőségét is kiérdemelték. Az eredményhirdetésen a versenyt szervező MISZ 18 kiemelkedő innovatív középiskolai tanárt is díjazott egyenként 800 ezer forintos elismeréssel, a 14 legeredményesebb innovatív középiskola pedig fejenként 900 ezer forinttal térhetett haza a rangos eseményről. A díjazottakról és a további 20, kiemelt dicséretben részesített pályázatról szóló kiadvány a következő [linken](#) olvasható – áll az OTIO sajtóközleményében.

A MISZ által a 14–19 éves korosztály számára kiírt versenyre idén rekordszámú – közel 300 – pályázat érkezett. Daganat-összejtkutatási, víztisztasági és matematikai projektekkal végeztek az élen a középiskolai innováció legjobbjai. A kidolgozást segítő mentorálások, szabadalomkutatás és tudománykommunikációs tréning után az elkészült 66 pályázat közül a 29 tagú, akadémikusokból és gazdasági szakemberekből álló bírálóbizottság választotta ki a 31 döntős pályamunkát. A Budapesti Műszaki Egyetemen (BME) tartott kétnapos kiállításon és versenyen ezek mérkőztek meg egymással a 10 fődíjért, valamint az értékes különdíjakért.

A május 31-i ünnepélyes eredményhirdetésen 3 első, 4 második és 3 harmadik díjat adtak át. A díjazottak a pénzjutalom mellett *Borbás Dorka* Ferenczy-díjas üvegtervező különleges üvegalkotását is megkapták.

Első díjban részesültek, és a nemzetközi szinten is képviselhetik hazánkat:

Szokolai Lili, az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium, **Milich Zakariás**, a Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, valamint **Ivánka Laura**, a The British International School Budapest diákja.

Második díjat kapott **Czapák Dániel** (Medgyessy Ferenc Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum), **Rajhona Henrietta** (Kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium), **Ágostházy Bercel** (Budapesti Piarista Gimnázium) és **Kertesi Csongor Balázs** (BMSZC Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Technikum).

Harmadik díjat érdemelt ki **Kráncz Tamás** és **Kráncz Dániel** (Győri Révai Miklós Gimnázium és Kollégium), **Hajsz Natali Júlia** (Thomas Mann Gimnázium, Deutsche Schule Budapest), valamint **Szél Csanád Zoltán** és **Ádám János Dániel** (BMSZC Neumann János Informatikai Technikum).

Idén is odaítélték a Magyar Innovációs Szövetség legjobb határon túli pályázónak járó különdíját, ezt az Erdélyi Innovációs Műhely diákja, **Simon Dorka-Boróka** kapta „Cerebromics” című pályázatáért.

A diákok további értékes különdíjakat (IPOSZ Start Your Business képzést, Kárpát-medencei Tehetségkutató Alapítvány ösztöndíjat) vehettek át, valamint az Országos Tudományos Diákköri Tanács által meghirdetett Tehetségútlel Programba is bekerültek.

A díjátadáson 18 középiskolai, természettudományt oktató, innovatív szemléletű kiváló tanár kapott elismerést és pénzdíjat a felnövekvő tudós- és innovátor generáció szakmai támogatásáért:

„Az OTIO egyik fő üzenete, hogy a tudomány és technológia szabad világában a verseny nem cél, hanem életforma. Nemzetközi szinten folyik és sikerek és a kudarcok viszik előre. Kiszállni belőle nem szabad és nem is érdemes.” – emelte ki **Jakab László**, a bírálóbizottság elnöke.

Dr. Pakucs János, a szervezőbizottság elnöke elmondta, hogy Magyarországot 2025 szeptemberében az első díjas pályázatok képviselik az Európai Bajnokságon, Rigában, a „36. EU Fiatal Tudósok Versenyén”, amelyen 37 ország fiataljai versenyeznek majd az Európai Unió díjakért.

A 34. Országos Tudományos és Innovációs Olimpia, a kulturális és innovációs miniszter fővednöksége mellett, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával, az NKFI Alap finanszírozásával és a 4iG Nyrt. főszponzorálásával valósult meg.

Megválasztották az OTDT leendő elnökét

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) ülésén, 2025. június 18-án az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Aula Magna termében a testület megválasztotta **Prof. Dr. Mátyus Lászlót** az OTDT leendő elnökének, aki **Prof. Dr. Weiszburg Tamást** négyéves sikeres munkája után követi majd a vezetői pozícióban.

Prof. Dr. Mátyus László egyetemi tanár, a Debreceni Egyetem Általános Orvostudományi Karának dékánja már több évtizede aktívan és elkötelezetten vesz részt az OTDT tehetséggondozó munkájában: az OTDT Orvos- és Egészségtudományi Szakmai Bizottságának elnöke, 2016 óta az OTDT Elnökségének tagja, 2021 óta az OTDT alelnöke.

Bemutatkozásában ismertette hitvallását is:

„Mint minden eddigi megbízatásomat, ezt is szolgálatnak tekintem, és kellő alázatot tanúsítok a feladat iránt. Hiszek a kollektív bölcsesség és az egyéni felelősség erejében. Arra fogok törekedni, hogy minden tevékenység átlátható, számon kérhető, körültekintően kialakított szabályok szerint történjen.”

Az új elnök 2025. november 25-től látja el feladatát.

Prof. Dr. Weiszburg Tamás elnöksége alatt az OTDT rendkívül fontos mérföldköveket ért el: az OTDT ezen időszakban vált önálló szervezetté, és egyebek mellett sikeresen lebonyolította a „rekordok OTDK-ját”, azaz a 37. OTDK-t, amelynek eseményeit és legtöbb tagozatát első alkalommal követhette élőben online több mint 87 ezer néző.

Pályázatok

Összeállította: Szabó Dániel

Kárpát-medencei Tehetségkutató Alapítvány

A Kárpát-medencei Tehetségkutató Alapítvány tehetségeket támogató programja első lépéseként várja olyan, Kárpát-medencei, kiemelkedő tehetségű, 14 és 30 év közötti, nappali tagozatos képzésben részt vevő fiatalok jelentkezését, akik:

- a jövőjüket startupban képzelik el,
- kimagasló tanulmányi eredménnyel rendelkeznek,
- országos, illetve nemzetközi innovációs, tanulmányi, művészeti és sportversenyeken dobogós helyezést értek el,
- kutatási eredményeiket publikálták,
- kreatívak, számos területen az új megoldásokat látják,
- motiváltak, szorgalmasok, kitartóak, áldozatkészek, elkötelezettek céljaik megvalósításában,
- bár nem vettek részt, illetve nem szereztek dobogós helyet tanulmányi versenyeken, de úgy érzik, kiemelkedően tehetségesek és a jövőjüket startupban képzelik el.

Az Alapítvány által kiválasztott fiatal tehetségek egyénre szabott támogatásban részesülnek, melyhez az innováció felé való orientálás is hozzátartozik. Ennek során minden diák azt kapja, amire leginkább szüksége van a tehetsége kibontakoztatásához, a sikeres startup megvalósításához, mely minden esetben tartalmaz mentori támogatást.

Jelentkezés:

a kmta.hu oldalon, a regisztráció menüpontban

További információ: erdeklodes@kmta.hu

Jelentkezési határidő: 2025. december 31.

32. Országos diákfilmszemle

A Csokonai Nonprofit Kft., a Budapesti Művelődési Központ és a POLIFILM Műhely Alapítvány harminckettedik alkalommal rendezi meg filmmel és videóval foglalkozó ifjú alkotók részére az Országos Diákfilmszemlét.

Az idei évben három kategóriában indulhatnak a pályázók:

- Általános iskolás
- Középiskolás
- Fiatal filmes

Nevezés:

A filmfreeway.com/diakfilmszemle oldalon

Regisztrációs lapok beküldési határideje:

2025. augusztus 4.

A vetítések után naponta a szakmai zsűri vezetésével nyilvános konzultációt tartunk az alkotók és az érdeklődők számára. Az arra érdemes alkotásokat a zsűri véleménye szerint díjazzuk.

További információ és részletes leírás:

<https://pafi.hu/p/32-orszagos-diakfilmszemle-1>

A nevezés ingyenes!

Vedd fel a fonalat!

Művészi átírás (parafrázis) készítése a Herman Ottó Múzeum *A titkos és a publikus* című kiállításának szabadon választott portréjáról. A pályázat alapjául szolgáló képtári portrék a múzeum weboldalán a Múzeumpedagógiai/képzőművészeti pályázatok fül oldalának az alján tekinthetők meg április 10-től (vagy személyesen).

Technika: Vegyes technika. A festésen kívül olyan technika választható, amely a népművészetre is jellemző: például a hímzés és a szövés. A népművészeti technikát szabadon lehet használni mint felületkitöltést a kompozíció bármely területén. Helyettesítheti, kiegészítheti az ecset által létrehozott pontot, vonalat, foltot.

Kategóriák:

- Általános iskola (11–14 éves korig)
- Középiskola (15–19 éves korig)
- Felnőttek (20 éves kortól)

Beadási határidő: 2025. október 01.

A beérkező pályaművekből a szakmai zsűrizést követően kiállítást rendezünk a Múzeumok Őszi Fesztiválja programjaként, amely megtekinthető a Herman Ottó Múzeum főépületében 2025. október 15-től. Díjak átadására a tárlat megnyitóján kerül sor. Egy alkotó maximum két alkotással pályázhat.

További információ:

<https://pafi.hu/p/vedd-fel-a-fonlat>

Bárdy Barnabás LEVEGŐT!

Én vagyok az úr, a vaskezü féreg.
Hajtom a gépeket, rombolok, égetek.
Tengerbe olaj, égbe füst,
Pénz cseng a markomban, nincs, ki megüt.

Fák? Csak tűzifának valók,
Föld? Csak bányának adható!
A folyók mocskos vén erek,
Hadd fulladjon, hadd szenvedjenek!

Hallom a hangod? – Nem érdekel!
A jég olvad? – Csak olvadjon el!
Állatok? Mind egyre megy.
Ha dollár születik, a faj kihalhat, nem érdekel!

Nézd, hogy fulladoznak, nézd, hogy sírnak.
Kifosztom őket, s még többet kívánok!
Hadd égjen a föld, hadd hulljon a hó,
Kéményem füstje a győztes szó!

De valami más, valami fojt...
Furcsa csönd van, kihalt a zaj.
Hol a szél? Hol a zöld mező?
Mikor lett az ég ilyen sárga és törött?

Kapaszkodnék, de nincs már fa,
Innék vizet, de csak mocsok fakad.
Lélegeznék... de nincs már mit.
A világom füstben fekszik itt.

S most én állok görnyedve, némán
Egy pusztuló, haldokló földi létrán,
Már nincs, aki sírjon, nincs, aki szóljon,
Csak a csend koporsómon.

Levegőt! – kiáltanám, de nem jön hang.
Levegőt! – de tudom már romhalmaz.
A világ, mit eladtam, elnyelt végleg,
S a pénzem, a kincsem nem érhet véget.

Utolsó lélegzetem ködbe vész,
Szívem lassul és minden sötét,
Én voltam az úr, a világ halála,
Most ő lett az enyém, sírva, magába.

Régebbi lapszámainkat, cikkeinket megtalálják a

folyoiratok.oh.gov.hu
weboldalon

OKTATÁSI
HIVATAL